

## ΔΣΚΑΠΠΟΥΣ

### ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΟΛΩΔΟΥΣ ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΚΟΥ ΠΥΡΕΤΟΥ.

ὑ π ὀ

Δ. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον Τεύχος.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Παθολογικὴ ἀνατομία.

Ἐπειδὴ πρὸς ἡμῖν εἶναι, διὰ πολλοὺς γνωστοὺς λόγους, λίαν δύσκολον, ἵνα μὴ εἰπωμεν ἀδύνατον, νὰ ἐνεργήσῃ τις νεκροψία ἐν γένει, μὴ δυναθέντες δὲ καὶ ἡμεῖς ἕνεκα τούτου μηδαμῶς νὰ ἐνεργήσωμεν εἰς ἀνθρώπους ἀποθανόντας ὑπὸ τοῦ χολώδ. αἵματ. πυρετοῦ, προτιμῶμεν νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα ὀλόκληρον σκεδὸν τὸ περὶ παθολογικῆς ἀνατομίας τῆς νόσου ταύτης κεφάλαιον ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ K. Bartholemy. Benoit, ὡς περιγράφοντος μετὰ τασαύτης λεπτομερείας, ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας τὰς παθολογικὰς τῆς νόσου ταύτης ἀλλοιώσεις, ὡς οὐδεὶς ἄλλος μέχρι τῆς σήμερον.

1) Ἐξωτερικὴ χροιά. Ὁ μᾶλλον ἢ ἥττον βαθὺς κίτρινος χρωματισμὸς τοῦ δέρματος, προερχόμενος ἀπὸ τὴν διήθησιν τῆς χολῆς εἰς τὴν οὐσίαν ὕλων τῶν ἰσθῶν ποικίλλεται μεταξὺ τῆς χροιάς τοῦ κρόκκου καὶ τοῦ ὤχρου· μετὰ θάνατον δὲ γίνεται ἐνίοτε καταφανέστερος καὶ διατηρεῖ ἐν γένει τοὺς χαρακτῆρας, οὓς ἐπαρουσίαζε κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου· ἐάν δὲ μετὰ βραδυτέρην πορείαν τῆς νόσου ὀκτερος εἶχεν ἀρχίσει νὰ ὀλιγοστεύῃ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, τὸ δέγμα παρουσιάζει μὲν τότε χροίαν ὑποκίτριν-

κὴν, ἢ χροιά ὅμως αὐτὴ, εἶναι καταφανεπτέρα εἰς τὸν κυτταροῖδῃ ἰσθῶν καὶ τοὺς λευκοὺς ἰσθῶς καὶ κατὰ τοῦτο ὑπάρχει ὁμοιότης τοῦ χολ. αἱμ. πυρετοῦ πρὸς τὸν Κίτρινον.

Ἀπαντῶνται δὲ ἐνίοτε καὶ ἐκχυμώσεις πτωματικαὶ καὶ σπανίως πατέχει, δὲν ἀπαντῶνται δὲ εἰς τὸν κυτταροῖδῃ ἰσθῶν οὔτε εἰς τοὺς μύς, αἱματώδεις ὕγχοι, ἢ τὰ εἰστικὰ αἰμοφραγικὰ, ὧν πολλοὶ μνημονεύουσιν εἰς τὸν κίτρινον πυρετὸν.

Ἡ δὲ ἀποσπένθησις τῶν πτωμάτων τῶν ὑπὸ τοῦ χολ. αἱματ. πυρετοῦ ἀποθνησκόντων εἶναι ταχύτερα, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς ἄλλας νόσους ἐνθα τὸ αἷμα εἶναι ἠλιωμένον.

2) Κ ο ι λ ὄ τ η ς τ οῦ Κ ρ α ν ῖ ο υ. Τὰ ἐγκεφαλικά συμπτώματα δὲν γινώσκται εἰμὴ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς νόσου, καὶ ἔνεκα τῆς μικρᾶς συχνότητος αὐτῶν δὲν ἀποτελοῦσι χαρακτηριστὴν νοσηλογικὴν οὐσιώδη, μῆτε δυνατόν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς στοιχεῖον νοσηρῶν βέβαιον ἔνεκα δὲ τῆς βραδείας καὶ ἀτάκτου ἐμφανίσεως καὶ τῆς ποικιλίας αὐτῶν ἐνλόγως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δευτερεύοντα παραβαλλόμενα πρὸς τὰς διαταράξεις τῶν λειτουργιῶν καὶ τὰς ἀνατομικὰς ἀλλοιώσεις τῶν τοῦ ἐγκεφαλικῆς συστήματος ὀργάνων· διὰ ταῦτα παραμελήθησαν ἢ ἀναξήτησις καὶ ἢ ἐξέτασις τῶν ἀλλοιώσεων τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν μηνίγγων· εἰς σπανίας δὲ περιστάσεις ἐνθα ἐπιτύχθη τὸ κρῆνιον, ἢ ἐγκεφαλικὴ μάζα καὶ τὰ περικαρδιακά αὐτῆς, ἐκτὸς τῶν παθολογικῶν διαταράξεων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν κῆμα ἢ εἰς τὴν ἀταξικὴν μορφήν, ἐπαρουσιάζον χροιάν μαλλον ἢ ἥττον βαθεῖαν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐπιτερικὴν χροιάν τοῦ δέρματος καὶ τῶν ἄλλων ἰσθῶν· τὴ δὲ ὑγρὴν τῶν κοιλιῶν ἐλίγον συμμετέχει τῆς χροίας αὐτῆς.

Ὅταν δὲ ὁ ἀσθενὴς πάσχωσιν χολ. αἱματ. πυρετὸν, ἀπὸ θάνης ὑπὸ κακῶθους διαλείπουτος πυρετοῦ, αἱ ἀνατομικαὶ ἀλλοιώσεις τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν μηνίγγων εἶναι μαλλον ἢ ἥττον χαρακτηριστικαὶ ἀναλόγως τῆς βαρύτητος καὶ τῆς διάρκειας τῆς ἐντάκτου πάθησος νοσηρῶς, οὐδεμίαν ὅμως

σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὰς σταθερὰς ἀλλοιώσεις τοῦ σπληνός, τοῦ ἥπατος καὶ τῶν νεφρῶν.

Αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις διατηροῦνται ἐν γένει σχεδὸν ἀκέραιαι μέχρι τῆς τελευταίας περιόδου τῆς ἀγωνίας, καὶ τὰ φαινόμενα τῆς ἐξασθενήσεως καὶ τῆς ἀδυναμίας, τὰ ὅποια παρατηροῦμεν πολλάκις, εἶναι ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν μαλλον τοῦ συστήματος τῆς ὀργανικῆς ζωῆς ἢ ὑπὸ τὴν τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου νευρικοῦ, διότι αἱ διαταραχθεῖσαι λειτουργίαι τοῦ πρώτου λαμβάνουσι μέγα μέρος εἰς τὴν συμπτωματολογίαν τῆς νόσου.

3) Θ ω ρ α κ ι κ ῆ κ ο ι λ ὄ τ η ς. Οὐδὲν σχεδὸν ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς πνεύμονας οὔτε εἰς τὴν καρδίαν· σπουδαῖον ὅμως νεκροσκοπικὸν χαρακτηριστὴν ἀπαντῶμεν τὴν κίτρινην χροιάν τοῦ ἔρρου τοῦ περικαρδίου τῆς μεμβράνης καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ χιτώνος τῶν δύο πρωτίστων ἀρτηριῶν.

4) Κ ο ι λ ὄ τ η ς τ ῆ ς κ ο ι λ ῖ α ς. Ἐπίπλοον συμμετέχει τῆς ἐπιτερικῆς τῶν ἄλλων ἰσθῶν χροίας, τὸ δὲ περιτόνιον εἶναι κατὰ φύσιν· ὁ στόμαχος εἶναι πολλάκις διατεταμένος ὑπὸ ἀερίων καὶ ὑπὸ ὑγρῶν μεμιγμένων μετὰ ὑλῶν λευκοματωδῶν, κολλωδῶν, πρασίνων ἢ κίτρινων, ἀναλόγως τῆς εἰς τὸ σπλάγγχον τοῦτο χυθείσης χολῆς· ἢ δὲ περικλειούσα τὸν πυθμένα τοῦ στομάχου βλεννομεμβράνη εἶναι ἐνίοτε κροισμένη διὰ τῆς κατὰ τὸ μαλλον ἢ ἥττον παρατεταμένης ἐπαφῆς μετὰ τῆς χολῆς· ὁ χροματισμὸς οὗτος ἀνθίσταται εἰς τὴν πλύσιν καὶ οὐχὶ σπανίως βλέπομεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀνάπτυξιν σημαντικὴν ἀγγείων καὶ μαλάκυνσιν σπουδαίαν· ἐπίσης ἀπαντῶμεν πλάκας ἐρυθρὰς ἢ στίγματα τοιαῦτα κατὰ τὸν πυλωρὸν, τὴν καρδίαν, τοῦ στομάχου καὶ μεταξὺ τῶν δύο τούτων· ἢ ἀγγειώθης ὅμως αὐτῆ διακλάδωσις λίαν περιγεγραμμένη ἢ ἐν γένει μικρὸν τι ἐκτεταμένη ἐνδιαφέρει μόνον τὴν βλεννομεμβράνην· οὐδέποτε δὲ ἀπληγήσαμεν αἷμα πηρὰν ἐξιδρώσιν, στίγματα αἱμοφραγικὰ, μῆτε διηθήσεις αἱματηρὰς ὑπὸ τὴν βλεννομεμβράνην.

Οὐδέποτε ἐπίσης τὰ ἐν τῇ στομάχῳ ἐμπεριεχόμενα ὑγρά

επαρουσίασαν μέλανα χρωματισμόν ανάλογον πρὸς τὸν χρωματισμὸν τῆς μελαίνης οὐσίας τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ ἡ βλεννομεμβράνη διατηρεῖ τὴν σύστασιν τῆς καὶ τὸ φυσικὸν πάχος τῆς. Καθ' ἕσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἄλλας παθολογικὰς ἀλλοιώσεις, αἵτινες δύνανται ν' ἀπαντηθῶσι, αὗται παρουσιάζονται ποικίλως καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχουσι κοινὸς τοὺς χαρακτῆρας πρὸς ἄλλα νοσήματα.

Ἡ δὲ φύσις αὐτῶν, ἡ ἔδρα καὶ ἡ συχνότης εἶναι πολλὰκις δυσανάλογοι πρὸς τὴν βαρύτητα τῶν λειτουργικῶν διαταράξεων τοῦ στομάχου, οἷον οἱ ἐμετοὶ, ἡ γαστραλγία, τὰ ὅποια δὲν δύναται τις ν' ἀνάξῃ ἐνίοτε, εἰς οὐδεμίαν κατὰ τὸ φαινόμενον βλάβην· οὐδὲν δὲ ἔπαρον εἰς εὐρίσκη τις πολλὰκις ἀλλοιώσεις χρονίως φλεγμονῆς ἢ χρονίου γαστρικοῦ ἐρεθισμοῦ κατ' ἐξαχὴν εἰς τοὺς καταχρωμένους τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν.

Συνελόντι δὲ εἰπεῖν αἱ παθολογικαὶ αὗται ἀλλοιώσεις δὲν ἔχουν ἀπόλυτον ἀξίαν ὡς ἀλλοιώσεις ἴδιαι ἀνήκουσαι τῷ χολ. αἵματι. πυρετῷ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲ ὅλην τὴν βαρύτητα τῶν γαστρικῶν συμπτωμάτων οὐδὲν εὐρίσκει τις ὕπως ἐξηγήσῃ τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ἐνταση αὐτῶν.

Ἡ βλεννομεμβράνη τοῦ δωδεκαδακτύλου συμμετέχει συνήθως τῶν αὐτῶν ἀλλοιώσεων τῆς τοῦ στομάχου· ὁ ὑπὸ τῆς χολῆς χρωματισμὸς ἐνταῦθα εἶναι μᾶλλον καταφανὴς καὶ παρατηρεῖται καὶ διὰ τῆς διαφανείας τοῦ ὀρθώδους ὑμένου.

Εἰς δὲ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος οὐδεμίαν βλάβην χαρακτηριστικὴν ἀπαντᾷ τις.

5) Ἡ π α ρ. Ὁ ὄγκος καὶ τὸ βῆρος τοῦ ἥπατος ὑπερβαίνουν πάντοτε τὸν μέσον ὕρον τῶν ἐν ταῖς ἐγχειρίδιαις τῆς φυσιολογικῆς ἀνατομίας μνημονεύμενον.

Ἡ δὲ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις γινόμενη καταμέτρσις δεικνύσι αὐξήσιν τοῦ ὄγκου γενικῆν· τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ὄργανου δὲν φαίνεται ἐπαισθητῶς ἠλλοιωμένον· εἰς τινὰς ὁμοίως περιστάσεις εὐρίσκον αὐτὸ σφαιροειδὲς (Globuliform), στρογγύλον καὶ σχηματίζον οὕτως ἔπαρμα ἐξέχον μέχρι τοῦ χεῖλους

καὶ ὑπεράνω τοῦ χεῖλους τῶν νόθων πλευρῶν· ἄλλοτε δὲ, ὑπερ καὶ συχνότερον, ἐκτείνεται, οὕτως εἰπεῖν, καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις εἰς τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον καὶ τὴν μεσογαστρικὴν χώραν, ὑπερβαίνει τὸ χεῖλος τῶν πλευρῶν κατὰ πολλὰ ἑκατοστόμετρα, ὡθεὶ πρὸς τὰ ἄνω τὸ διάφραγμα καὶ τὸν δεξιὸν πνεύμονα μέχρι τοῦ τρίτου μεσοπλευρίου διαστήματος. Εἰς μίαν περίπτωσιν ὁ ἀριστερὸς λοβὸς ἐκάλυπτε τὴν προσθίαν

ΠΙΝΑΞ συνοπτικὸς τοῦ βάρους τοῦ ἥπατος, τοῦ σπληνὸς καὶ τῶν νεφρῶν.		
Βάρη τοῦ ἥπατος, τοῦ σπληνὸς καὶ τῶν νεφρῶν κατὰ τὴν νεκροσκοπικὴν ἐξέτασιν δέκα ἀτόμων προσβληθέντων ὑπὸ χολώδ. αἱματουρικοῦ πυρετοῦ.		
Ἡπαρ	Σπλῆν.	Νεφροί.
Μέσον φυσιολογικὸν βῆρος (Saprey).		
1937	225	342
Βάρη παθολογικά.		
1620	380	380
2000	1000	φυσικόν
2100	900	1000
2250	780	630
2250	950	φυσικόν
2270	380	800
2300	600	φυσικόν
2350	350	550
2450	870	770
2795	1680	φυσικόν

επιφάνειαν τοῦ στομάχου, τὸ ἀνώτερον ἄκρον τοῦ σπληνός, καὶ ἐφίανε μέχρι τοῦ πλαγίου μέρους τοῦ ἀριστεροῦ ὑποχονδρίου.

Ὁ δὲ ἐξωτερικὸς ἐρυθρόφαιος χρωματισμὸς, ὃν παρουσιάζει τὸ ἥπαρ ἐν τῇ φυσιολογικῇ αὐτοῦ καταστάσει, εἶναι πάντοτε φαιότερος εἰς τὸν χολώδη αἷματ. πυρετὸν, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἦττον ὁμοιόμορφος· ποικίλλεται δὲ κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς γενικῆς ἢ τοπικῆς ὑπερχυμίας τοῦ σπλάγχνου τούτου ἀπὸ ἐρυθρόφαιον βαθὺ εἰς ἰσοειδῆ βαθὺ, καὶ εἶναι πάντοτε καταστικτος μὲ πλάκας βαθυτέρας, ἀκανονίστως διακεχυμένας· ὁ δὲ ἐσωτερικὸς χρωματισμὸς εἶναι συνήθως ἐλαθέτερος.

Τὸ δὲ αἷμα, τὸ βέβη ἐκ τῶν γεννηθέντων τομηῶν εἰς τὸ βάθος τοῦ παρεγγύματος, εἶναι μέλαν βρώδες, μισμιγμένον μετὰ σημαντικῆς ποσότητος ἀναλόγου χολῆς, διδοῦσας αὐτῷ ἐνίοτε ὑψὶν ἐλαιώδη καὶ ἰδίων ἰσοειδῶν χροιάν.

Εἰς δὲ τὰ σημεία τὰ ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς φαιότερας πλάκας τὰς ἐπὶ τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας τοῦ ἥπατος διεσπαρμένας, βλέπει μὲν τις διάχυσιν αἵματος μᾶλλον ἢ ἦττον βαθεῖαν, τοῦτο ὅμως εἶναι μᾶλλον διήθησις μετὰ μαλακύνσεως τοῦ παρεγγύματος ἢ ἀληθὴς αἱματηράκις ἐστίν, ἀνάλογος πρὸς τοὺς ἀποπλακτικῶς πυρετῶν τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας ἢ ἀλλοιώσεως αὐτῆς ὅν δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ εἰμὴ δι' αἱματηρῶς περιεγγυμμένης ὑπαστάσεως εἰς περιουσιζόμενον ἀριθμὸν (μυομ) ἥπατικῶν λευκοκυττάρων. Ἡ δὲ ὑπερκοξημένη πληθωρικὴ κατὰστασις τοῦ συστήματος τῆς φλεβῆς τῶν πυλῶν καὶ τῶν ἥπατικῶν φλεβῶν φαίνεται ὑπεστηρίξουσα τὴν γνῶμην ταύτην.

Ἡ γενικὴ σίστασις τοῦ ἥπατος φαίνεται μὲν μᾶλλον ἐπισημασμένη, ἢ συνοχῆτος (congestio) ὅμως φαίνεται ἐλαττωμένη κατ' εὐθὺν λόγον τῆς ἐκτάσεως κατ' ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ βάθος τῶν ἐς περιεγγύματον πλακῶν. Εἶναι δὲ εὐθραυστότερον καὶ διὰ τῆς ἐλξίσεως θραύεται μᾶλλον ἢ διαβήγγυσται τὰ τομῆα δὲ αὐτοῦ τότε παρουσιάζουσι ὑψὶν γρανίτου μᾶλλον κατάδηλον ἢ ἐν τῇ φυσιολογικῇ καταστάσει· ἢ μικροσκοπικῆς ὅμως ἐξέτασις τῶν κοκκοειδῶν σωματίων δὲν ἀνακαλύπτει τὸν χα-

ρακτηρὰ ἀληθοῦς ὑπερτροφίας καὶ δὲν δύναται νὰ δρίσῃ τις ἐπὶ ποίων συστατικῶν στοιχείων ὑπάρχει ἡ φαινομένη αὕτη τοῦ ὕγκου αὐξήσεως.

Ἐὰν μολακταῦτα λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὸ πόσον πλούσιον καὶ πόσον πολυπλοκὸν ἀγγειώδες πλέγμα ἐκάστου τῶν ἀδενοειδῶν τούτων σωματίων καὶ τὸ ἀδιέξοδον σύστημα τῶν διαφόρων πόρων (conduits afferents ou efferents) τῶν συνιστῶντων τὴν ἀνατομικὴν αὐτοῦ ὑφὴν, δὲν δύναται τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὑπάρχει πραγματικὴ τοῦ ὕγκου αὐξήσεως ἕνεκα τῆς πληθώρας τῶν διαφόρων τούτων σωλήνων (πόρων) εἴτε διὰ τοῦ αἵματος εἴτε διὰ τῆς χολῆς χωρὶς νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀλλοιώσιν ἐιδικὴν τῶν ιστολογικῶν στοιχείων τῶν ἥπατικῶν κυττάρων;

Ἡ δὲ ἐκκεντρικὴ πίεσις ἐκάστου πόρου αὐτῶ διευρυσμένου, δὲν δύναται ν' ἀπωθήσῃ τὸν συνεκτικὸν ἰστὸν τὸν συνοδεύοντα τὰς διακλαδώσεις τῆς φλεβῆς τῶν πυλῶν νὰ ἐλαττώσῃ τὴν συνοχὴν, τὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν πυκνότητα καὶ νὰ ἐξηγήσῃ οὕτω τὸ μᾶλλον εὐθραυστόν τοῦ ἥπατος;

Οὐδέποτε δὲ εὐρομεν ἴχνη ἀλλοιώσεως ἀναφερομένης εἰς τὴν λιπώδη μεταμόρφωσιν (lipogénese ou graisseuse), ἣτις συνοδεύεται σχεδὸν πάντοτε ὑπὸ ἄτροφίας τῶν κυττάρων καὶ ἐνίοτε ὑπὸ ἐντελεῶς ἐξαφανίσεως αὐτῶν.

Ἡ ἀλλοιώσις αὕτη ἀπαντάται συχνάκις, ὡς γνωστὸν, εἰς τὸν ἰκτερόδη τύπον, καὶ εἰς τὴν βαρὺν ἰκτερον (ictère grave). Ἡ ἐλλειψίς του δὲ εἰς τὸν χολώδ. αἱματοουριανὸν πυρετὸν εἶναι στοιχεῖον διαγνωστικοῦ διαφορικοῦ σπουδαῖον ἕνεκα τῆς ἀναλογίας, ἣν τὰ δύο ταῦτα νοσήματα παρουσιάζουσι εἰς τὰς βραδείας περιπτώσεις, ὡς πρὸς τὴν συμπτωματικὴν τῶν ἑσφρασιν.

Ὅταν τὸ ἥπαρ ἔχῃ χροίαν ἰσοειδῆ καὶ ᾔνοι πληρῆς αἵματος, εἶναι ἐν γένει μαλακόν, καὶ ἀρκεῖ μετρία πίεσις ὑπὸς θραύσῃ αὐτὸ ὑπὸ τοῦ δακτύλου καὶ ἀνάξῃ εἰς πυλτὸν ὑπόφαιον ἀνάλογον πρὸς τὸν τοῦ σπληνός.

Αἱ διάφοροι δὲ αὗται ἀλλοιώσεις εὐρίσκονται συνηνωμέναι

μετά τῶν καταφανεστέρων χαρακτήρων τῶν εἰς ἄτομα ἀπο-  
θανόντα κατὰ τὴν περίοδον τῆς χολώδους καταστάσεως (τῆς  
ἐπικρατήσεως διὰ τῶν χολιδῶν συμπτωμάτων).

Καί φαίνεται οὕτως ὑπάρχουσα σχέσις σταθερὰ μεταξύ τῆς  
αἱματηρᾶς συμφορήσεως τοῦ ἥπατος καὶ τῆς ἐντάσεως τοῦ  
ικτέρου.

Ἡ δὲ αὐξήσις τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ βάρους δὲν εἶναι καθ' ἡ-  
μᾶς εἰμὴ τὸ παθολογικὸν ἀποτέλεσμα μεγάλης διαρκοῦς ὑπε-  
ραιμίας τοῦ ἥπατος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ικτέρου μέχρι τῆς  
ἐξαφανίσεως αὐτοῦ ἢ μεγάλη πληθώρα ὕλου τοῦ ἀγγειώδους  
συστήματος γεννᾷ στάσιν αἵματος, ὅθεν προέρχονται εἰ κατὰ  
τόπους διαχύσεις μετὰ μαλακύνσεως τοῦ παρεγχύματος.

Δύσκολον δὲ εἰς ὑπολογισμὸν τῆς ποσότητος τῆς ἐν τῷ  
ἥπατι κατεργαζομένης χολῆς ἢ ἐπηυξημένη αὐτῆς ἔκκρισις  
ἐμφανίζεται διὰ τῆς εἰς τὸ αἷμα καὶ ὕλους τοῦς ἱστούς τῆς  
οἰκονομίας μεταβάσεώς της, διὰ τῆς πηλλάκις ἐκτάκτου πο-  
σότητος τῆς διὰ τῶν ἐμετῶν ἐμεσθείσεως ἢ διὰ τῶν ἀποκατή-  
σεων ἐκκενωθείσεως, τέλος διὰ τῆς σταθερᾶς διατάσεως, τῆς  
χοληδόχου κύστεως.

Ἡ ὑπερέκκρισις αὐτῆς συνεπάρχεται φυσικῶς συμφορῆσιν  
(αἱμόρροισιν) μεγαλειτέρην τοῦ αἵματος, ὑπερ χροαίει ὅλα τὰ  
στοιχεῖα αὐτῆς.

Τὸ ἥπαρ εἶναι ἐκ τῶν πρώτων ὄργάνων, ἐφ' ὧν ἀντιδρᾷ  
ἢ ἐπιβροῇ τοῦ κλίματος τῶν θερμῶν χωρῶν ἀποβαίνει δὲ  
ἔδρα συνήθους ὄργασμοῦ, ὑπεραιμίας βλαβηρῶν καθισταμέ-  
νης, καὶ ἐκκρίνει πλείωτέραν χολῆν. Ἐκ τούτου δὲ, λέγει ὁ K.  
Gestlin, εἶναι μία τῶν πρωτίστων τροποποιήσεων, εἰς ἃς  
ὑπέκει ὁ ὄργανισμὸς τοῦ Εὐρωπαϊοῦ, ζῶντος ἐν τῷ μέσῳ νέων  
περιστάσεων καὶ νέας θερμολογίας, καὶ ἐκτελεῖται οὕτως  
εἰπεῖν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ χωρὶς κατ' ἀρχὰς νὰ γίνῃ ἐπαιθητὸν  
εἰς τὴν γενικὴν αὐτῷ ὑγείαν.

Διὰ τῆς ἐπενεργείας ὅμως διαφόρων αἰτίων ἢ κατάστασις  
αὐτῆ δύναται νὰ μετασχηματισθῇ εἰς νοσηρὰν καὶ νὰ περιεν-  
δυθῇ φυσιογνωμίαν εἰδικὴν ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς νόσου.

Ἡ δὲ κατάστασις αὐτῆ τῆς συμφορήσεως τοῦ ἥπατος μετὰ  
ἐπηυξήσεως τῆς ἐκκρίσεως τῆς χολῆς συνιστᾷ τὴν ἀρχικὴν  
παθολογικὴν τοῦ χολιδ. αἵματ. πυρετοῦ ἀλλοίωσιν, καὶ ὁ  
ἕκτερος δὲν εἶναι εἰμὴ ἢ ἐξωτερικὴ χαρακτηριστικὴ αὐτῆς  
ἐμφάνισις.

Ἡ χοληδόχος κύστις εἶναι σχεδὸν πάντοτε διατεταμένη  
ὑπὸ τῆς χολῆς, ἥτις ἀκαταπαύστως ἐκχέεται ἐν αὐτῇ, καὶ  
φαίνεται ὅτι ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς διατάσεώς της τὸ δο-  
χεῖον τοῦτο ἀπόλεσε τὴν συσταλτικότητά του, πρᾶγμα τὸ  
ὅποιον ἐξήγει ἢ πολυχρόνιος διαμονὴ τῆς χολῆς καὶ ἢ συμ-  
πύκνωσις τῶν στερεῶν αὐτῆς ὕλων ἕνεκα τῆς βραδείας ἀπορ-  
ροφήσεως μέρους τῶν ὑγρῶν συστατικῶν στοιχείων της.

Οἱ χιτῶνες αὐτῆς (οἱ ὀφρώδεις καὶ κυτταροινώδεις) δὲν μοι  
ἐφάνησαν ἠλλοιωμένοι κατὰ τὴν σύστασιν καὶ τὸ πάχος  
αὐτῶν ἢ δὲ βλεννομεμβράνη παρουσιάζει πάντοτε βαθύχρουν  
χροιὰν ἀνθισταμένην εἰς ἐπανειλημμένας πλύσεις· εἶναι δὲ  
πράγματι διαβεβρηγμένη ὑπὸ τῆς χολῆς, εἰς τινὰς δὲ περι-  
στάσεις ἦτο μικρὸν τι μεμαλακυσμένη, καὶ τεμάχια αὐτῆς  
τιθέμενα μεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ ἠλιακοῦ φωτῆς ἐπα-  
ρουσίαζον συχνότατα ἀγγεῖα λίαν καταφανῆ ἐν εἴδει δια-  
κλαδώσεων, οὐδέποτε ὅμως ἐπαρουσίασε καταφανῆ ἔχνη αἱ-  
ματηρᾶς διαχύσεως μῆτε καταστίχτου (μύκτου) αἱμορ-  
ραγίας.

Οὕτω δὲ διατεταμένη ὑπερβαίνει πάντοτε τὸ κάθετον χεῖ-  
λος τοῦ ἥπατος καὶ ἕνεκα τῆς μᾶλλον ἐκτεταμένης ἐπαφῆς  
αὐτῆς μετὰ τοῦ δωδεκαδακτύλου καὶ τῆς στροφῆς τοῦ κώ-  
λου τὰ τελευταῖα ταῦτα μέρη λαμβάνουσι φαιὰν διατηρου-  
μένην χροιὰν προερχομένην ἀπὸ εἶδος διηθήσεως τῆς χολῆς  
διὰ τῶν τοιχωμάτων τῆς κύστεως.

Οἱ κυριώτεροι ἐκφορητικοὶ πόροι εἶναι μᾶλλον ἢ ἥττον  
πλήρεις χολῆς, ἢ δὲ διάμετρος αὐτῶν εἶναι ἐπηυξημένη πιθαν-  
ῶς διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς διαρκοῦς πληθώρας ἀναλόγου τῆς  
τῆν τῆς χοληδόχου κύστεως· ἢ δὲ ἀνατομικὴ ὕψη τῶν δὲν

φαίνεται ἠλλοιωμένη· εὐρέθησαν δὲ πάντοτε οὐδὲ ἀχωρήτοι καθ' ἑλὴν τὴν ἑκτασίον των.

β) Χολή. Εἰς τὰ ἐννέα δέματα τῶν γονομένων αὐτοψίων ἢ ἐν τῇ χοληδόχῳ κίσται ἐμπεριεχομένη χολή ἐκαστοῦ εἰς τοὺς ἐξῆς χαρακτηῖρας.

Χρῶμα μέλαν ἢ φαιὸν λίαν βαθύ, ὅταν θεωρῆ τις αὐτὴν συλλεχθεῖσιν εἰς πιστότητα, μεταβάλλουσα δὲ ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς χροῦς ἀπὸ φαιᾶς εἰς κίτρινον ἐὰν μιγθῇ μετὰ ὕδατος κατὰ διαφόρους ἀναλογίας ἢ ἐπεκταθῇ εἰς στρώμα λεπτὸν ἐπὶ τοῦ γάρτου ἢ λευκοῦ ὑφάσματος· ἢ πρασίνῃ χροῖᾳ ἀπαντᾶται πολλὸ σπανίως καὶ εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις οὐδεμία σχέσηις ὑπάρχει μετὰ τοῦ πρασοειδοῦς χρώματος τῶν ἐμετῶν καὶ τοῦ χρώματος τῆς ἐν τῇ χοληδόχῳ κίστει εὐρισκομένης χολῆς, ἥτις εἶναι σχεδὸν πάντοτε φαιὰ ἢ κίτρινη.

Σύστασις. Ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῆς Νοβεργιανῆς πλοσῆς, διότι ἔχει τὴν ὄψιν καὶ τὴν χροῖαν αὐτῆς, ἐνίοτε παχέια καὶ ὀρθοῦδης ὁμοιάζει πρὸς τὴν βιτίνην ἢ μάλλον ἔχει σύστασιν ἐλαϊώδη ἢ σαρκώδη, καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀφίνει χροῖαν διακριτέραν ὥστε τὸ δέγμα ἐπεχέιτο ὑπὸ βάρματος τοῦ ἰωδίου. Ἄπαξ δὲ μόνον εὐρῆμεν αὐτὴν στερεάν ἔχουσαν τὴν σίτησιν κηροῦ διὰ τῆς θερμότητος ἢ διὰ τῆς πίεσεως τῶν δακτύλων μαλκωνθέντος, αἴσθημα δὲ λιπῶδες εἰς τὴν ἄρην δίδοντας.

Ἡ ὕλη αὕτη, ἀποκλειστικῶς συνισταμένη ἀπὸ στερεᾶς τῆς χολῆς ὕλης, ἢ το παντοῦ συμπαγῆς, ὁμογενῆς, ἀνευ ὀρθῶν, ἀνευ συγκριμάτων· ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει ἦτο τον διαλύσιμος εἰς καθαρὸν ψυχρὸν ὕδωρ, διελύτετο ταχέως εἰς τὴν αἰθέρα, δίδουσα αὐτῇ χρῶμα φαιὸν λίαν βαθύ, καὶ ἀραιῶσι σταγόναι τινεὶ τῆς συγκρατημένης ταύτης διαλύσεως ὑπὸς χρωματίσασιν εἰς κίτρινον μέλαν λίτραν ὕδατος.

Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τῆς περιέργου ταύτης καταστάσεως τῆς συγκρατήσεως τῆς χολῆς ἐραυρήσαμεν μήπως ὑπάρχει εἰς τὸν κυστικὸν ἢ χοληδόχον πόρον κάλυμα τι ὅστις

κὼν εἰς τὴν ἐκκρίσιν τῆς χολῆς· ἢ διάμετρος των ἦτο παντοῦ διαχωρητῆ, μᾶς ἐφάνη δὲ μάλιστα μάλλον ποπλατυσμένη, ἢ ἐν τῇ φυσιολογικῇ καταστάσει.

Ποσότης. Ἡ ἐν τῇ χοληδόχῳ κίστει ἐμπεριεχομένη εἶναι συνήθως ἀπὸ 40 μέχρις 100 γραμμ. κατὰ μέσον δὲ ἕρον βέβαιον ἀπὸ 50 ἕως 70 γραμμ.

Ὅσμη. Ἀναδίδει ὀσμὴν ἀηδῆ, ναυτιώδη sui generis, ἣν ἀπαντῶμεν καὶ εἰς τὰ ἐμέσματα.

Μὴ ἔχοντες δὲ τὰ μέσα πρὸς σπουδαίας ἀναλυτικὰς ἐρεῦνας ὑπὸς ἐκτιμήσωμεν τὰς ἀλλοιώσεις τῆς χολῆς εἰς τὴν σύστασιν τῶν χημικῶν αὐτῆς στοιχείων καὶ εἰς τὴν σχετικὴν ἢ ἀπόλυτον αὐτῶν ἀναλογίαν, περιορισθῆμεν νὰ περιγράψωμεν τοὺς φυσικοὺς μόνον χαρακτηῖρας. Πιθανὸν νὰ ὑπάρχη αὐξήσις καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀναλογίαν τῶν παχεῶν οὐσιῶν καὶ τῆς χρωματιστικῆς φαιᾶς οὐσίας (Bilifulvine) καὶ ἐλάττωσις τοῦ ὕδατος· τοῦτο δὲ δηλοῦται διότι ἡ χολή εὐρισκίται πάντοτε συμπεσπυκνωμένη ἕνεκα τῆς μάλλον ἢ ἦταν παρατεταμένης ἐν τῇ χοληδόχῳ κίστει διαμονῆς τας.

Ἄλλὰ ἡ χολή δὲν ὑπόκειται εἰς ἀλλοίωσιν παθολογικὴν, καὶ μιγνυομένη μετὰ τοῦ αἵματος τοιαύτη οὐσα δὲν ἔχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν βλαβερὰς ιδιότητας;

Ἡλλοιωμένη κατὰ τὰς σχέσεις τῶν συστατικῶν αὐτῆς στοιχείων καὶ κατὰ τὴν ποιότητα ἡ χολή δὲν δύναται πλέον νὰ θεωρηθῇ ὡς προτὴν φυσικῆς ἐκκρίσεως ἀλλ' ἠλλοιωμένη κατὰ τὰς φυσιολογικὰς αὐτῆς ιδιότητας. Τότε δὲ ὅποιαν εἰδικὴν ἐπιβροχὴν ἔχει εἰς τὴν γένεσιν τῶν παθολογομικῶν συμπτωμάτων τοῦ χολώδ. αἵματ. πυρετοῦ;—Τοιαῦτον εἶναι τὸ πολλάκις τιθέμενον πρόβλημα, οὔτινος ἢ λύσις εἰς τὴν ἐννοεῖσαν τῆς ἐπιστήμης ἡμῶν κατάστασιν εἶναι ὑποθετικῆ.

Ἡ δὲ χημικὴ ἀνάλυσις ἀδυνατεῖ ἄρα πάντοτε ν' ἀνακαλύψῃ καὶ καταστήσῃ ὀρατὴν τὸ ἀγνωστον τοῦτο, τὸ μισματικὸν τοῦτο στοιχεῖον, ὑπερ δὲν γίνεται γνωστὸν εἰμὴ διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐργασμοῦ ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ;

Τὰ διάφορα τῆς παθολογικῆς χημείας ἐγχειρίδια, ἄτινα ἐ-

συμβουλευθήμεν οὐδὲν περὶ τούτου μᾶς φωτίζουσι· δὲν γνωρίζουσι ἀκόμη οὐδεμίαν τῶν ἀλλοιώσεων τῆς νοσηρᾶς χολῆς, μήτε τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας αὐτῆς εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας ἐπὶ τῆς χοληδόχου κύστεως, τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων.

7) Σπλήν. Τὸ σπλάχνον τοῦτο εἶναι πάντοτε ἐγκωδέστερον ἢ ἐν τῇ φυσιολογικῇ καταστάσει, καὶ εἰς τὰς δέκα περιπτώσεις τοῦ πρηγουμένου πίνακος βλέπει τις ὅτι τὸ μέσον βῆρος εἶναι τριπλάσιον τοῦ φυσιολογικοῦ· τὸ μικρότερον βῆρος εἶναι 350 καὶ τὸ μεγαλύτερον 1680 (ἰδ. ὑποθεν πίνακα).

Ἰσχύσεις εἶναι ποικίλη· διατηρεῖ συνήθως στερότητα τινα, καὶ εἰς τοὺς διαφόρους βηθμοὺς τῆς μαλακώσεως οὐδέποτε εὔρημεν τὸν σπλῆνα τόσο μαλακὸν καὶ τόσο ἐυκύλιως ἀναγόμενον εἰς πολλτὸν, ὡς εἰς τὸν τυφοειδῆ πυρετὸν καὶ εἰς ἄλλας εἰδικὰς μiasματικὰς νόσους, εἰς δὲ ὁ ἀνατομικὸς οὗτος χαρακτήρ παρατηρεῖται συχνότατα.

Ἰσχύσεις δὲ αὐτῆ τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ βάρους προέρχεται προφανῶς ὡς καὶ εἰς τὴν ἥπαρ, ἀπὸ παθολογικῆς συμφορῆς αἵματος, ἐπειδὴ τὸ παρέγχυμα εἶναι πλήρες αἵματος μελανοῦ ἢ παραπλησιοῦ τρυγίξ οἴνου, ὅθεν καὶ ἡ ἐξωτερικὴ φακὰ ἢ λυειδῆς λίαν ὁμοίμορφος χροιά· ἡ δὲ ἐλαστικὴ ἀντίστασις, ἣν παρέχει ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ δικτύλου, προέρχεται πιθανότατα ἀπὸ τὴν γενικὴν τοῦ ὄργάνου διάτασιν ἕνεκα τῆς μεγελευτέρας αἰμορροήσεως τοῦ αἵματος.

Ὁ σπλήν φαίνεται μᾶλλον ἐξογκωμένος ἢ ὑπερτροφικός· ἡ πρότασις αὕτη στηριζομένη μόνον ὑπὸ τῶν τῆς ὀράσεως καὶ τῆς ἀφῆς μέσων ἔχει ἀνάγκην πρὸς ὑποστήριξιν τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως· ἡμεῖς ὅμως δὲν πιστεύομεν ὅτι λαμβάνει χώραν ἀλλοίωσις ὕλικῆ τῶν ιστολογικῶν στοιχείων τοῦ σπληνὸς κατὰ τὴν ἔννοιαν ἀληθοῦς ὑπερτροφίας.

Σπανιώτατα δὲ εὔρημεν ἀληθῆ ὑπερτροφίαν τοῦ σπληνὸς καὶ εἰς τὰ ἥπαρ μάλιστα τὰ παρρησιάζοντα τὰ θετικότερα

σημεῖα πεπαλαιωμένης ἐλώδους καχεξίας, ἂν καὶ ὑπῆρχεν ὀγκωδέστερος ἢ ἐν τῇ φυσιολογικῇ καταστάσει.

Εἰς τὰς ἐλώδεις χώρας τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἢ φυσιολογικῆ τοῦ ἥπατος ἐνέργεια φαίνεται περιορισμένη, ἢ δὲ μiasματικῆ τοῦ ἐλώδους μiasματος ἐνέργεια φαίνεται ὅτι συγκεντρῶται ἐπὶ τοῦ σπληνός, ὅστις κατὰ τὴν παροδικὴν μὲν ἀλλ' ἐπανηλημένην ὑπεραιμίαν αὐτοῦ ἀναλόγως τῆς διαρκείας, τῆς συχνότητος καὶ τῆς βαρύτητος τῶν διαλειπόντων πυρετῶν, προσκτῆ καὶ διατηρεῖ ὄγκον μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπηυξημένον.

Δὲν συμβαίνει ὁμοίως τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ Σενεγάλ καὶ ἴσως καὶ εἰς ἄλλας θερμὰς χώρας.

Τὸ ἥπαρ εἶναι ἡ ἔδρα συνήθους συμφορῆσεως αἵματος, ἢ δὲ ἐνέργεια τῆς λειτουργίας αὐτοῦ εἶναι πάντοτε διηγεμένη, οἰαδῆποτε ὅθεν καὶ ἂν ἦναι ἡ φυσιολογικὴ ἐνέργεια τοῦ σπληνός, δὲν δύναται τις ν' ἀρνηθῆ τὰς μεταξὺ τῶν δύο ὄργάνων ὑπαρχούσας σπουδαίας ἀνατομικὰς σχέσεις διὰ τοῦ φλεβώδους συστήματος τῆς φλεβὸς τῶν πυλῶν, καὶ ἡ συμφορῆσις τοῦ αἵματος εὐρίσκεται φυσικῶς διανεμημένη μεταξὺ τῶν δύο σπλάχνων διὰ μέσου τῶν ἀγγείων τούτων τῆς συγκοινωνίας.

Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν κλινικῶν παρατηρήσεων, διότι συχνότατα οἱ παροξυσμοὶ τοῦ διαλείποντος πυρετοῦ συμπλέκονται μετὰ συμπτωμάτων χολιδῶν προερχομένων ἀπὸ τὴν διατάραξιν τῆς λειτουργίας τοῦ ἥπατος συνήθως μὲν παροδικὴν καὶ ἄνευ σπουδαιότητος, οὐχ ἥττον ὅμως ἐμφανίζουσιν συμπαθητικὴν συμμετοχὴν εἰς τὰς λειτουργικὰς διαταράξεις τοῦ σπληνός.

Καὶ ἡ νεκροσκοπικὴ δὲ ἐξέτασις ἀποδεικνύει συγκοινωνίαν σχεδὸν σταθερὰν τῶν ἀνατομικοπαθολογικῶν ἀλλοιώσεων μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὄργάνων, ἐπειδὴ εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις ἢ ἐξόγκωσις τοῦ σπληνός συμπαρευρίσκεται μετὰ τῆς τοῦ ἥπατος ὑπὸ τὴν ἐπιβροήν αἱματηρᾶς ὑποστάσεως λίαν φανερᾶς ἀμφοτέρων. Οὕτως εἰς μίαν τῶν ἐν τῷ προηγμένῳ πίνακι σημειωθεισῶν περιστάσεων, τὸ μεγαλύτερον

βάρος τοῦ σπληνός (1680 γραμμ.) συμπαραυρίσκεται μετὰ τοῦ μεγαλύτερου βάρους (2795 γραμμ.) τοῦ ἥπατος.

Ἐάν κατὰ τὸν K. Darmsy, τὴν γνώμην τοῦ ὁποίου ἔνευ δισταγμοῦ παραδεχόμεθα, ὁ σπλὴν δέον νὰ θεωρῆται ὀλιγώτερον ὡς κυρίως ἐκκριτικὸν ὄργανον, ἢ ὡς ὄργανον προπαρασκευαστικὸν τῆς ἐκκρίσεως τῆς χολῆς, ὁ νόμος οὗτος τῆς συμπτώσεως ἐνισχύεται διπλοσέως ὑπὸ τῆς φυσιολογικῆς καὶ τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας.

Ἡ σχέσις ὅμως αὕτη βεβαίως δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ-θαστος, καὶ μάλιστα εἰς τινὰς περιστάσεις ὁ σπλὴν φαίνεται ποσοῦτον μᾶλλον ἐξογκωμένος ἔσον τὴ ἥπαρ ὀλίγον ἀπομακρύνεται τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ βάρους· ἀλλὰ δὲν προέρχεται πιό-θανως τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐν τῷ σπληνὶ στάσις τοῦ αἵματος δυσκολώτερον ἀπὸ τὴν τοῦ ἥπατος διαλύεται; καὶ ὅτι ἐπα-νέρχεται βραδύτερον εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ διαστάσεις; οὐδὲν λοιπὸν ἄπορον ἐάν ἀπαντήσωμεν ἐπὶ ἀνθρώπου ἀπεθανόντος ἀπὸ χολώδ. αἱματ. πυρετῶν τὴ ἥπαρ σχετικῶς ὀγκωδέστερον καὶ τὸν σπλὴνα ἀναλόγως λίαν ὀγκωδῆ. Ἀλλὰ εἰς τὴν προ-κειμένην περίπτωσιν ὁ ἀσθενὴς ἀπέθανε ἀπὸ κακῆθι δια-λείποντα πυρετὴν κατὰ συμπλοκὴν τὴν ἐπιούσαν τῆς εἰσόδου του, καὶ ὁ ὄγκος τοῦ σπληνός, τὸ εὐδιάλυτον αὐτοῦ, καὶ ἡ βαθεῖα χροιά ἀνάγονται προφανῶς εἰς τὸν κακῆθι πυρετῶν.

Εἰς ἄλλαν δὲ περίπτωσιν βλέπομεν ἄλληθι τὸ μικρότερον βᾶρος τοῦ ἥπατος εἰς ἀναλογίαν πρὸς τὴν σχετικὴν λίαν σπλ-μικτικὴν ἐλάττωσιν τοῦ ὄγκου τοῦ σπληνός.

8) Ν ε φ ρ ο ἰ. Αἱ παθολογικαὶ ἀλλοιώσεις τῶν νεφρῶν, αἱ εἰς τὴν γένεσιν τῆς αἱματοουρίας ἀναγόμεναι μέχρι τοῦδε, ὡς τὸ βεβαίως καὶ ὁ K. Dutroulau, δὲν ἠραυνήθησαν ἀρκούντως ὑπὸς δούθι ἀκριβῆς αὐτῶν ἑρισμῶς καὶ διεμνησθη ἡ σημα-σία αὐτῶν.

«Εἰς Gayenne, λέγει ὁ ἑίδιος συγγραφεύς, ὁ K. Laue ἀο-ρίστως ποιεῖ μὲν λόγον περὶ αἱματοουριῶν δι' ἀναλύσεως θε-βαιωθειῶν, μηδεμίαν ὅμως εἰδικότητα εἰς τὴν ἀνατομικοπα-θολογικὴν τῶν ὄργάνων τούτων κατάστασιν ἀποδίδει.»

«Εἰς δὲ τὰς Ἀντιλλὰς ἡ ὑπεραιμία τῶν νεφρῶν καὶ αἱ ὀκ-χυρωτικαὶ πλάκες τῆς κύστεως βεβαιωθεῖσαι ἄπαξ ὑπὸ τοῦ K. Lherminier καὶ ἐμπύησις δευτερεύουσα τῶν νεφρῶν παρα-τηρηθεῖσα παρ' ἐμοῦ κατὰ τὴν ζωὴν εἶναι αἱ μόναι ἀποδεί-ξεις τῆς ἀλλοιώσεως τῶν νεφρῶν, αἱ δυνάμεθα ν' ἀναφέ-ραμεν.»

Κατὰ δὲ τὰς μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν ἰατρῶν γενομένας ἀυ-τοψίας αἱ ἀνατομικαὶ ἀλλοιώσεις τῶν νεφρῶν ἢ παρημελήθη-σαν ἢ μὴ ἀκριβῶς ἐξετιμήθησαν, καὶ εἰς οὐδεμίαν περίπτω-σιν ἀνέφερον τὰς μεταξὺ τῶν παθολογικῶν ἀλλοιώσεων τῶν ὄργάνων τούτων καὶ τῆς παρὰ φύσιν χροιάς τῶν οὔρων σχέ-σεις. Ἐνεκα τοῦτου ἐπέστησα μεγάλην προσοχὴν, ἅμα ἀνα-λαβὼν τὴν διεύθυνσιν τοῦ νοσοκομείου τῆς Γιορῆ, εἰς τὰς ἀνατομικὰς ἀλλοιώσεις τῶν νεφρῶν καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν οὔρων.

Ὁ διδάκτωρ Πελλαρίνος (Pollarin) (1) ἀναφέρει τὴν ἀπο-πληξίαν τῶν νεφρῶν καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς μετὰ τῆς αἱμα-τουρίας ὡς πᾶγμα ἐντελῶς ἄγνωστον, πιστεύει, ἐν τῇ ἱστο-ρίᾳ τοῦ χολώδ. αἱματ. πυρετοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀφυρμὴν νὰ βεβαιώσῃ τρεῖς φορές· ἡ δὲ παρ' αὐτοῦ γενομένη περιγραφή τῶν ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων τῶν νεφρῶν καὶ τὰ ἐκ τούτων συμπεράσματά του εἶναι καθ' ὅλα σύμφωνα, πρὸς τὰς ἡμε-τέρας παρατηρήσεις καὶ ἰδέας.

Ὁ γ κ ο ς. Ἡ αὐξήσις τοῦ ὄγκου δὲν εἶναι τόσον σταθερὰ ἔσον ἢ τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνός. Εἰς 14 αὐτοψίας εὔρο-μεν ἐννεάκις τοὺς δύο νεφροὺς ὀγκωδεστέρους ἢ ἐν τῇ φυσιο-λογικῇ καταστάσει, εἰς δὲ τὰς πέντε λοιπὰς περιπτώσεις ἐπαρουσιάζον μὲν συνήθῃ ἀνάπτυξιν οὐδέποτε ὅμως κατωτέ-ραν τῶν κατὰ μέσον ὄρον εἰς τὰ ἐγγειρίδια τῆς φυσιολογικῆς ἀνατομίας ἀναφερομένων διαμέτρων. Ἐν γένει δὲ οἱ δύο νε-

(1) Archives de Médecine Navale Tom. III. N. 2. Février 1855 au mot sur la fièvre bilieuse fébricitante, de l'œdème des reins dans cette maladie.



φροί συμμετέχουσιν επίσης τῆς αὐξήσεως ταύτης τοῦ ὄγκου καὶ αἰ συνήθως ὀλίγον ἐπαισθηταὶ διαφοραὶ οὐδέτερον εἰδικώτερον ἀφορῶσιν.

**Βάρος.** Μετὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ὄγκου συνυπάρχει πάντοτε αὐξήσις τοῦ βάρους. Τὴν αὐτὴν δὲ ἀριθμητικὴν ἀνάλογον σχέσιν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εὐρομεν τὸ βᾶρος ὅμως μεταξὺ τῶν δύο σπλάγχνων διαφέρει ἐνίοτε σημαντικά. Περιορίζεται δὲ ἡ διαφορά μεταξὺ 311 καὶ 911 γραμμ. ὅτε μὲν εἰς τὴν δεξιὴν ὅτε δὲ εἰς τὴν ἀριστερὴν νεφρῶν. Καὶ ὁ μὲν ἐλάχιστος ἀριθμὸς ἀλλ' ἀνώτερος τοῦ μέσου φυσικοῦ ὕρου εἶναι 811 γραμμ., ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ βάρους 1000.

Ὁ κυτταροϊνώδης (πιμελιώδης) χιτῶν δὲν παρουσιάζει μὲν καταφανῆ ἀλλοιώσιν, εἶναι δὲ σχεδὸν πάντοτε κερωσμένος εἰς κίτρινον μᾶλλον ἢ ἥττον βαθὺ κατὰ τὴν διάφορον ἀναλογίαν τοῦ πιμελιώδους ἰστού τοῦ εἰς τὰ κύτταρα (lapis ses quies) αὐτοῦ ἐμπεριεχομένου, ὅστις συμμετέχει τῆς γενικῆς ἱκτερικῆς χροιάς ὅλων τῶν ἰσθῶν.

Ὁ δὲ ἴδιος χιτῶν προσκτὰ ἐνίοτε σημαντικὴν παχύτητα (πυκνότητά) ἐλαττωσάν τὴν διαφάνειάν του τοῦλάχιστον τῆς μοίρας τῆς περιενδοσφύας τὴν περιφέρειαν τῶν νεφρῶν, ἐπειδὴ ἐπιπυλαίως πως ἠδυνήθημεν νὰ ἐξετάσωμεν τὰς τροποποιήσεις, αἱ δύνανται νὰ παράσχη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ παρεγχύματος τῶν νεφρῶν.

**Χροιά.** Ὑπάρχει ἀνατομικηπαθολογικὴ κατάστασις σχεθερὰ χαρακτηριζομένη ἐξωτερικῶς ὑπὸ χρωματισμοῦ ἐρυθροφαίου βαθέος, σχεδὸν πάντοτε κατασπίκτου ὑπὸ πλακῶν ἐκχυμωτικῶν μελαγγρινῶν, ποικίλων μὲν τὴν ἔκτασιν, καταλαμβάνουσῶν δὲ ἐνίοτε τὰ ἴ τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ ὄργανου ἐπιφανεῖας. — Ὁ χρωματισμὸς οὗτος προέρχεται ἀπὸ ὑπερπυξημένην ὑπεραιμίαν, ἀπὸ στάσιν αἵματος, παρουσιάζεται δὲ ἐννέα ἐπὶ τοῖς δέκα καὶ συνιστᾷ κατ' ἐμὲ τὴν κυρίαν παθολογικὴν ἀλλοίωσιν τῶν οὐροποιητικῶν ὄργάνων εἰς τὸν χολ. αἷματ. πυρετῶν. Αἱ ἐκχυμωτικαὶ αὗται πλάκες δὲν καταλαμβάνουσι μόνον τὸ πάχος τοῦ φλοιώδους ἰστού, ἀλλ' εἰσδύουσι

μᾶλλον ἢ ἥττον βαθέως εἰς τὴν οὐσίαν τὴν σωληνώδη. Εἰς τὰς βαρυτέρας δὲ περιστάσεις ἡ ἀνατομικὴ αὕτη κατάστασις παρέχει ὄλους τοὺς χαρακτηρὰς γενικῆς ἀποπληκτικῆς καταστάσεως. Ὅταν ὅμως τὰ συμπτώματα τῆς αἱματουρίας δὲν ἴναι συμπελεγμένα μετὰ λειτουργικῶν διαταράξεων τῶν νεφρῶν λίαν σπουδαίων, οἷα ἢ σχεδὸν ἐντελής ἐπίσχεσις τῆς ἐκκρίσεως τῶν οὕρων, ἢ στάσις τοῦ αἵματος εἶναι ἥττον γενικευμένη, αἱ πλάκες εἶναι τότε περιορισμέναι εἰς πάχος τι τῆς φλοιώδους οὐσίας. Εἶναι εὐκόλον νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ὁ μελαγγροῖδης οὗτος χρωματισμὸς προέρχεται ἀπὸ διήθησιν αἵματος ἔχουσαν ἐνίοτε τὴν ὄψιν ἀληθοῦς ἀιμοβροχικῆς ἐστίας ἢ ἀποπληκτικοῦ πυρήνος.

**Σύστασις (consistence)** ἡ μαλάκυνσις τοῦ παρεγχύματος τῶν νεφρῶν εἶναι συχνότατα εἰς ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ὑπεραιμίας καὶ εἶναι κατ' ἐξουχὴν καταφανεστέρα εἰς ὅλα τὰ ὑπὸ τῶν περι ὧν ὁ λόγος ἐκχυμωτικῶν πλακῶν περιορισμένα σημεῖα ἢ οὐσία τῶν νεφρῶν εἶναι διαβεβρωμένη ὑπὸ μέλανος αἵματος καὶ ἀνάγεται εἰς πολλὴν ἰσοειδῆ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν δακτύλων. Εἶναι δὲ τοπικὴ χαρακτηριστικὴ τοῦ ὄργανισμοῦ καταστροφή.

Ὅταν αἱ νεφροὶ ἔχουν τὴν συνήθη ὄγκον παρουσιάζονται καὶ τότε ἀκόμη προφανῆ ὑπεραιμία· ἔχνη μετὰ σχηματισμοῦ ἐκχυμωτικῶν κηλίδων μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκτεταμένων κατ' ἐπιφάνειαν ἢ κατὰ βάθος· ἡ αὐξήσις ὅμως τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ βάρους ἀποδεικνύει πάντοτε γενικὴν ὑπεραιμίαν μεγαλειτέραν καὶ καταρνεστέρας ἀνατομικὰς ἀλλοιώσεις.

Οἱ Κάλυκες εἶναι συνήθως κενοί· τρεῖς φαρὰς συνελέξαμεν σταγύνας τινὰς οὕρου ὀλοῦ, λευκοῦ πύου παρεμφεροῦς· τὸ μικροσκοπίον ὅμως δὲν ἀνεκάλυψε σφαιρίδια πύου, καὶ τοῦτο προέρχεται μᾶλλον ἀπὸ τὴν παρουσίαν πολλῶν τεμαχίων ἐπιθηλίου καὶ ἀποσυντεθέντος αἵματος.

Ἄπαν δὲ τὸ ἀγγειώδες φλεβιώδες σύστημα φαίνεται εἰς κατάστασιν πληθώρας ἐπηνυξημένης. Καίτοι δὲ προσεκτικώτατα παρατηρήσαντες δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀνακαλύψωμεν εἰς τὸ πα-

ρέγγυμα μήτε εις τὰ περικαλύμματα αὐτοῦ ἴχνη προσφάτου ἢ παλαιᾶς φλεγμονῆς, ἢ εἰδικὴν μαλάκυνσιν, σημεῖον προσεχούς ἐμπενήσεως τοῦ παρεγγήματος.

Δὲν ὑπάρχει ἐπίσης παθολογικὴ μεταμόρφωσις τῶν ιστολογικῶν στοιχείων, ὡς τοιοῦτόν τι παρατηρεῖ τις εἰς τὴν νόσον τοῦ Βραχίτιου, εἰς τὴν διαβήτην, εἰς τὴν λευκιωματουρίαν — Ὑπάρχει ὅμως διηλεκτὴ πίεσις τῶν οὕρικων πόρων (πυρραμιδίων) (glomerules), ἔνεκα τῆς ὑπερβολικῆς πληθώρας τοῦ ἀγγειώδους συστήματος, βλάβει τῶν τριχειδῶν ἀγγείων εἰς πολλὰ σημεῖα, καὶ ἐντελής ἐξέλιξις τῶν οὕρικων πόρων (glomerules) καὶ ἐπομένως ἐπίσχεσις ἢ ἐλάττωσις τῆς λειτουργικῆς ἐνεργείας, διόθεν αἷματός διὰ τῶν τριχειδῶν ἀγγείων εἰς τὸ παρέγγυμα, ἰδίως δὲ εἰς τὰς μεμαλακωμένας μοίρας διὰ τοπικῆς διαθήσεως, εἴτε ἢ μαλάκυνσις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ὑπεραιμίας, εἴτε προέρχεται ἀπὸ προηγουμένην φλογιστικὴν νοσητεῖαν, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἠδυνήθημεν νὰ βεβαιώσωμεν ἀνατομικῶς.

Ἡ αἱματουρία εἶναι ὑπὲρ τὴν ἕμῃσιν ἐπιβύθην τῆς ἀποπληκτικῆς ταύτης καταστάσεως τῶν νεφρῶν, καὶ ἢ ἐντελής ἐξέλιξις παθολογικῆς βλάβης εἰς τὰ ἄλλα ὄργανα, ἕτινα συντρέχουσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν νεφρῶν, εἰς οἷς οὐρητικῆς καὶ ἢ κύστις, ὑποτακίζονται τρυφώτατα τὴν δυσχερασίαν τοῦτον μὲ τρόπον ἀνεκτίμητον.

**Οὐρητικῆς.** Οὗτοι οὐδεμίαν πρὸς τὴν διέθεσιν πρὸς τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα, τὴν διεύθυνσιν καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν παρουσιάζουσι ἢ διάμετρος τῶν μὲς ἐφ' ἣν ἐνίοτε μικροτέρα, στενωτέρα, κατ' ἐξουχίαν ὅταν ὑπάρξῃ παρατεταμένη ἀνοηρία· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κεραιτώσει κατῆτη καὶ ἐν ἐσείῃ καθ' ἣν ἢ ἐκκρίσις τῶν οὕρων ἦτο μαλλὼν ἢ ἦττον ἐφθονος, εὔρομεν αὐτούς πάντοτε κενούς καὶ διαχωριστοὺς καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν τῆς διόδου τῶν. Ὁ βλενομήν καὶ οἱ ἄλλοι χιτώνας διατηροῦσι τὴν χροιάν καὶ τὴν ὄψιν λαίαν ὡς ἐν τῇ φυσιολογικῇ καταστάσει, εἰς οὐδὲν δὲ μέρος εὐρίσκει τις σημεῖον φλεγμονῆς μήτε διακλάδωσιν ἀγγείων.

**Κύστις.** Αὕτη εἶναι συνήθως κενὴ καὶ συνσταλμένη ὡς ὅταν τῆς ἤδης, τὸ δὲ ἐν αὐτῇ οὔρον εἶναι ὅτε μὲν διαυγές (καθαρόν) καὶ μικρόν τι χρωματισμένον, ὅτε δὲ θολόν καὶ ἐρυθροπῶν, διὰ δὲ τοῦ νιτρικοῦ ἐξέσεως καὶ τῆς θράσεως δίδει τότε ἄφθονον λεύκωμα, οὐδέποτε δὲ εἶναι χρωματισμένον εἰς κίτρινον, ὡς εἰς τὸν ἰδιοπαθητικὸν ἕτερον. Εἰς δὲ τὰς πολυαριθμούς δοκιμὰς, εἰς ἐποιήσαμεν ὅπως ἀνακαλύψωμεν τὴν παρουσίαν τῆς χρωματιστικῆς οὐσίας τῆς χολῆς, ἐπετύχουμεν πάντοτε ἀποτέλεσμα ἀποφατικόν, ὡς συνέβη καὶ διὰ τὰ ἀκαλυθέντα πρὶν τοῦ θανάτου οὔρα.

Ἐκ δὲ τῶν σπουδαιότερων ἀνατομικῶν χαρακτηρισῶν ὑπὲρ τὴν ἐποψιν τῆς αἱματουρίας εἶναι ἢ κατὰστασις τῆς βλενομεμβράνης τῆς Κύστεως· καὶ τῶντι οὐδεμίαν μεταβολὴν ὡς πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν χροιάν, οὐδεμίαν τροποποίησιν τῆς ὕψους αὐτῆς εὔρομεν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ οὐδεμίαν παθολογικὴν ἀλλοίωσιν σχετικὴν πρὸς τὴν γένεσιν τῆς αἱματουρίας, οὐδὲ ἀκόμη κατ' ἐξ περιστάσεως τῇ ἐν αὐτῇ περιεχομένον οὔρον μετὰ θάνατον διατρέχει ὅλους τοὺς πιθανοὺς χαρακτήρας τῆς μίξεως αὐτοῦ μετὰ σημαντικῆς ἀναλογίας τοῦ αἵματος.

Μήτε λοιπὸν εἰς τὴν Κύστιν, μήτε εἰς τοὺς οὐρητήρας πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἢ ἀρχὴ τῆς αἱματουρίας, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς νεφρούς, ὡς τὰ μόνα ὄργανα τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος, ἕτινα παρουσιάζουσι σταθερῶς ἀνατομικοπαθολογικὰς βλάβας ἀναλόγως τῶν λειτουργικῶν διαταράξεων τῆς ἐκκρίσεως τῶν οὕρων καὶ τῶν τροποποιήσεων αὐτῶν.

**Ἐπινεφρίδια.** Πολλὰκις εὔρομεν τοὺς χαρακτήρας προφανοῦς διακλαδώσεως ἀγγείων μετὰ μαλακύνσεως μάλλον ἢ ἦττον καταφανοῦς· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι πραγματικὴ παθολογικὴ ἀλλοίωσις· ἢ σάσις αὐτῶν τοῦ αἵματος εἶναι παροδική, συμπτωματικὴ, ἢ συνοπάρει μετὰ τῆς ὑπεραιμίας τῶν κυριωδωτέρων σπλάγγων τῆς κοιλίας;

**9) Οὔρα.** Ἐὰν εἰς τὸν ἰδιοπαθητικὸν ἢ συμπτωματικὸν ἕτερον ἦται εὐκόλον ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὰ οὔρα τὴν παρουσίαν τῆς χρωματιστικῆς ὕλης τῆς χολῆς, φαίνεται ἐπίσης

εύκολον νά βεβαιώσωμεν τήν ὑπαρξιν καί τοῦ αἵματος εἰς τήν χολιδ. αἷματ. πυρετόν, καί τήν σήμερον ἀπορεῖ τις πῶς νά ἐξηγήσῃ τὰς διαφορίας τινῶν ἱατρῶν περὶ τῆς αὐθεντικότητος τοῦ ἀνατομικοῦ τούτου χαρακτηῆρος.

α) Φυσικὰ χαρακτηῆρες — Χροιά. — Εἰς τοὺς πρώτους παραξυσμοὺς, αἵτινες προηγούνται τῆς εἰσβολῆς τοῦ χολιδίου παραξυσμοῦ, τὰ οὖρα παρουσιάζουσι χροιάν μικρὴν τι βαθυτέραν, εἴαν περὶ τῆς εἰς τοὺς συνήθεις ἀπλοῦς παραξυσμοὺς ἢ συμπεπλεγμένους μετὰ φλεγμονῆς τῶν σπλάγχων. Εἶναι δὲ τὰ κλυόμενα πυρετικὰ οὖρα καί εἶναι διαφανῆ, οὐδέτερα ἢ ἐλαφρῶς ἀκακικὰ καί δὲν ἐμπεριέχουσι λεύκιμα.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ χολιδίου παραξυσμοῦ συνηθέστερον κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀντιδράσεως μεταβάλλουσι ἐντελῶς ὄψιν καί λαμβάνουσι χροιάν βελούρουρον ἢ μελανὴν παρεμφερῆ τῇ χροίᾳ τοῦ οἴνου τοῦ Ροῦτο ἢ τοῦ τῆς Μαλάγας, ἢ συγκεντρωμένου ἀφεψήματος κερμέ. Εἰναι δὲ εἶναι ἐρυθροπᾶ (κυβρᾶ) ἀφρόδη καί φαίνονται ἀπυκνωτικῶς συντεθειμένα ἀπὸ καθαρὸν αἷμα.

Οὗτω δὲ κεχρωματισμένα κλυόμενα τὴν ὀθόνην (πικρὴ) ἐμφανῶν, πικρὰ τὴν ἔντασιν μετὰ τῆς χροιάς τοῦ κρεκτοπλήματος καί τοῦ βαθυτέρου ἐρυθροπᾶ τὸ χροῖμα ὅμοιον ταῦτο εἶναι ὁμοιόμορφον καί δὲν παρουσιάζει κατὰ τὴν περιφέρειαν χροιάν κρινῶν, ἀναγνωστέον εἰς τὴν παρουσίαν τῆς χολιδ. ὡς ταῦτο γίνεται εἰς τὰς διακρίμας ἐνθα ἡ μίξις αὐτῆ εὐκόλως ἀποδεικνύεται.

Ὅπως δὲ καλλίτερον ἐκτιμηθῶμεν τὴν χροιάν ταύτην δέον νά συνάξωμεν τὰ οὖρα εἰς σωλῆνα ὑέλιον ἢ ποτήριον, ν' ἀφῆσωμεν ταῦτο στιγμᾶς τινὰς ἡσυχον καί νά τὰ ἐξετάσωμεν θέτοντες τὴν ἀγγεῖον μετὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ καί τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης βλεπούμεν ὅτι ὁ μέλας τῶν οὐρῶν χρωματισμὸς εἰς τὴν πρώτην ὄψιν εἶναι πράγματι ἐρυθρὸς ἢ φαῖς ἀκακίως τοῦ πύρου τοῦ ἐν αὐταῖς ἐμπεριεχομένου αἵματος.

Δύναται τις δὲ προσέτι νά βεβαιώσῃ τὸν χρωματισμὸν τοῦτον χύνων μικρὰν ποσότητα οὔρου εἰς πινάκιον ἢ ἀγγεῖον ἐκ λευκῆς πορτοσελάνης ἢ ἐπὶ φύλλου λευκοῦ χάρτου.

Ἡ ὄρασις μόνη ἀρκεῖ ὅπως βεβαιώσῃ τὴν παρουσίαν τοῦ αἵματος εἰς τὰ οὖρα· αἱ δὲ χημικαὶ ἀναλύσεις καί ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέταση ἀποδεικνύουσι τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον καί τὴν σήμερον τὸ παθολογικὸν τοῦτο φαινόμενον βεβαιούται ὑπὸ πάντων τῶν ἱατρῶν τῶν περὶ τὴν σπουδὴν τοῦ χολιδ. αἵματ. πυρετοῦ ἀσχοληθέντων.

Τὰ οὖρα εἶναι συνήθως καθαρὰ καί διαφανῆ ἐν ὄσῳ εἶναι εἰς φυσικὴν ποσότητα, καθόσον ὅμως ἡ ἐκκρίσις ἐλαττοῦται, εἶναι βαθύτερα, θολώτερα καί καταθροίβουσι διὰ τῆς ἡσυχίας ὑποστάθμην ἀφθονωτέραν.

Ἦραι δὲ τινες ἀρκοῦσι διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τῆς ὑπερστάθμης, ἥτις ἐναποτίθεται εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγεῖου ἐν εἴδει μάζης ψαῶς, συνισταμένης ὑπὸ βλεννῶν καί ἀκανονίστων τεμαχίων πετάλων λεπτῶν, ἄνευ συνοχῆς, ἐχόντων ἐντομὰς εἰς τὴν περιφέρειάν των, ἅτινα φαίνονται πρυερχόμενα ἀπὸ ἀπολέπισιν ἐπιθηλίου. Τὰ ἀνώτερα δὲ στρώματα τοῦ ὑγροῦ εἶναι λίαν διαφανῆ καί ἡ ἐρυθρὰ χροιά εἶναι ἐντελῶς ὁμογενής· βλέπει δὲ τις ἐνίοτε κροκίδας ἐν εἴδει νεφέλης ἐπιπλοῦσας.

Ὅταν δὲ κατὰ τὰς περιόδους τῆς νόσου καί ὑπὸ τὴν ἐπιήρεια τῆς Θεραπείας ἦναι ἀφθονώτερα τὰ οὖρα καί μεταθεβλημένα ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἀναλαμβάνουσι ταχύτατα τὴν φυσικὴν τοῦ χροιά, καί ἀρκοῦσιν ἐνίοτε ὀλιγότερον τῶν 24 ὡρῶν διὰ νά γίνῃ ἐντελής ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆ.

Κατὰ δὲ τὴν ἀνάρρωσιν λαμβάνουσι γαλακτώδη ὄψιν εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα, ἐνῶ τὸ ἴζημα τῶν κατωτέρων στρωμάτων εἶναι βυθόχρουν ἢ ἐρυθροπᾶ ὅμοιον μὲ τὰ ἴζηματα τοῦ οὐρικοῦ ὄξεος· ὁ γαλακτώδης οὗτος χρωματισμὸς ἀφίνει ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ ἀγγεῖου ἴχνη μόνιμα, κενωθέντος τοῦ οὔρου εἰς ἄλλο ἀγγεῖον.

Τέλος δὲ, παρατεινομένης τῆς ἀναρρώσεως, γίνονται ὕδα-

τόδη, ὠχρά, σχεδὸν ἄχρωα, καὶ χαρακτηριστικὰ ἀναίμια, συμ-  
πνευστικομένης μετὰ ἰσόδου καχεξίας. Τὸ δὲ εἰδικὸν βῆρος  
τῶν αἱματηρῶν οὖρων εἶναι πάντοτε ἀνώτερον τοῦ μέσου φυ-  
σιολογικοῦ τῶν κατὰ φύσιν οὖρων.

β) Χημικὸὶ χαρακτῆρες. Δοκιμαί διὰ τῶν  
ὄρυκτων ἐξέων. — Προσθήκη μικρᾶς ποσότητος νιτρι-  
κοῦ ἐξέος εἰς οὖρα αἱματηρὰ καταβυθίζει ἀμέσως λεύκωμα  
ἄφθονον ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τοῦ χρωματισμοῦ των καὶ  
ἐπιμένει τῆς ποσότητος τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχομένου αἵ-  
ματος — τὸ θεικὸν καὶ ὑδροχλωρικὸν ἐξὺ δίδουν τὰ αὐτὰ  
ἀποτελέσματα· οὐδέποτε δὲ κατὰ τὰς διὰ τῶν ἐξέων δοκιμὰς  
εἶδομεν γυννομένην τὴν χαρακτηριστικὴν τῆς παρουσίας τῆς  
χολῆς χροιάν.

Ἐπισημασμεν δὲ συγκριτικὰς δοκιμὰς μίξαντες εἰς ποικί-  
λην ἀναλογίαν αἷμα μετὰ φυσικῶν οὖρων, καὶ ἐπετόχμεν  
πάντοτε διὰ τῶν ὄρυκτων ἐξέων λεύκωμα ἀνάλογον πρὸς τὸ  
ὑπὸ τῶν παθολογικῶν οὖρων γυννομένου· ὅταν ὅμως τὸ αἷμα  
προήρχετο κατ' εὐθείαν ἀπὸ τῆς ἀκρῆ καὶ ἔμπεριεχε πολλὴν  
χολήν, ἀπελαμβάνομεν συγκρίσεις τὰ ἀποτελέσματα εἰς ἃ  
δίδει χώραν ἢ παρουσίαν τῆς χολῆς· σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς  
οἰανδήποτε ἀναλογίαν καὶ ἐν ἐγίνοντο αἱ μίξεις αὗται, σπα-  
νιώτατα ἐπετόχθη χροιά θεικίως ἕμεια πρὸς τὴν τῶν πα-  
θολογικῶν οὖρων, καὶ ὅταν ἐλάμη τὸ αἷμα ἠλλοιωμένον κατὰ  
τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προήρχετο ἐκ τοῦ σπληνός ἢ ἐκ τῶν  
νεφρῶν.

γ) Θερμότης. Τὰ αἱματηρὰ οὖρα ὑπερβαλλόμενα εἰς ζέειν  
κατακρημνίζουσιν τὴ αὐτὴ λεύκωμα τὸ διὰ τοῦ νιτρικοῦ ἐξέος  
ἀπολαμβάνομενον.

Δοκιμαστικὸς χῆρτης. Καθ' ἣν περίοδον ἡ αἱμα-  
τουρία εἶναι κατακρημνιστῆρα, τὰ οὖρα εἶναι συνήθως ἐξέα,  
ἀποβαίνουσι δὲ οὐδέτερα καθόσον ἡ αἱματοουρία ἐλαττωθεῖται,  
καὶ ἡ βαθμιαία τῆς τῶν οὖρων ἐξέουτικῆς ἐξοχάνσεις εἶναι σπ-  
μειον εὐνοεῖν ὅτι προσεχῶς ἐπανέρχονται ἐν τῇ φυσιολογικῇ  
αὐτῶν καταστάσει.

Ἀποσυντίθενται δὲ ταχύτατα καὶ ἀναδίδουσι ἰσχυρὰν ἀμ-  
μονίαν ὁσμήν· ἡ δὲ οὐχὺτης αὐτῶν ἐβεβαιώθη διὰ τῶν διαφό-  
ρων δοκιμαστικῶν χαρατῶν πρὸς τοῦτο ἐν χρήσει βληθέντων.

γ) Ἐξέτασις διὰ τοῦ μικροσκοπίου. — Μὲς  
τὰς τεχνητὰς μίξεις τοῦ αἵματος μετὰ τῶν οὖρων πάντοτε  
εὔρομεν μεγάλην ἀναλογικὴν σφαιριδίων αἵματος κανονικῶν,  
ἐνῶ ἡ ἐξέτασις τῶν αἱματηρῶν οὖρων οὐδὲν παρόμοιον πα-  
ραίξεν ἡμῖν.

Τοῦτο δὲ προήρχετο, διότι εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν  
τὰ αἱματοσφαιρία μεταβάλλουσι ταχύτατα μορφήν (σχῆμα),  
καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲν εὐρίσκει τις εἰμὴ τεμάχια ἀκανόνιστα,  
ἄμορφα, συνιστῶντα μέρος τοῦ φερῶς ἰζήματος, τὸ ὁποῖον τὰ  
αἱματηρὰ οὖρα καθιζάνουσι.

Οἱ δὲ ΚΚ. Boquerel καὶ Rodier (traité de chimie pat-  
hologique σελ. 303) ἀναφέρουσι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τού-  
του τὰ ἐξῆς· «τὸ ὑγρὸν, ὑπερ ὑποπευόμενον περιέχον αἷμα,  
ἐξετασθὲν διὰ τοῦ μικροσκοπίου δεικνύει σῆμα νέον· τούτο  
δὲ εἶναι τὰ σφαιρίδια τοῦ αἵματος ἄτινα σπικνίως διατηροῦσι  
τὴν φυσικὴν των μορφήν καὶ καθ' ἃς μάλιστα περιστάσεις ἡ  
μίξις δὲν παρετάθη· βλέπει δὲ τις τότε τὰ σφαιρίδια μετε-  
σχηματισμένα παρουσιάζοντα μορφήν ἀκανόνιστου καὶ φέ-  
ροντα ἐντομὰς κατὰ τὴν περιφέρειάν των — εἰς μέλλον δὲ  
προκωχωρημένην ἐποχὴν τὰ σφαιρίδια ἐλαττοῦνται τὴν ὕγ-  
καν, ἢ παραμόρφωσις αὐξάνει, καὶ ἐπὶ τέλους ἐντελῶς ἐξα-  
λείφονται, ἀφίνοντα μόνον ἄμορφα τεμάχια.

Ἡ χρωματιστικὴ τοῦ αἵματος ὕλη μεμιγμένη μετὰ τῶν  
οὖρων ἀλλαιούται ἐνίστε ταχύτατα καὶ ἀποβαίνει βαθεῖα ἢ  
σχεδὸν μέλαινα· πολλάκις δὲ τοῦτο παρατηρήσαμεν καὶ πει-  
θόμεθα ὅτι μέρη μέρους τῶν μελανῶν οὖρων τῶν ἀργαίων  
ἦσαν οὖρα τοῦ εἴδους τούτου. «Τὸ μικροσκοπίον, λέγει ὁ Κ.  
Pellarin (Archives de médecine navale tom. III N. 2 fev-  
rier 1856) δὲν δύναται πάντοτε ν' ἀνακαλύψῃ τὰ σφαιρίδια  
τοῦ αἵματος· δὲν εὐρίσκει δὲ τις αὐτὰ 1) ὅταν ὁ ἐρυθρὸς  
χρωματισμὸς ἦναι ἀσθενής· 2) ὅταν τὰ οὖρα, καὶ τοὶ ἰσχυρῶς

έρυθρά, ἢναι ἀλλοκληκὰ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς οὐρήσεως εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ αἱματινὴ διέρχεται μόνη μετὰ τοῦ λευκώματος, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ὅτι τὰ σφαιρίδια, ἅτινα διατηροῦνται ἄριστα εἰς τὸ σύνθετος οὔρον, ἐξηφανίσθησαν διὰ τῆς διαλύσεως τῆς Globuline.

«Πῶς ὕλας ταύτας τὰς περιπτώσεις εἶναι μὲν δυνατὸν νὰ βεβαιώσωμεν διὰ τῶν ἀντιδραστικῶν τὴν παρουσίαν τοῦ αἵματος ἢ ἔρευνα ὅμοιος αὕτη μακροτέρα πάντοτε εἶναι μηδὲν, προκειμένου περὶ βεβαίωσης ἀποτελεσματικῆς, ἀπέναντι βλέμματος ριφθέντος ἐπὶ τοῦ μικροσκοπίου ὅταν ὑπάρχουν αἱματοσφαίρια εἰς τὰ οὔρα.»

Ὁ ἐρυθρὸς ἢ μελαγχροινὸς μᾶλλον ἢ ἥττον βαθεῖς τῶν οὔρων χρωματισμὸς προέρχεται ἀπὸ τὴν αἱματινὴν εὐρισκομένην ἐν διαλύσει ἕνεκα τῆς ταχείας καταστροφῆς τῶν αἱματοσφαιρίων εἰς τὰ οὔρα.

Ἐνακεφαλαίων τὰ πειράματα, ἅτινα ἐγένοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διαρωτίσωσι τὴν διῆξαν περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ἑκτέρου καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐγγύσεως καθαρῆς χολῆς εἰς τὸ αἷμα ζώντων ζώων, ὁ διδάκτωρ Th. Froriehs λέγει ὅτι εἰς 17 περιπτώσεις ἐπὶ 19 τὸ οὔρον περιεῖχε λεύκωμα, καὶ μετὰ τὴν διέθυνσιν ἐπαρουσίαζε χροῖμα ἐρυθρὸν τοῦ αἵματος, γεννόμενον πιθανῶς ἀπὸ τὴν διαλελυμένην αἱματινὴν, δὲν εὑρίσκει δὲ, προσθέτει, αἱματοσφαίρια εἰς τὸ ἕζημα (traité pratique des maladies du foie, Paris 1865).

Οὕτω δὲν ὑπάρχει πλέον ἀμφιβολία, λέγει ὁ K. Loupy (de la fièvre icterohemorrhagique page 24) ὅ χρωματισμὸς τοῦ οὔρου δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῆς χολῆς ἀλλ' ἀπὸ τὴν τοῦ αἵματος. Τὸ αὐτὸ φρονεῖ καὶ ὁ K. Duroslau. Ἡ αἱματουρία λοιπὸν εἶναι τὴν σήμερον χαρακτηρ παθολογικὸς ἀναμφισβήτητος τοῦ χροῖδ. αἵματ. πυρετοῦ τῆς Σενεγάλης.

Εἴπομεν ἤδη ὅτι ἡ γένεσις τοῦ παθολογικοῦ τούτου φαινομένου προέρχεται οὐσιαστικῶς ἀπὸ τὴν ἀποπληκτικὴν κατάστασιν τῶν νεφρῶν, ἀπὸ τὴν γενικὴν ἢ τοπικὴν αἱματηρὰν

διέθυνσιν τοῦ νεφρικοῦ παρεγγύματος ἢ γνώμη αὕτη συναντᾶται καθ' ὅλα μετὰ τὴν τοῦ K. Weilain, ὅστις λέγει «εἰς τὴν χολ. αἵματ. πυρετὸν ὑπάρχει ἀποπληξία ἢ αἱμορραγία τῶν νεφρῶν, καὶ τὰ σημεῖα αὐτῆς εὑρίσκει τις εἰς τὴν αὐτοψίαν· εἶναι δὲ ταῦτα τὰ σημεῖα ἐκχύμωσις καὶ διέθυνσις αἱματηρὰ τῆς φλοιδώδους οὐσίας· ὅτε μὲν τοῦ ἐνός, ὅτε δὲ καὶ τῶν δύο νεφρῶν.» (archives de médecine navale paris 1865, tom. III, σελ. 154).»

Αἱ ἡμέτεραι ἔρευναὶ στηριζόμεναι ἐπὶ μεγαλειτέρου ἀριθμοῦ κλινικῶν παρατηρήσεων καὶ αὐτοψιῶν ἐπέτρεψαν ἡμῖν νὰ βεβαιώσωμεν ἀνατὴμικοπαθολογικὰς βλάβας τῶν νεφρῶν βαθυτέρας καὶ μᾶλλον ἐκτεταμένας μετὰ τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῶν ἀλλοιώσεων, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὴν ἀποπληκτικὴν ταύτην κατάστασιν κατὰ τὴν πορείαν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς νόσου.

10) Περὶ τοῦ αἵματος· χαρακτηρηστικὸς. — Τὸ ἐκρέον αἷμα ἐκ τῶν γενομένων εἰς τὰς σάρκας, τοὺς πνεύμονας, τὸ ἥπαρ, τὴν σπλῆνα καὶ τοὺς νεφροὺς τομῶν εἶναι πάντοτε μέλαν μᾶλλον ἢ ἥττον βευστὴν καὶ μεμιγμένον μετὰ ποικίλης ποσότητος χολῆς κατὰ τὴν ἔντασιν τοῦ ἑκτέρου καὶ τὴν περίοδον τῆς νόσου, ἐν ᾗ ἀπεβίωσε· τὸ ἀποκλειστικῶς ὅμοιος ἐκ τοῦ σπληνὸς καὶ τῶν νεφρῶν προερχόμενον αἷμα δὲν παρουσιάζει πάντοτε τοὺς αὐτοὺς ἀντικειμενικοὺς χαρακτηρηστικὸς τοὺς προερχομένους ἀπὸ τὴν μίξιν αὐτοῦ μετὰ τῆς χολῆς, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τὸ αἷμα τὸ προερχόμενον ἐκ τῶν γενομένων εἰς τὸ ἥπαρ καὶ εἰς τὸ δέρμα τομῶν.

Ὅχι δὲ σπανίως παρατηρεῖται πληθώρα προφανῆς ἔβλου τοῦ φλεβώδους κοιλιακοῦ καὶ τοῦ ἥπατικοῦ συστήματος· τὸ αἷμα εὑρίσκειται ἐνίοτε θρομβώδες, ἀτελεῶς πεπηγμένον, ῥήγνυται δὲ ὡς πικρὴ τοῦ φραγγοσταφύλου, οὔτινος ἀνακαλεῖ τὴν χροιάν καὶ τὴν σύστασιν.

Ὅταν δὲ ἡ χολὴ εὑρίσκειται μεμιγμένη μετὰ τοῦ αἵματος εἰς λίαν ἰσχυρὰν ἀναλογίαν ὡς εἰς τὸν ἔντονον ἑκτέρον π. χ., ἢ δράσις μόνη ἀρκεῖ ὕπως βεβαιώσῃ τὴν παρουσίαν τῆς

ἔχει δὲ τότε ὄψιν παχέαν, ἐλακώδη, καὶ ἂν μικρὰ ποσότης ἐκτανθῇ ἐπὶ λευκοῦ χάρτου, λιπαίνει αὐτὸν σχηματίζουσα κηλίδα, ἧς ἡ περιφέρεια παρουσιάζει βαθμιαίας ἐλαττώσεως τῆς χροιάς, ἢ τὸ κίτρινον τῆς χολῆς χρώμα χωρίζεται διακεκριμένως ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸν χρώμα τοῦ αἵματος, ὡσεὶ εἰς τὴν ἑνωσιν τῶν δύο τούτων ὑγρῶν ἢ μίξις ὑπῆρξεν ἀτελής· ἐὰν δὲ ἐμβάψῃ τις τεμάχιον ἑθόνης εἰς τὸ οὕτως ἠλλοιωμένον αἷμα, ὁ ἀποχωματικὸς οὗτος γίνεται ἔτι καταφανέστερος.

Ἐξέτασις δὲ τοῦ μικροσκοπίου. Τὰ αἵματοσφαιρικὰ οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν παρουσιάζουσι· παρουσιάζονται δὲ εἰς τὸ πεδίον τοῦ μικροσκοπίου ἔχοντα ἔλους τοῦ φυσικοῦ χαρακτῆρα, λίαν διακεκριμένους· καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν πιθανὴν αὐτὴν νὰ ᾖται κατὰ τέρμα τοῦ μέσου φυσικοῦ ἔρου ἕνεκα τῆς μηχανικῆς καταστάσεως, τῆς ἀναμίξεως τῶν πλείονων ὑπὲρ τοῦ χολῆδ. αἵματ. πυρετοῦ παθόντων ἀσθενῶν.

Χημικὴ ἀνάλυσις. Ἴβαν εἰς τὴν ἔρῃν τοῦ αἵματος προσθέσωμεν νιτρίου ὀξὺ κατὰβυθίζεται λεύκωμα μᾶλλον ἢ ἦττον χροματισμένον κατὰ τὴν ποσότητα τῆς μετὰ τοῦ αἵματος μεμιγμένης χολῆς· καθ' ἣν δὲ περίπτωσιν ἢ μίξις αὕτη ἦτο καταρκνὴ· διὰ μύνης τῆς θεωρίας τῶν ἐξωτερικῶν χαρακτῆρων, τὸ κατακρυμνιζόμενον λεύκωμα ἐπαρουσίαζε χροιάν κίτριναν καθάρην ἢ υποκίτριναν. — Καὶ ἡ ἀνάλυσις δὲ τοῦ ἐν τῷ περικαρδίῳ ἠμπεριεχομένου ὀξέος τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἔδωκε, ὅταν εἶχε κίτριναν χροιάν.

Ἐβάν, λέγει ὁ K. Dutroulan (Traité de maladies des Europeens dans les pays chauds page 271) ἡ ανατομικὴ ἀνατομία δὲν κατόρθωσεν ἀκόμη ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐν τῷ αἵματι παρουσίαν τῆς χολῆς ὅπως ἐσηματισμένως ὡς χαρακτῆρα τῶν ἐντερικῶν νοσημάτων, ἀπέδειξεν ὅμως ὅτι πολλὰ τῶν στοιχείων τούτων, ἢ χροματιστικῆ ὕλη καὶ τὰ παχέα σώματα ἴδιος δύνανται νὰ συλλεγῶσιν ἐκεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὑγρᾶς θερμότητος, καὶ νὰ περιζενίπωσιν ἐκείνην, ὑπερ κακῶσι καὶ τὰ σπασιν χολῶδη (otal bilieux)·

Ἄλλορον δὲ ζήτημα λίαν σπουδαῖον ν' ἀποδείξῃ τις εἶναι ἢ ἐν τῷ αἵματι συλλογὴ (μίξις) τῶν στοιχείων τοῦ ὕρου καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς οὐρείας, ὅταν κατὰ τὴν διατάραξιν τῆς λειτουργίας τῶν νεφρῶν προέρχεται ἀνουρία μᾶλλον ἢ ἦττον παρατεινομένη.

Ἐκ τῶν ἡμετέρων δὲ διαφόρων πειραμάτων δικαιούμεθα νὰ παραδεχθῶμεν σύνθεσιν διαφορετικὴν τοῦ αἵματος κατὰ τὴν ἐξ ἧς προέρχεται διάφορον πηγὴν, διότι, ὡς ἀνωτέρω ἐβρέθη, τὸ αἷμα τοῦ σπληνὸς καὶ τῶν νεφρῶν δὲν ἔχουν τὴν αὐτὴν ὄψιν μετὰ τὸ αἷμα τὸ ἐκ τοῦ ἥπατος ἢ τῶν ἐσθῶν προερχόμενον, οὕτινος ἢ βαθεῖα ἐντερικὴ χροιά ἐμφαίνει διαφόρησιν διὰ τῆς χολῆς βαθυτέραν.

Ἢ δὲ ἔλλειψις τῆς κυρίας ἀντιδράσεως πρὸς ἀπόδειξιν τῆς παρουσίας τῆς χολῆς εἰς τὰ αἵματῆρά οὔρα, ἄτινα ἀνελύσαμεν, ἀνάγεται προφανῶς εἰς τὴν διαφορὴν ταύτην, οὐσιώδη εἰς τοὺς φυσικοὺς τοῦ αἵματος χαρακτῆρας, καὶ λίαν πιθανῶς εἰς τὴν χημικὴν αὐτοῦ σύνθεσιν.

Ἐνταῦθα καλὸν ἐνημέρωμεν νὰ μεταφέρωμεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος τοῦ K. Bartholomy Benoit ἐκ τῶν 33 τὰς δύο τελευταίας ἱστορίας ἀσθενῶν παθόντων χολῆδ. αἵματ. πυρετὸν καὶ αἰφνηδῶς τελευτησάντων· εἶναι δὲ αὐταὶ λίαν περιεργοὶ καὶ διδασκτικαί, καθόσον ἡ αἰτία τοῦ θανάτου δὲν ἐξηγεῖται ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν νεφροφίαν εὐρεθείσας παθολογικᾶς ἀλλοιώσεως τοῦ χολ. αἵματ. πυρετοῦ, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐπήνεγκεν αὐτὸν ἢ παρουσία τῶν συμπηγμάτων τοῦ αἵματος τῶν πληρούστων σχεδὸν τὴν χωρητικότητα τῶν πρωτίστων ἀγγείων.

Τρία δὲ τοιαῦτα περιστατικὰ αἰφνηδίου θανάτου ἀπηντήσαμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ χολ. αἵματ. πυρετοῦ τοῦ ἔτους 1865. Ἐξ ἑνα μάλιστα τῶν τριῶν τούτων ἀσθενῶν, ἢ ἀνάβρωσις ἐφαίνετο ἀρχαμένη πρὸ δύο ἡμερῶν, ὅτε ἀπέθανεν αἰφνηδῶς καθ' ἣν στιγμήν ἔμελλε νὰ προγευματίσῃ· ἦν δὲ οὗτος Κεφαλὴν τῆς περσίδας, ὑποδιαματωὶς ἔτῳ 25 διαμένων ἐν Λαμῆ ἀπὸ τὸ ἔτος 1864· προσεβλήθη δὲ ὑπὸ

εφρυτάτου χολ. αίματουρ. πυρετού κατά τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1866, ἀφοῦ προηγουμένως κατὰ τὸ ἔτος 1865 ὑπέστη πολυλάκις διαλείποντας πυρετούς. Μετὰ δύο μῆνας προσβλήθεις ὑπὸ τῆς αὐτῆς νόσου καὶ ὁ ἕτερος αὐτοῦ ἀδελφός ἀπέθανεν ἐπίσης.

» Π α ρ α τ ῆ ρ η σ ι ς π έ μ π τ η. Β α ρ ῖ τ α τ ο ς χ ο λ ῶ δ. α ἰ μ α τ. π υ ρ ε τ ῶ ς, ἀ κ α τ ἄ σ χ ε τ ο ς, ἔ μ ε τ ο ς, θ ἄ ν α τ ο ς (36 ὥρ. μετὰ τὴν εἴσοδον). Casasson Ρίετο 25 ἔτων, στρατιώτης τοῦ πεζικοῦ ναυτικοῦ εἰσῆλθε τὴν 30 Ὁβρίου 1862, καὶ ἀπέθανε τὴν ἐπιούσαν τριῶν ἡμερῶν διαμονὴ εἰς Σενεγάλ, διέμεινε δὲ εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις, πολλάκις εἰσῆλθεν εἰς τὰ νοσοκομεία ἕνεκα διαλείπόντων πυρετῶν καὶ ἐλάδους καχεξίας. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς Γορέου οὐδέποτε ἔχαιρε καλὴν υγείαν. Λέγει ὅτι ἔχει παροξυσμοὺς τινὰς ἀτάκτους πυρετοῦ, ὧν ὁ τελευταῖος ἤρξατο τὴν προτεραίαν τῆς εἰσόδου του μετὰ ῥίγους παρατεταμένου. Κατασταθείσης δὲ τῆς ἀντιδράσεως, εἶχε κατ' ἀρχὰς ναυτιάσεις, εἶτα ἔμετοὺς χολώδεις ἀφθόνους, ἔπειτα συγγρῶνους πόνοὺς ἰσχυροὺς συνεχεῖς κατὰ τὰς ἐσφύς, τὰ δὲ οὖρα ἀποβάλλοντα σπᾶνια εἶχον χροιάν καθαρῶ ἀίματος, πιστεύει δὲ ὅτι ἀπεπάτησε καὶ αἷμα.

Πιπέρχεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον τὴν 6 ὥραν Μ. Μ. εἰς τὴν εἰσῆς κατάστασιν· γενικὴ ἰκτερική χροιά βαθυτίτρινος, σφυγμὸς μέχρις 110 εὐπίστος, δέρμα μετρίως θερμὸν καὶ ἐπινοτισμένον· γλώσσα κεκαλυμμένη μετὰ ἐπιχρίσματος πράσινου τοῦ, παχέος καὶ κολλώδους, ἔμετοί χολώδεις πρασσοειδεῖς λίαν συχνοί, πόνοι κατὰ τὴν ἐπιγαστρικὴν χώραν ἐπικεινόμενοι καὶ κατὰ τὴν τοῦ ἥπατος· ὀσφυαλγία λίαν ἰσχυρὰ, οὖρα σπᾶνια ἔχοντα τὴν χροιάν τοῦ οἴνου τῆς Μαλάγας, τεινεσμοί τῆς κύστεως, πολλαὶ χολώδεις κενώσεις κατὰ τὴν ἡμέραν (ἔγχυμα φιλίρας ἡρωματισμένον, ἱεκακουάνη 25 κόκ. πλατὺ λαουδανούχον κατάπλασμα ἐπὶ τῆς ἐσφύς, τῆς ἥπατιδος καὶ ἐπιγαστρικῆς χώρας, θεικὴ κινίνη 30 κόκ. καὶ ἂν τὸ

φάρμακον δὲν ἀνεχθῆ,  $\frac{1}{2}$  κλύσματος θεικῆς κινίνης ἐκ δύο γραμμ. καὶ 5 σταγόνων λαουδάνου).

1 Δεκεμβρίου (2α ἡμέρα) τὴν νύκτα διήλθε λίαν κακῶς, οἱ ἔμετοί ἀκατάπαυστοι, καὶ ὁ ἀσθενὴς ἤμασεν ἀφθονον ποσότητα χολῆς, τρεῖς χολώδεις κενώσεις, βαθυπράσινοι συστάσεως πίσεως, οὖρα σπᾶνια ἐρυθρόφαια, ἰζηματώδη, δίδοντα λεύκωμα διὰ τοῦ κεντρικοῦ ὄξέος, σφυγμοὶ μικροὶ 140, δέρμα ψυχρὸν κεκαλυμμένον ὑπὸ ἰδρώτος κολλώδους, ἰκτερος μάλλον καταφανέστερος τῆς χθὲς, γλώσσα ξηρὰ μαλακὴ, γενικὴ κατάστασις βραδεία, ἠλιθιότης τοῦ προσώπου, διάνοια ἀμβλεία, ἔνευ παραληρήματος (πλατὺ καμφοριούχον ἐκδόριον καλύπτει τὴν γαστροπηπατικὴν χώραν, δύο ἔσφ. μετὰ καμφορῆς ἐπὶ τῶν κνημῶν, ἐντρίφεις μετὰ κινίνης ἐπὶ τῶν μετῶν  $\frac{1}{2}$  κλύσματος μετὰ κινίνης δύο γραμμ. καὶ 6 σταγόνων λαουδάνου ἀνανεούμενον ἀνὰ πᾶσαν τετάρτην ὥραν, τονικὸν ποτὸν μετὰ ἐκχυλίσματος Κίνης 4 γραμμ. alcohol τοῦ Κιναμώμου, οἶνος Μαδέρας) μετὰ ὅλους τοὺς ἀγῶνας ὅπως στερεώσωμεν τὴν ἀνοχὴν τῶν φαρμάκων καὶ ἐπιτύχωμεν τὴν ἀντιπερισπαστικὴν ἐνέργειαν τῶν ἐκδορίων, οἱ ἔμετοί ἐπιμένουσι καὶ ἡ ἐκκλισις τῶν δυνάμεων αὐξάνει ταχέως.

3 ὥρ. Μ. Μ. Ὁ ἀσθενὴς εἶναι εἰς ἀπελπιστικὴν κατάστασιν, τὰ ἐκδόρια δὲν ἐνήργησαν, ἐπιτίθενται ἕτερα εἰς τοὺς μηροὺς καὶ εἰς τὸ ἐπιγάστριον μετ' ἀρμονίας, ἀφαιρεθείσης τῆς ἐπιδερμίδος ἐπιπᾶσσονται μετὰ κινίνης· τοῦτο δὲ μόλις διεγείρει σημεῖά τινα αἰσθητικότητος, καὶ ὁ ἀσθενὴς ἀποθνήσκει τὴν 7 ὥραν Μ. Μ. 26 ὥρ. μετὰ τὴν εἴσοδόν του.

Νεκροψία (12 ὥρ. μετὰ θάνατον). Ἐξωτερικὴ κατὰστασις τοῦ σώματος· κρᾶσις ἀρκούντως ῥωμαλαία, γένεον καὶ κόμη μελανὰ· ἰκτερική χροιά ἥττον βαθεῖα ἢ πρὶν τοῦ θανάτου· πλατεῖαι ὑποστατικαὶ ἐκχυμώσεις τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν μελῶν· νεαρὰ ἐκδορὰ ἐκδορίων κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν μερῶν καὶ τὴν γαστροπηπατικὴν χώραν, τὸ κρανίον δὲν ἠνοήθη.

Θωρακικὴ κοιλότης. Ἀπαντες οἱ μαλακοὶ ἱστοί

και οι χάνδραιο των πλευρών ισχυρώς κεχρωσμένοι εις κίτρινον· οι πνεύμονες παρουσιάζουν συμφορήσιν καταφανή κατά το άπίσθιον και κατώτερον μέρος άνευ άλλου έχνου; άργυρεάς του πυρεγγήματος άλλωίωσις· το περικάρδιον περιέχει 130 γραμμ. περίπου διαφανούς έρυθροειπού έρρού· ή καρδιά είναι άγκυώδης, το ένδοκάρδιον κεχρωσμένον εις κίτρινον και ή χροιά αυτή είναι καταγκυσστέρα επί του έσωτεριου χιτίνου της άρτηής και της πνευμονικής άρτηρίας. Εύρίσκει δέ τις εις την άρτηήν και την πνευμονικήν άρτηρίαν άργυρωμένα συμπίγματα αίματος, άγκυώδη, έπεκτεινόμενα λίαν μακράν εις τά άγγεια ταύτα και εις τας πρώτας διακλαδώσεις των· τά συμπίγματα ταύτα είναι κίτρινοκά, σκληρά, ελαστικά· τά όττι είναι κενά, οι κοιλίαι περιέχουν θρόμβους τινάς αίματος μαλακούς σχεδόν διαβρέοντας.

**Κοιλότης της κοιλίας.** Ο στόμαχος περιέχει 300 γραμμ. περίπου υγρού κεχρωσμένου εις πράσινον διαφανές υπό της χολής· παρατηρεί δέ τις εις διάφορα σημεία της βλενομεμβράνης, ιδίως κατά τη μικρόν τάξιν πλακας έρυθροφαίους ύπεκπλασασμένας μετά τινων ισαιδών διακλαδώσεων ελίγων έκτεταμένων, ούδέν δέ έχνος μαλακύνσεως· το έντερον δέν παρέχει ούδεμίαν καταφανή άλλωίωσιν· το ήπαρ λοβοειδές το σχήμα ζυγίζει 2250 γραμμ. και ούδεμίαν παρά φύσιν άλλωίωσιν παρουσιάζει· αυτό κατά την χροιάν ούτε κατά την σύστασιν του· ή χοληδόχος κύστις περιέχει 40 γραμμ. χολής παχείας, γλοιώδους μελανής· ός ή πίσσα, ή βλενομεμβράνη των τοιχωμάτων είναι κεχρωσμένη ραία βαθεία άνευ έπισθητου έχνου; φλεγμονής μήτε μαλακύνσεως· ο σπλήν φυσικός την σύστασιν είναι άγκυώδης και ζυγίζει 850 γραμμ. — οι νεφροί δέν φαίνονται άγκυώδεις, άλλ' ή έξωτερική έπιφανεία των είναι κατάστικτος υπό πλακών ισαιδών μάλλον ή ήττον βαθείως εις τή πάχος του γλοιώδους τρώματος διεισδουσών· ή δέ σιωνώδης ούσία είναι έρυθροφαίως, προφανώς μεμαλακυσμένη και συγγέται διά του χρωματισμού τούτου μετά της γλοιώδους ούσίας· ή κάλυξ του δεξιού νεφρού εί-

ναι κενή, του δε άριστερου έμπεριέχει σιαγόνας τινάς οήρου βορβορώδους, λευκωπού, αναλόγου πρής πυον κακώς συσθέν· διά της μεταξύ δέ των δακτύλων θλίψεως τεμαχίου της νεφρικής ούσίας έξέρχεται πόλτος αίματούφυρτος· ή κύστις συσταλμένη έπιπθεν της ήδικής συμφύσεως δέν έμπεριέχει ειμή μικράν ποσότητα ούρου κρεατοπλύματι παρεμφερούς· ή προσεκτικώτερα εξέτασις ούδένα χαρακτηρισρα φλεγμονής ανακαλύπτει, ούτε έχνη καταστίκτου (ρίμηαιό) αίμοφράγίας μήτε έκτερικήν της βλενομεμβράνης χροιάν· ούδεμία παρά φύσιν άλλωίωσις των ούρητήρων.

**Σ κ έ ψ ε ι ς.** Η ταχύτης του θανάτου δύναται να έξηγηθή διά της παρουσίας των οργανωμένων συμπηγμάτων του αίματος των πληρούντων σχεδόν την χωρητικότητα των πρωτίστων άγγείων· εις την υλικήν όμως ταύτην αίτιαν προσετέθη και ή έξασθενωτική ενέργεια της χολώδους καταστάσεως του χολ. αίματ. πυρετού· διότι οι ανατομικοί άλλωίωσις του ήπατος, του σπληνός και των νεφρών, καιτοι χαρακτηριστικά υπεραίμιαις λίαν καταφανούς, δέν μίς φαίνονται λαβούσαι μέγα άμεσον μέρος· όπως έξηγήσωμεν την τόσον ταχείαν κακήν έκβάσιν· ή δέ επιμονή των έμετων, ή επίβάρυσις των αδυναμικών συμπτωμάτων δέν ν' άποδοθίσιν εις βαθείαν προσβολήν του νευρικού κέντρου της οργανικής ζωής, όσει ή μετά του αίματος και των άλλων υγρών της οικονομίας μίξις της χολής επέφερε άληθή δηλητηρίασιν της χολής διεισδυσάσης εις το ύφασμα όλων των ιστών.

**Παρατηρήσεις έκ τ η. Βαρυτάτος χολ. αίματ. πυρετός, άνά βρώσις, θάνατος σχεδόν αιφνήδιος.** — Ansermann, 25 ετών, λογίας του πεζικού ναυτικού, εισήλθε την 5 θέρριου 1863, άπεβίωσε την 12 του αύτου μηνός· ο άνθρωπος ούτος διέμεινε 6 1/2 έτη εις Σενεγάλ, έκτάκις εισήλθεν εις τά νοσοκομεία διά διάφορα ένδημικά ελαφρά νοσήματα· βιομαλαίως κράσσεως (έξως) ών χάρει συνήθως καλήν υγείαν· άσθενεί δέ πρής 3 ήμερών· έπαθε δύο παροξυσμούς πυρετού και έλαβεν έν ποτήριον ύδατος Σελτσίου



καὶ 1 γραμμ. Κινίνης μετὰ τὴν δεύτερον παροξυσμὸν. Βιόθη-  
χεται εἰς τὸ νασοκομείον τὴν 5 ὥρην εἰς τὴν ἐξῆς κατὰ-  
στασιν (11 ὥρ. Μ. Μ.). 6. στάδιον παροξυσμοῦ εἰσβαλόντος  
τὴν 7 ὥρ. Μ. Μ. διὰ βίγους ἰσχυροῦ συνδεομένου μετὰ ἐμε-  
τῶν χολωδῶν ἀρθρῶν καὶ ὄσφυαλγίας ἰσχυρᾶς. Βιόθως εἰς  
τὴν ἀρχὴν τοῦ τρίτου τούτου παροξυσμοῦ τὰ οὖρα εἶναι με-  
λανὰ ὡς τὰ ἀρθρῶμα τοῦ καργί· αἰτῶνται πόνον βαρῶν συ-  
νεχῆ κατὰ τὴν χώραν τοῦ ἥπατος καὶ τὸ ἐπιγάστριον ἢ  
γλώσσα ξερὰ κακαλυμμένη μετὰ ἐπιχρίσματος πρασινοπύ-  
χολωδῶς, οὐδερμία ἀποπάτησις ἐντὸς 24 ὥρων (ἔγχυμα ἐ-  
λαφρῶν τῆτος, ἱεροκαουάνη 2½ κόκ. μετὰ 1 κόκ. ἐματικῆς  
τρυφῆς, πλατὺ λαουδιανούχου κατάπλασμα καλύπτον τὰς  
ὄσφους, τὸ ἥπαρ καὶ τὸ ἐπιγάστριον, μαλακτικὸν κλύσμα, καὶ  
εἶτα ἕτερον διὰ δύο γραμμ. Κινίνης, θεικὴ κίννη 30 κόκ.  
εἰς καταπόσια).

Τὴν 3 ὥραν Μ. Μ. ὁ πυρετὸς ἐπιμένει, καίτοι τῆς ἱεροκα-  
κουάνης προκαλεσάσης ἀρθρῶν χαλκῶν πράσινον πρασοειδῆ  
(καλόμελι 1 γραμμ. εἰς πέντε δόσεις· κατὰ τὴν 10 ὥραν  
ἐπέληθεν ὕψους ἐπιπέθηται, καὶ ἔν τῷ 2ῳ διατάχῃ νὰ λάβῃ τὴν  
κίννην, τὸ καλόμελι ἐν μέρει ἠνέχθη). Περὶ τὸ μεσονύκτιον  
παροξυσμὸς πυρετικὸς μετὰ ἀδύσεως τῆς ὄσφυαλγίας, ἀπὸ  
δὲ τῆς στιγμῆς τῆς εἰσόδου τοῦ ἀσθενοῦς τὰ οὖρα εἶναι σπά-  
νικα καὶ σχεδὸν μελανὰ.

2 ἡμέρα. ἰκτερικὴ γενικὴ χροιά λίαν βαθύα, αὐξήσις  
τῶν πόνων εἰς τὰς εἰρημένους χώρας, πυρετὸς ἐπιμένει, πρᾶ-  
σοειδεῖς ἐμέσεις λίαν συχναί, ὁ αὐτὸς χαρμηλὸς τῶν οὖρων,  
οὐδερμία ἀποπάτησις πρὸ δύο ἡμερῶν, (ἔγχυμα φιλόρας μετὰ  
σεραπίου ἀνθίου παραγγέλει, 1 γραμμ. καλομέλιτος εἰς 5  
δόσεις, πλατὺ ἐκδύριον ἐπὶ τῆς γαστροεπιγαστρικῆς χώρας, ἐν-  
τρίψεις ἐπὶ τῆς ὄσφους μετὰ ἀλοιφῆς ὑδραργυρικῆς βελλαδο-  
νούχου, πλατὺ κατάπλασμα ἐν εἰδει ζώνης ἐπὶ τῆς αὐτῆς χώ-  
ρας καλύπτον καὶ τὸ ἐπιγάστριον, θεικὴ κίννη ἐσωτερικῶς  
καὶ διὰ κλύσματος ὡς ἄνω).

Περὶ τὴν μεσημβρίαν οἱ ἐμετοὶ ἐπασχέθησαν, δύο δόσεις

καλομέλιτος ἠνέχθη· κατὰ τὴν 3 ὥραν, ὕψους λίαν καταφα-  
νῆς, διετάχθη ἡ κίννη. Ἐν τούτοις ἡ ὄσφυαλγία εἶναι λίαν ἰσχυ-  
ρὰ· ἀλλάττομεν τὸ ἐκδύριον μὲ ½ κόκ. μορφίνης ὑδροχλωρικής,  
τὴν 8 ὥραν Μ. Μ. ὑπάρχει βελτίωσις γενικὴ ἐπίσημος, τὰ  
οὖρα εἶναι ἀφθονώτερα καὶ ἤττον φαυλά· τέσσαρας χολωδῆς  
κενώσεις, ὀλίγος ὕπνος κατὰ τὴν νύκτα, οἱ ἐμετοὶ ἐπανελή-  
φθησαν κατὰ διαστήματα μεγάλα.

3 ἡμέρα (7 ὥρ. Π. Μ.) ἀρχὴ ὑδραργυρικῆς στοματίτιδος  
μετὰ πτυαλισμοῦ, ἀναπνοὴ κάκιστος· ἡ γλώσσα ὑγροτέρα  
μὲν λίαν ὅμως ἀκάθαρτος, σφυγμὸς τακτικὸς ἕως 104, δέρμα  
μαλακὸν μετρίως θερμὸν, ὕψους τῆς ὄσφυαλγίας, τὰ οὖρα  
ἐντελῶς μετέβαλον χροιά, καὶ παρουσιάζουν χροιάν κροκώ-  
δη, περιέχουν νεφίλιας τινὰς ἀπκωρημένας ἄνευ ὑποστάθμης,  
καὶ διὰ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος δίδουν ἀμφίβολον καταβύθισμα  
λευκώματος (ζωμὸς ὄρνιθος νιτροῦχος, θεικὴ κίννη 2 γραμμ.  
γαργάρισμα χλωροῦχον (½ γραμμ. χλωρικής ποτάσεως) διὰ  
κλύσμα στυπτικόν, συνήθης ἀλλαγὴ τοῦ ἐκδορίου) ἡ ἡμέρα  
παρήλθεν ἄνευ τινὲς συμβάντος.

4 ἡμέρα. Ὁ ἀσθενὴς παραπονεῖται ἀπὸ ἐπίμονον ἀϋ-  
πνίαν καὶ αἰσθημα πνιγμονῆς καὶ συσφίξεως κατὰ τὴν καρ-  
διακὴν χώραν, ὁ σφυγμὸς εἶναι ἀκόμη συχνὸς καὶ ἐνίοτε ἀ-  
τακτος· ἡ ἰκτερικὴ χροιά εἶναι μικρὸν τι ὀχρὰ, τὰ οὖρα καὶ  
τοὶ ἔχοντα τὸ φυσικὸν χροῖμα εἶναι ἀκόμη ὀλίγον ἀφθονα,  
οὐδερμία ἀποπάτησις κατὰ τὴν νύκτα· πτυαλισμὸς ἀφθονός  
(τὰ αὐτὰ διετάχθησαν ὡς καὶ τὴν προτεραίαν, ἐπὶ πλέον πο-  
τὸν μὲ 4 γραμμ. χλωρικής ποτάσεως καὶ κλύσμα καθαρτικόν).

5 ἡμέρα· ἡ αὐτὴ κατάστασις, οὐδερμία ἀποπάτησις, θε-  
ραπεία ὡς ἄνω πλὴν τοῦ διὰ κίννης κλύσματος, κλύσμα  
καθαρτικὸν ἐλαιώδες, ἐντρίψεις ἐπὶ τῆς ὄσφους δι' ἀλοιφῆς  
μετὰ ἐκχύλισματος εὐθαλείας (πλάχος 30, ἐκχύλισμα εὐθαλ. 8).

6 ἡμέρα. ὁ ἀσθενὴς λέγει ὅτι εἶχε κατὰ τὴν νύκτα  
πορατὸν ὀλίγον διαρκέσαντα, εἶναι ἀπύρετος (7 ὥρ. Π. Μ.)  
ἐξόγκωσις τῶν ἀδένων ἔνεκα τῆς στοματίτιδος, πτυαλισμὸς  
ἀφθονός, οὖρα φυσικὰ, κοιλία ἐλευθέρη, ὄσφυαλγία ἐπιμένου·

τινος ὀφθαλμίας, ἣν εἶχονεν ἑμοῦ παρατηρήσει ἐν τῷ Ἀθή-  
νησιν ὀφθαλμιατρείῳ παρὰ τελειοφοίτῳ τινὶ τῆς ἰατρικῆς.  
Ἔχω νῦν ὑπὸ ἰατρικῆν ἐν τῷ ὀφθαλμιατρείῳ καὶ δευτέρου  
ἄρρωστον πάσχοντα ὑπὸ τῆς αὐτῆς νόσου, ὃν λαμβάνω τῆν  
τιμὴν νὰ ἐπιδείξω τῇ Ἑταιρίᾳ, καὶ οὕτως τὴν ἱστορίαν  
θέλω ἐκθέσει διὰ βραχέων.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Μ. . . ., Κρής, ἐτῶν 20, γαιουργός, ἔχων,  
ὡς βλέπετε, ἅπαντα τὰ συμπτώματα τῆς ἐλεφαντιασείας τῶν  
Ἑλλήνων, ἐάλω τὴν παρελθόντα Μάρτιον ὑπὸ πόνων κατὰ  
τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν, νυγμοῦδῶν, παροξυνομένων κατὰ τὰς  
ἑσπερινὰς ὥρας καὶ ἐξαπλουμένων ἀνὰ πᾶσαν τὴν περιφερῆ  
μιον χώραν διήρκεσαν οἱ πόνοι οὗτοι ἕνα καὶ ἥμισυ μῆνα,  
εἶτα ἔπαυσαν κατὰ μικρὸν, καὶ μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν  
ἐνοχλεῖ ἤδη τὴν ἄρρωστον περιωδῆσι τοῦ ὀφθαλμοῦ τούτου  
ἱκανῶς ἥπια. Ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς οὐδέποτε ἦν ἐπώδυνος. Ὅτε  
πρὸ δύο μηνῶν προσέφυγεν εἰς τὴν ὀφθαλμιατρῆϊον, ἐπαρου-  
σίαζε τὰ ἑξῆς νοσηρὰ φαινόμενα, ἅτινα καὶ νῦν ἔτι βλέπετε:  
Δ ε ξ ἰ ὁ ς ὀ φ θ α λ μ ῖ ς: Ἔνεσις τῶν κατὰ βάθος ἀγγείων  
τοῦ ἐπιπεφυκότος, κατέχουσα τὸ ἀνώτερον ἡμιμόριον τοῦ ὀφ-  
θαλμικοῦ βολβοῦ, προσφύσεις τῆς ἱρίδος ὀπίσθια, πολλαπλαί,  
Ἴρις ἐξίτηλος μὲν τὴν χοίρειον, ἀλλ' ὀμαλὴ τὴν ἐπιφανείαν  
ὅλη σχεδὸν ἢ κόρη, πλὴν μόνου τοῦ κέντρου, πληροῦται ὑπὸ  
χρωστικῆς ὕλης ἐπικλυμένης τῷ πρυσθίῳ περιφακίῳ μετὰ  
τὴν διὰ τῆς ἀτραπίνης βίαϊαν τῆς ἱρίδος διαστολῆν καὶ αὐτὸ  
δὲ τὸ κέντρον τῆς κόρης στερεῖται τῆς κατὰ φύσιν διαφα-  
νείας, καθότι ὁ φακὸς ἤρχισεν νὰ φαίνεται ὁλοκρῆς κατὰ τὰς  
φλοιώδεις αὐτοῦ σιβάδας. Οὐδὲν ἦν τὸν ὁ ἄρρωστος διακρί-  
νει εἰσὶ τοῦ ἀνθρώπου: εἰς ἱκανῶς μακρῶν ἀποστάσεων. Ἡ  
ὀφθαλμοσκοπία, δι' οὗς εἶπον λόγους, ἀποβαίνει ἀδύνατος.—  
Ἀ ρ ι σ τ ε ρ ὂ ς ὀ φ θ α λ μ ῖ ς. Ἔνεσις τῶν κατὰ βάθος ἀγγ-  
είων κυκλοτερῆς, ἐξιδρώματα ἐν τῷ παρεγγύματι τοῦ κερα-  
τοειδοῦς, ἴδιον κατὰ τὴν κεντρικὴν αὐτοῦ μοῖραν, τελεία σχε-  
δὸν ἀτραπία τῆς κόρης, Ἴρις ἐξίτηλος, ἀλλὰ παντελῶς ὀμαλὴ  
τὴν ἐπιπολῆν. Ἐν οὐδετέρῳ τῶν κερατοειδῶν ὑμένων παρα-

τηρεῖται ἡ φυματιώδης ἑπαραις, ἣν εἶχονεν παρατηρήσει παρὰ  
τῷ Σαμίῳ ἐκείνῳ τελειοφοίτῳ.  
Δὲν ἀρκοῦσι βεβαίως δύο περίστατικά πρὸς σπουδῆν τοῦ  
πάθους, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων συνάγονται ἰφρονῶ,  
πορίσματα τινὰ οὐχὶ ἀνάξια προσοχῆς! Ἡ ἐλεφαντιακὴ ὀ-  
φθαλμία ἐδειξέ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς ἀρρώστοις τὰ συμπτώ-  
ματα καὶ τὸν ὁρμόν τῆς συμφιλιδικῆς ἱρίτιδος: ἐξιδρώσεις,  
προσφύσεις, διαδρυσμὸν ὑποβλῶν καὶ βραδείων· καὶ παρὰ μὲν  
τῷ δευτέρῳ ἢ Ἴρις ἦν ὀμαλὴ, καθάπερ ἐπὶ τῆς δευτερογε-  
νοῦς συμφιλιδικῆς ἱρίτιδος, παρὰ δὲ τῷ πρώτῳ ἔφερον ἐν τῶν  
κτρινωπῶν ἐκείνων ὀγκιδίαν, τῶν χαρακτηριζόντων τὴν τρι-  
τογενῆ συμφιλιδικὴν ἱρίτιδα. Παρ' ἀμφοτέροις μετέσχε τοῦ πά-  
θους τὸ παρεγγύμα· τοῦ κερατοειδοῦς, ἐκεῖ μὲν κατ' ἀμφο-  
τέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐδῶ δὲ κατὰ μόνον τὸν ἀριστερὸν,  
συνώδευον δὲ τῇ φλεγμονῇ οἱ πόνοι οἱ συνήθως παρομαρτοῦν-  
τες τῇ παρεγγυματώδει κερατοειδίτιδι καὶ παύοντες εἰς ἐπι-  
τοπολὸν ἄμα γανομένης τῆς ἐξιδρώσεως. Καθόσον λοιπὸν δυ-  
νάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν δύο τούτων ἀρρώστων, εἶναι ἡ  
ἐλεφαντιακὴ ὀφθαλμία ἱ ρ ἰ δ ο κ ε ρ α τ ο ε ἰ δ ἰ τ ῖ ς κατὰ  
πάντα σχεδὸν ὁμοία τῇ δευτερογενεῖ ἢ τριτογενεῖ συμφιλιδικῇ  
ὀφθαλμίᾳ.

Ἐἶτα ὁ Κ. πρόεδρος διέλυσε τὴν συνεδρίαν.  
Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Ἰανουαρίου 1872.

Ὁ πρόεδρος Ὁ γράμματεὺς  
Α. Ἀναγνωστάκης Σ. Μαγγίνος.

Συνεδρίασις τῆς 5 Ἰανουαρίου 1872.  
Προεδρεύοντος τοῦ Κ. Α. Ἀναγνωστάκη ἀναγνω-  
σθέντα ἐπεπεκυρώθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνε-  
δριάσεως.

Ἀκολουθῶς ἡ ἑταιρία προέβη κατὰ τὰ κανονισμένα εἰς  
τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχῶν. Γενομένης δὲ ψηφοφορίας ἀνεδεί-

δης ουσία είναι μεμαλκυσμένη και ανάγεται εις πολλόν παρεμφερή τῷ ἰστώ τοῦ σπληνός ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν δακτύλων. Τέμων δὲ τις αὐτὸν εὐρίσκει εἰς τὴν σιωνηώδη οὐσίαν πλατείας πλάκας ἐκχυμωτικῆς μελανοπάς καταφανευτέρας πρὸς τὸ κεντρικὸν μέρος τοῦ ὄργάνου· εἰς τὰ ἀντίστιχα (ἀναποκρινόμενα) δὲ σημεῖα ὁ ἰστὸς τοῦ νεφροῦ ὑπέστη πρόφανη μαλάκωσιν. Ὁ κάλυξ καὶ αἱ αὐρητῆρες εἶναι κενοί ἢ κούστις δὲν ἐμπεριέχει εἰμὴ κοχλιάρια τινὰ οὖρου διαφανούς· οὐδὲν δὲ παρὰ φύσιν· εἰς τε τὸν χρωματισμὸν καὶ τὴν σύστασιν τοῦ βλενωμένου αὐτῆς ἀπαντᾶται.

**Σ κ έ ψ ε ι ς.** — Τὰ παθολογικά τοῦ χολ. αἵματ. πυρετοῦ συμπτώματα βαθμηδὸν ἐβελτιώθησαν, καὶ ὁ ἀσθενὴς εἰσῆλθε ἀληθῶς εἰς ἀνάρρωσιν, ὅτε ἀπέθανεν αἰφνιδίως χωρὶς νὰ δυνηθῇ τις νὰ προῖδῃ μήτε ν' ἀποτρέψῃ τὴν κακὴν ταύτην ἔκβασιν, ἥς ἡ ἐξήγησις δὲν εὐρίσκει ἀρκούσαν ἐρμηνείαν εἰμὴ εἰς τοὺς ὀγκώδεις θρόμβους, περὶ ὧν ἀνωτέρω λόγον ἐποιησάμεθα· διότι αἱ παθολογικαὶ ἀλλοιώσεις τοῦ ἥπατος, τοῦ σπληνός καὶ τῶν νεφρῶν, καίτοι κατάδηλοι, δὲν ἐπαρουσίαζον ἕμως βαθμὴν ἴαν προεχωρημένον, ὥστε αὐταὶ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἡ αἰτία αὐτοῦ. Μολαταῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν μᾶλλον ἢ ἥττον μεμαλκυσμένην ἐπιβροχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς βαρύτητος τῶν λειτουργικῶν διαταράξεων τῆς κυκλοφορίας τῶν ἕνεκα τῆς ὀργανώσεως τοῦ θρόμβου τούτου προξενουμένων.

Ἀναφέροντες δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας ἐπιθυμοῦμεν νὰ προκαλέσωμεν νέας ἐρεῖνας ἀπὸ μέρους τῶν Συνάδελφῶν μας ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου τῆς ἱστορίας τοῦ χολ. αἵματ. πυρετοῦ. Καὶ κατὰ τὸ παρὸν φρονοῦμεν ὅτι εἰς τὰς διαφόρους περιστάσεις, ἃς παρατηρήσαμεν, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν τελευταίαν, δὲν ὑπάρχει εἰμὴ σύμπτωσις τυχαία· προτιμῶμεν δὲ νὰ περιμενῶμεν νέα περιστατικὰ μᾶλλον ἢ νὰ τολμήσωμεν νὰ προστρέξωμεν εἰς ἀόριστους θεωρίας, καθέσθω ἀφορὰ τὰς σχέσεις, αἵτινες συνδέονται τὸν σχηματισμὸν τῶν ὀργανωμένων τούτων θρόμβων

ἔων πρὸς τὰς χαρακτηριστικὰς ἀνατομικὰς ἀλλοιώσεις τοῦ χολ. αἵματ. πυρετοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸν **Barthelemy-Benoit**.

Ὁ δὲ συνάδελφος **K. A. Ἀντωνιάδης** ἀναφέρει μὲν (Ἀρχλ. τόμ. 5', σελ. 114—130) ὅτι ἰστορίας ἰκτερώδους πυρετοῦ, εἰς τινὰς τῶν ὁποίων ἡ νόσος ἀπέληξε διὰ τοῦ θανάτου, μηδεμίαν δὲ νεκροψίαν εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης παθόντας ἐνήργησεν. Εἰς τὸ περὶ παθολογικῶν ἕμως ἀλλοιώσεων κεφάλαιον (σελ. 22) σὺν τοῖς ἄλλοις προσθέτει καὶ τὰ ἐξῆς ἄξια σημειώσεως. «Ἐπὶ τινῶν κακοήθῃ ἰκτερώδη πασχόντων ἡδυνήθη νὰ μετρήσῃ τὸν ὄγκον τοῦ ἥπατος ἐν τοῖς παροξυσμοῖς, μετὰ δὲ τὴν θεραπείαν εὗρον αὐτὸν ἡλαττωμένον· ἄλλως τε μικρὰ ὀδύνη καὶ ἡ ὑπερέκκρισις τῆς χολῆς μεταφερομένης εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἐπὶ τοῦ ἰκτερώδους ἀποδεικνύουν τὰς ἐν τοῖς παροξυσμοῖς πρὸς τὸ σπλάγχνον συμφορήσεις· ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ὄργανα συμβαίνει συρροὴ καὶ στάσις αἵματος ἐπὶ τοῦ παροξυσμοῦ· οὕτω π. χ. εἰς τοὺς πνεύμονας καταδύονται διὰ τῶν συριζόντων καὶ ὑποτριζόντων, οἵτινες ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ ἐξαφανίζονται· . . . καὶ εἰς τοὺς νεφροὺς διὰ λευκωματουρίας καὶ αἱματουρίας . . . κτλ.» (ἀκολουθεῖ)

**ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.**

Συνεδρίασις τῆς 20 Ὀκτωβρίου 1871.

Προεδρεύοντος τοῦ **K. A. Ἀναγνωστάκη**, ἀναγνωσθέντα ἐπεκυρώθησαν τὰ πρακτικά τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως.

Ὁ **K. Ἀναγνωστάκης** ἀνεκοίνωσε τὴν ἐξῆς παρατήρησιν ὀφθαλμίας ἐλεφαντιακῆς, παραστήσας συγχρόνως τὴν ταύτην πάσχοντα.

«Τῷ 1852 ὁ μακαρίτης **D. Ροζέρ** ἀνεκοίνωσε τῇ ἐν Παρισίαις Συνόδῳ τῶν ὀφθαλμολόγων τὴν ἱστορίαν ἐλεφαντιακῆς

σα, ἕκτερος ἦττον θαύς· (λαιμονάδα, ελαφρά, ζώμης ελαφρός, κινίνη 12 κόκ. γαργάρα μετὰ χλωρούχου ποτάσης, διάκλυμα ὡς ἄνω ἐξ οὐκ ελαφρῶς ἐσκαρifiσμένοι κατὰ τὴν ἀφὸν, πλατὺ λαουδανούχον κατὰπλασμα ἐπὶ τῆς αὐτῆς χώρας).

7 ἡμέρα. ἀπυρεξία, βελτίωσις ἐπαισθητὴ ἐν γένει, ἢ αὐτὴ θεραπεία, πὰ αὐτὰ μέσα.

8 ἡμέρα· ἢ βελτίωσις ὑποστηρίζεται, ἢ στόματι τις ἐλαττωταί, ὁ ἕκτερος ἐξέλειψε, ἢ γλώσσα καθαρὰ (τρεῖς σοῦπαι, οἰνώδης λαιμονάδα, τὰ λοιπὰ ὡς ἔνω ἐκτὸς τῆς κινίνης ἀντικατασταθεῖσι δι' ἀφεψήματος κίνης).

3 ὥρ. M. M. παρατηρεῖται μικρὰ συχνότης καὶ ἀταξία τοῦ σφυγμοῦ ἄνευ πυρετοῦ· ὁ ἀσθενὴς αἰτιάζεται τὴν ἀβτὴν στενοχωρίαν κατὰ τὴν καρδιακὴν χώραν, ἣν ἠσθάνετο ἡμέρας τινὰς πρότερον· οἱ πάλμοι τῆς καρδίας τακτικοί, βαθεῖ, καὶ οὐδὲν ἐμφαίνει συμπλοκὴν σπουδαίαν ἄλλην ἐκτὸς νευρικῆς παροδικῆς παραχῆς τῆς κυκλοφορίας.

Τὴν 8 ὥρ. M. M. ἐπαναθλέπω τὸν ἀσθενῆ καὶ ἡ γενικὴ τοῦ κατὰστασις δὲν παρουσιάζει ἐπικίνδυνόν τι. Ἴν τούτοις διέταξα ἐπιθεσιν ἐκδορίου ἐπὶ τῆς καρδιακῆς χώρας, ἐὰν ἡ καρδιά γιὰ ἀσκήσῃ, σιναπίσματα πλανητικὰ καὶ καταπραυντικὸν ποτὸν· μίαν ὥραν μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου ὁ ἰατρὸς τῆς νυκτὸς προσεκλήθη κριτεσπευσμένως ὥπως ἴδῃ τὸν ἀσθενῆ καὶ εὐρίσκει αὐτὸν τεθνεῶτα· ὁ νοσοκόμος, ὅστις οὐδόλως ἐγκατέλειψε τὸν ἀσθενῆ, βεβαίως ὅτι ἐπῆλυε μικρὸς σπασμὸς ἄνευ ἀγωνίας, καὶ ὅτι δὲν ἐπῆλθεν ἄλλο τι σύμπτωμα ἐπικινδυνωδέστερον εἰ μὴ ὅσα παρατηρήθησαν· ὁ θάνατος ὑπῆρξε κεραυνοβόλος.

Ἀύτοψία. (12 ὥρ. μετὰ θάνατον) ἐξωτερικῆ κατὰστασις· ἀνθροπος ὑψηλοῦ ἀναστήματος με μίκρον στήμα καλῶς ἀνεπτυγμένον, αὐδερμία λεπτυνοῖς, οὐδὲ παρὰ φύσιν χροιά τῶν ὤφασμάτων, μικρὸν οἴδημα τοῦ προσώπου καὶ τῶν πυρῶν· τὰ κρανίον δὲν ἠνοίχθη.

Θωρακικὴ καὶ κοιλίης. Πνεύμονες ὑγιεῖς, συμφύσεις

τινὲς πλευριτικαὶ παλαιαὶ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ἐξιδρώσις ὀρθοῦ κιτρίνου διαφανοῦς εἰς τὸ περικάρδιον (200 γράμμ. περίπου), ἡ καρδία ὀγκώδης ὠχρὰ καὶ μὴ περιέχουσα εἰμὴ θρόμβους τινὰς αἵματος μαλακῶς (diffusis). Ὁ ῥόμβος δὲ ἰνώδης λίαν συνεσθηκῶς (resistant) ἐπεκτείνεται ἀπὸ τὸ ἀορτικὸν στόμιον μέχρι τῆς πρώτης διακλαδώσεως τοῦ ἀγγείου, καὶ παρουσιάζει οὕτω τρεῖς ἐπεκτάσεις ἀνταποκρινόμενας εἰς τὴν ὑποκλείδιον ἀριστερὰν ἀρτηρίαν, εἰς τὴν δεξιὰν καρωτίδα καὶ εἰς τὴν ὑποκλείδιον δεξιὰν· κατὰ τὴν ἀπόληξίν του δὲ ἐλεπτύνετο βαθμῆδὸν ὡς ὑάλινος σωλὴν. Εἰς τὴν ἀορτὴν καθὼς καὶ εἰς τὰς διαίρεσεις αὐτῆς πληροὶ σχεδὸν τὰ δύο τρίτα τῆς διαμέτρου τῶν ἀγγείων αὐτῶν· μετρηθεὶς δὲ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ἀορτικὸν στόμιον μέχρι τῆς ἀπολήξεώς του εἰς τὴν ἀριστερὰν ὑποκλείδιον, εὐρέθη 35 ἑκατοστά τοῦ μέτρου τὸ μήκος· παρουσιάζει δὲ ἀντίστασιν ἐλαστικὴν, λίαν καταφανῆ καθ' ὅλην μὲν τὴν ἔκτασίν του, κατ' ἐξοχὴν δὲ κατὰ τὴν ἀορτικὴν μαίαν.

Κοιλίης τῆς κοιλίας· δὲν ὑπάρχει ὀρθὸς εἰς τὸ περιτόναιον, ὁ δὲ στόμαχος καὶ τὸ ἔντερον οὐδὲν περιεργον περιέχουσι, ὁ σπλὴν λίαν ὀγκώδης ζυγίζει 780 γραμμ. εἶναι λίαν μεμαλακυσμένος καὶ θραύεται εὐκόλως εἰς πολλὸν μαλακόν· τὸ ἥπαρ ζυγίζει 2200 γραμμ. ἔχει χροιάν ἐρυθράφαιον βαθεῖαν κατὰστικτον ὑπὸ πλατειῶν μελανωπῶν ἢ ἰοειδῶν πλακῶν, ἀνθίσταται λίαν εἰς τὴν διάβρῆξιν, τὸ δὲ παρέγχυμα δὲν φαίνεται ὅτι ὑπέστη ἄλλην ἀλλοίωσιν καταφανῆ εἰμὴ ὑπεραιμίαν γενικὴν· ἡ χοληδόχος κύστις συνεσταλμένη βπισθεν τοῦ κατωτέρου χεῖλους τοῦ ἥπατος, δὲν ἐμπεριέχει εἰμὴ μικρὰν ποσότητα χολῆς πρασινωπῆς ὑγρᾶς ἄνευ ὑποστάθμης· ἢ περιενθύουσα αὐτὴν βλενομεμβράνῃ ὡς καὶ οἱ πρώτιστοι ἐκφορητικοὶ πόροι οὐδερμῖαν καταφανῆ ἀλλοίωσιν φλεγμονῆς νεφρῶς ἢ παλαιᾶς παρουσιάζουσιν· ὁ ἀριστερὸς νεφρὸς εἶναι μικρὸν τι ὀγκωδέστερος τοῦ δεξιῦ, ἀμφότεροι δὲ ζυγίζονται 630 γραμμ. ὁ ἀριστερὸς νεφρὸς εἶναι ὠχρὸς καὶ σχεδὸν λεύφαιμος· ὁ δεξιὸς παρουσιάζει γενικὴν ἰοειδῆ χροιάν, ἢ φλοιά-

χθησαν πρόεδρος μὲν ὁ Κ. Α. Ἀναγνωστάκης, ἀντιπρόεδροι δὲ οἱ ΚΚ. Α. Ἀντωνιάδης καὶ Γ. Καρκαμήτσας.

Ἢτα ὁ Κ. πρόεδρος διέλυσε τὴν συνεδρίασιν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Ἰανουαρίου 1872.

Ὁ πρόεδρος	Ὁ γραμματεὺς
Α. Ἀναγνωστάκης,	Σ. Μαγγίνας.

Συνεδρίασις 28 Ἰανουαρίου 1872.

Προεδρεύοντος τοῦ Κ. Α. Ἀναγνωστάκη, ἀναγνωσθέντα ἐπεκυρώθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδρίασεως.

Ὁ Κ. Σ. Σκιαδάρεσις ἀνέγνω τὴν ἐξῆς περὶ ἀδενώματος τοῦ μαστοῦ παρατήρησιν.

Πολλαπλασίων μαστῶν ἀδενώματα. — Θεραπεία τούτων διὰ μεθοδικῆς πίσεως. — Σφρίγος παρατηρηθὲν κατὰ τὰ ἀδενώματα ἐν ὄρφι μέρησιν. — Ἰασις.

Περὶ τὰς ἀρχὰς Λυγούστου παρελθόντος ἔτους ἐπισκεψάμενη τὴν ἐκ Τραπεζοῦτος Κυρίαν Η., ἥτις πάσχουσα ὑπὸ γυναικείας ἐντεροκολίτιδος (ἀν δυστροπέλου πρὸς πᾶσαν θεραπείαν κατάστασις, ἀμα δὲ φυβηθεῖσα ἐκ τῆς παρουσίας, τελευταίον, ὄγκου τινός, εἰς τὴν ἀριστερὴν ἐδράζοντος μαστοῦ, κατέφυγεν ἐνταῦθα ὅπως τῆς τέχνης ἰατρῆς τὴν ἀρωγὴν.

Ἡ Κυρία αὕτη, ἡλικίας 22 ἐτῶν, ἔσχεν ἀείποτα τὴν ἐμμηνοὺν καθάρσιν τακτικὴν, ὑπανδρεύθη 18ετῆς, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἔτεκνογόνησε.

Πρὸ ἡμερῶν μηνῶν (Ἀπρίλ. 1871) ἀντελήφθη τὸ πρῶτον ἡ Κ. Η. μικροῦ ὄγκιδιου ἐν τῇ παρεγχύματι τοῦ ἀριστεροῦ μαστοῦ, ὑπερβραδείως μὲν, ἀλλ' ἐπαισθητῶς ἤξανε, ἀλλογούσιν ὄλιγον εἰς τὴν διὰ τῶν δακτύλων συμπίεσιν, καὶ ἀφόρητῶς γινόμενον νυγμῶν αὐτομάτως ἐπερχομένων, καὶ καθ' ἅπαν τὸ ἀριστερὸν ἡμιθώρακιον διαίσοδντων.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ γενομένην ἐξέτασιν αἱ μαστοί, καίτοι μὴ πεπλαθότες, ἦσαν χαῦνοι καὶ καταρρέπεις· ὁ ἀριστερὸς τούτων προπετίστερος τοῦ δεξιοῦ. Τῆ τῶν δακτύλων ἐπαφήσει ἀνευρίσκατο κατὰ τὸ ἀριστερὸν μαζικὸν παρέγχυμα ἀνωτέρω καὶ ἔξω τῆς θηλής ὄγκος σχῆμα καὶ διαστάσεις ὡς περισσότερᾶς ἔχων, ἐλαστικὸς, ὑπόκληρος, ὁμαλῶς λοβιώδης ὑποπίπτων τοῖς δακτύλοις, εὐκίνητος, καὶ μηδὺλως πρὸς τοὺς κατὰ βάθος ἰστούς ἢ τὸ δέρμα προσπεφυκώς. Κάτωθεν καὶ ἔξω τῆς θηλής ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω ὄγκον ὑπῆρχεν ἕτερος, ὅμοιος καθόλου τῷ πρώτῳ, ἀλλὰ λεπτοκαρπύου μόνον μέγεθος φέρων.

Κατὰ τὸν δεξιὸν μαστὸν ἔξω καὶ κάτωθεν ἐπίσης τῆς θηλής ἕτερον ἀνεῦρον ὄγκιδιον, καθ' ὅλα ὅμοιον τῶν ἀριστερόθεν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ μικροῦ καρπύου μέγεθος ἔχων. Οὐδέποτε ἦ ἀσθενῆς εἶδεν ἐκβλύζον τι ἀπὸ τῶν θηλῶν αὐτῆς, οὐδὲ τῆ συμπίεσει τοῦ ἀδένος τοιοῦτόν τι συνέβη· οὐδαμῶς ἐξοίδησις τῶν μασχαλιαίων ἀδένων παρατηρήθη.

Ἐκ τε τῆς ἡλικίας τῆς ἀσθενούς καὶ τῶν παθολογ. χαρακτηριστῶν τῶν ὄγκων τούτων εὐκόλως διέγνωμεν πολλαπλᾶ ἀδενώματα τῶν μαστῶν ἐν ἀναπτύξει τυγχάνοντα. Ὅτι μόνον ἐν ἀρχῇ ὅπως οὖν ἐναντιούμενον εἰς τὴν τοιαύτην διάγνωσιν μοὶ ἐφάνη, ἦν τὸ ταχὺ τῆς αὐξήσεως τῶν νεοπλασμάτων τούτων, ὡς καὶ τὸ σπάνιον τῆς τῶν ἀδενωμάτων ἀναπτύξεως εἰς μαστοὺς μὴπω ἐκτελέσαντας τὴν φυσιολογικὴν αὐτῶν λειτουργίαν· πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὅμως ταχέως ἀπέβαλον σκεψθεῖς ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου, ὅτι πιθανῶς περὶ ἀκινώδους ἐπρόκειτο τοῦ ἀδενώματος μορφῆς, ὀξυτέραν ἐχούσης τὴν ἀνάπτυξιν τῶν εἰς ὑπερπλασίαν τοῦ συνδετικοῦ τῆς ἀδένος ἰστοῦ μᾶλλον τὴν ἐαυτῶν γένεσιν ἐφειλότων ἀδενωμάτων, τούτῳ ὅπερ καὶ ἡ περαιτέρω παρατήρησις ἐδικαίωσε· ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ὅτι καίτοι σπανιότερα, ἀπαντῶνται οὐχ ἥττον τὰ τῶν μαστῶν ἀδενώματα καὶ ἐπὶ μάλιστα λειτουργήσαντων μαστῶν, ὡς δὲ καὶ ἐπὶ ἀνδρῶν (Verrucii) καὶ παιδῶν ἐπίδοτε.

Πρὸς πλείονα ἡσυχίαν τῆς ὑπὸ μεγάλης ἀθυμίας καὶ ἀποθαρρύνσεως κατεχομένης ἀρρώστου, πρὶν ἢ ἐπιχειρήσω Θερα-

συνήθη (τὸ πρῶτον ἰδίῃ) συγγίως οὐχ ἤττον ἀπαντῶνται, καὶ ἐπὶ ἀνδρῶν. ἔτι παρατηρήθησαν.

Ὁ Κ. Ἀγαγνώστακος ἐπέδειξε τῇ ἰκταιρίᾳ δύο ἀρρώστους, παρ' οἷς ἐνάργησεν ἐπιτυχῶς τὴν ἐξαιρέσιν τοῦ ὑποχύματος μετὰ τοῦ περιφακίου, ἐπειπὼν τὰ ἑξῆς:

Ἐγθυμίζεται ἴσως ἡ ἰκταιρία ὅτι πρὸ δύο περιπτῶν ἐσθὼ ὁμιλῶν περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὀξέος ἀγκίστρου πρὸς ἐξαιρέσιν τοῦ ἐξηθρωμένου φακοῦ ἐπὶ τῆς χειρουργίας τοῦ ὑποχύματος, ἀνέφερα δύο περιπτώσεις, καθ' ἃς διὰ τοῦ αὐτοῦ ὄργάνου ἐξήρσα δις τὸ ὑπόχυμα μετὰ τοῦ περιφακίου. Παρὰ τοῖς νῦν ἐπιδεικνυομένοις ἀρρώστοις βλέπετε δύο νέα παραδείγματα τῆς τοιαύτης χειρουργίας, ἐπιτυχῶς ἐνεργηθείσης.

Ὁ πρῶτος τῶν ἀρρώστων κούτιον ἔπαθε πρὸ καιροῦ ὑπόχυμα τραυματικόν, οὗ ἕνεκεν εἶχε τὸ περιφακίον τεθλομένον καὶ παχῦ, ὥστε ἀδύνατος ἀπέβαινεν ἡ σχάσις αὐτοῦ διὰ τοῦ κύστεοσκόπου. Δὲν μολέμενε λοιπὸν ἄλλος τρόπος πρὸς ἀσφαλῆ θεραπείαν, πλὴν τῆς μετὰ τοῦ περιφακίου ἐξαιρέσεως τῶν ἰκανῶς σκληρῶν τοῦ φακοῦ λειψάνων. Βγάσας τὸν σκληρὸν χιτῶνα κατὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἱριδος, καὶ ἐκκόψας τὴν ἀνωσέραν μοῖραν τῆς ἱριδος, εὐθιδιασά διὰ τοῦ τραύματος τὸ ἀγκίστρον μου ὅπισθεν τοῦ φακοῦ, διανύξας τὸν χιτῶνα ζωστήρα, εἶτα στρέψας ταχέως ἐπὶ τὰ πρόσω τὴν αἴχμην τοῦ ἀγκίστρου, συνέλαβον καὶ ἐξείλκυσα τὸν φακὸν μετὰ τοῦ περιφακίου. Οὕτε ἀπώλεια ὑελάθους ἔγρηθ, οὐδέτις ἄλλα συμβεβηκὸς χαλαρὸν ἐπὶ τῆς ἐγχείρησεως, ἢ μετὰ ταῦτα τῇ δὲ ἑκτη ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ὁ ἀρρῶστος ἦν τελείως ὑγιής, ἔχων τὴν ὕψαιν ἰκανῶς ἕξειαν, ὅσον δηλαδὴ ἠδύνατέ τις νὰ ἐλπίζῃ παρ' ὀφθαλμοῦ πεποιηθῆτος τραυματικὸν ὑπόχυμα.

Ὁ δευτερός ἀρρῶστος ἔπαρεν ὑπόχυμα γερόντιον σκληρῶτατον, ἐμμέγεθες καὶ παντελῶς ἀνεπίπλοκον, καὶ ἐφαίνετο λοιπὸν ἐνδεδαγμένη ἢ συνήθης ἐγχείρησις. Τελμηρῶς ἄμως ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἐπιτυχίᾳ, ἐπεχείρησα γὰρ ἐξαιρέσω καὶ αὐτό

μετὰ τοῦ περιφακίου, καθ' ὃν εἶρηται πρότερον. Ἡ ἐγχείρησις ἐνηργήθη ταχέως, ἀκωλύτως καὶ ἀβλαβῶς. Οὐδὲ βανίς ὑελάθους σήματος ἐξεχύθη, οὐδὲν χαλαρὸν ἐπαίετο, τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἡμέρας ὁ ἀρρῶστος ἦτο εἰς κατάρτησιν καὶ ἀπέβη τοῦ ὀφθαλμοκρηταίου ἔχων τὴν ἱρίδα ἐλευθέραν, τὴν κόραν μελαίναν καὶ τὴν βρασιν φεγγάταν.

Ἐν ἀμφοτέροις ταῖς περιπτώσεσιν οὐδεμίαν παρτέτην χροίαν παρατήρησα.

Ἄν τέσσαρες ἐγχειρήσεις, ἃς μέχρι τοῦδε ἐνήργησα, ἀνεπίπλοκον ἦεν ἢ ἐξαιρέσεις τοῦ φακοῦ μετὰ τὴν περιεσθίαν ἐνεργεῖται ἐκλόως καὶ ἀκινδύνως κατὰ τὴν γραμμωσιδῆμον ὁδὸν διὰ τοῦ ὀξέος ἀγκίστρου, ὅταν τὸ ὑπόχυμα ἦν ἐσκληρῶν. Ἐπιφυλάσσομαι γὰρ ἐφαρμόσω τὴν ἀγωγὴν αὐτήν ἐπὶ τῶν μαλακῶν ὑποχυμάτων, καὶ γ' ἀνακοινῶσω τῇ ἰκταιρίᾳ τὸ περιγεγόμενον τῶν περιφακίων μου.

Ὁ Κ. Ἀγαγνώστακος ἀνέγνω διατριβὴν τοῦ Κ. Ρίζου πούλου « περὶ χολώδους αἱματουρικοῦ πυρετοῦ ». Ἐπιφυλάσσομαι γὰρ εἰς προσεχῆ τινα συνεδρίασιν γ' ἀνακοινώσω τὰς περὶ τούτου ἰδίας κρίσεις, διότι ἤδη ἡ ὥρα εἶχε παρέλθει.

Εἶτα ὁ Κ. πρόεδρος διέλυσε τὴν συνεδρίασιν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Μαρτίου 1872.

Ὁ πρόεδρος Ὁ γραμματεὺς  
Α. Ἀναγνωστάκης. Β. Μαγγίνας.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΛΟΞΩΝ.

Ἡ. Τὸ περὶ φοματίωσης ζήτημα διὰ τῶ ἀριστότερον ὑπὸ τοῦ ἐν Βόννη Καθηγητοῦ

II. Rühle.

Οἱ κατάλογοι τῶν ἀποβιώσεων ἀποδεικνύουσιν ἀρκούντως, ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει λοιμὸς, ὅστις ἐτησίως προπέμπει εἰς τὴν ἄδην τόσον πλῆθος ἀνθρώπων, ὅσον ἡ φθίσις, ἀπολογιζομένου τοῦ πλῆθους τῶν θανάτων ἐπὶ ἑκατὸν ἐκ τῶν προσημειωμένων.

νόσος ἐνίοτε τῆς καμνούσης, δασάκις ἀρχὴ παρατρίμματος ἐνεφανίζετο πρὸς τῆς συμκισζομένης χώρας.

Καίτοι ἐφ' ἐκάστης τῶν ἐμμήνων περιόδου ἐλαφρὸν καθ' ἅπαντα τὰ ἀδενώματα ἐξεδηλοῦτο σφρίγος, ἐφ' οὗ ταῦτα εὐκισθητότερα καὶ μεστότερα ἐγένοντο ἐκφοβίζοντα τὴν ἀσθενῆ, τὰ ὑπὸ τὴν συμπίεσιν διακτελοῦντα οὐχ ἦτον ὑσμῆραι ἐμινύθουν τὸν ὄγκον, καὶ χαλαρώτερα τὴν σύστασιν παρίσταντο, ὥστε τὸ μὲν ἀνώτερον μάλιστα λεπτοκαρού διατάσας τὴν 28 Σεπτεμβρίου παρουσίαζε, τοῦ κατώτερου σκέλη καθ' ὅλοκληρίαν τακέντος, καὶ μόνον ἐλαφρᾶς πυκνώσεως τοῦ μαζικοῦ παρεγχύματος κατὰ τὴν χώραν τοῦτου ὑπολειπομένης. Τὸ ἐν τῷ δεξιῷ μαστῷ ἀδένωμα τούναντιον, κύζησε τὸν ὄγκον, λαβὼν διαστάσεις περισσεύου ὡσὺ καὶ ἔτι πλεονάζου τοῦ ὑπερ ἀνάγκασέ με νὰ παύσω τὴν κατὰ τὸν ἀριστερὸν μαστὸν πίεσιν ἐκ τῆς παρατάσεως τῆς ὁποίας ἄλλως τε συμκρὸν πλέον τὸ ὄρελος προσιδύκων, καὶ ἐφαρμόσω τὴν 10ην Σεπτεμβρίου τὸν πιεστικὸν ἐπίδεσμον εἰς τὸν δεξιὸν μαστὸν, οὕτινος τὸ ἀδένωμα ὀξείως κύζησε, μεθ' ἐκάστην, ὡς παρατήρησα, τῶν ἐμμήνων περιόδον εὐοχρότερον τοῦ πρόθεν παραμένον.

14 Σεπτ. — Τὸ κατὰ τὸν δεξιὸν μαστὸν ἀδένωμα μινύθουν τοῦ ὄγκου ἔπαθε πρὸς τοὺς δύο αὐτοῦ πόλους· ἐπανέλθη ἢ τοῦ ἐπιδέσμου ἐφαρμογῆ.

20 Σεπτ. — Ὁ ὄγκος τοῦ δεξιοῦ μαστοῦ πλέον τοῦ ἡμίσους τῶν ἐκυτοῦ διαστάσεων ἀπώλεσε, καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς δύο αὐτοῦ πόλους· διὸ καὶ ἀνώμαλον προσέκτινά, ἐντετημένον σχῆμα· εὐκρίστερος προσέτι ἐγένετο. Ἡ ἀσθενὴς διατέλεσεν ἐπὶ 21 ὥρας ἐλευθέρᾳ ἐπιδέσμου.

25 Σεπτ. — Ὁ ὄγκος κατὰ τοῦ ὀπίσθιου ἀρχικοῦ σμικρότερος· ἀνωμολόγητος, καὶ τὴν σύστασιν ψαθυρός.

Ἐκτοτε δὲν ἐσημείωσα πλέον τὰς λεπτομερείας τῶν ὄρων συνέβησαν εἰς τὴν ἀσθενῆ, γινώσκω μόνον, ὅτι μέχρι τῶν μέσων Ὀκτωβρίου ἐγένετο ἢ τοῦ ἐπιδέσμου ἐφαρμογῆ, ὡς πρότερον, εἰς μόνον τὸν δεξιὸν μαστὸν. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ

τουτο, καίτοι μείποτε παρατηρήθη ἐλαφρὸν σφρίγος λαμβάνον τὰ ἀδενώματα πάντα ἐν ὥρᾳ ἐμμήνων, ἐκεῖνα τοῦ ἀριστεροῦ μαστοῦ οὐδαμῶς κύζησαν· πλὴν οὐδὲ ἐμινύθησαν πλεονέτερον. Ἀπὸ τῶν μέσων Ὀκτωβρίου ἐφηρμόζετο ἡ πίεσις ἐναλλάξ κατ' ἀμφοτέρους τοὺς μαστούς. Ὅτε δὲ περὶ τὸ μῆος Νοεμβρίου συνεπέα ὑποτροπῆς τῆς μέχρι τότε εἰς ἰκανῶς εὐάρεστον κατάστασιν διατελούσης ἐντερικῆς παθήσεως τῆς ἀρρώστου, συνέστη συμβούλιον μετὰ τῶν ἀξιοτίμων ΚΚ. συναδέλφων Βενιζέλου καὶ Γ. Ἰωάννου, εἰς τὴν ἔδραν τῶν πρότερον εὐμεγέθων, σκληρῶν ὄγκων οὐδὲν πλέον ἢ ἀβληγραὶ πυκνώσεως τοῦ παρεγχύματος τῶν ἀδένων ἀνευρίσκοντο, οἷαι ἐν ταῖς πλείστοις μαστοῖς ὑπάρχουσι καὶ ἀπαρατήρητοι δλίως διαμένουσι.

Ἡ Κ. Θ. ἀνεχώρησε τὰς ἀρχὰς παρελθόντος Δεκεμβρίου εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἐντερικῆς παθήσεως μόνον ἐνοχλουμένη, ἥτις ἄλλως, σπουδαίως βελτιώθησεν καὶ μὴ πλέον συγτήκουσα τὰς δυνάμεις τῆς ἀσθενούς (τῆς ἄλλως τε εὐχρῶς γενομένης καὶ εὐρωστίαν ἀποκτησάσης) ἤθελε βεβαίως ὑποχωρήσει ἐντελῶς ἐν αὐτῇ αὐστηρότερον διηγήατο.

Ἡ ἀνωτέρω παρατήρησις παρίσταται ἡμῖν ἀξιοσημείωτος ὑπὸ τὰς ἀκολούθους ἐπόψεις :

α.) Ὅτι, παρὰ τὸ σύνηδες, ὀξείαν εἶχον τὴν ἐαυτῶν πορείαν τὰ ἀδενώματα, τοῦ ὑπερ ἐν ἄλλαις περιπτώσεσιν ἠδυνάτο πως νὰ διεγείρη ὑπονοίας ἑτερομόρφου νεοπλάσματος.

β.) Ὅτι παλλακῶς ἦσαν ταῦτα, καὶ τοὺς δύο ἄλλισκοντα μαστούς, ὅπερ σπανιότατα ἄχρι τοῦδε παρατηρήθη.

γ.) Ὅτι τέλος, λυσιτελῶς ἐπέδρασε πρὸς τὴν ὀρθογερῆ σχεδὸν λήξιν τῶν ἀδενωμάτων τούτων ἡ μεθοδικὴ τῶν μαστῶν συμπίεσις, ὑπερ ἀποδοτέον εἰς τὴν ἀκινώδη μᾶλλον τῶν ὄγκων μορφήν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παρουσίαν τῶν τοιούτων ὑπερτροφικῶν παρὰ γυναικὶ μὴ ποτε γαλουχησάσῃ, καὶ τὸ ἐν ὥρᾳ ἐμμήνων παρατηρηθῆν σφρίγος εἰς τοὺς ὄγκους, ταῦτα καίτοι μὴ πάνυ

πειαν τινά, ἐγένετο συμβούλιον μετὰ τῶν ΚΚ: Μανκᾶ καὶ Μαράνου, οἵτινες ἐξετάσαντες ἐπισταμένως τὴν Κ.Θ: συνέφώνησαν μετ' ἐμοῦ καθόλου ὡς πρὸς τὴν τῶν ἐντερικῶν νόσηματος διάγνωσιν καὶ θεραπείαν, καθὼς καὶ περὶ τῆς ἀδενώμακτώδους φύσεως τῶν ὄγκων τῶν μαστῶν.

Εἰς τοὺς ἀξιολόγους τούτους συναδέλφους ἐκθέσας ὅτι περὶ τῆς ἀνυσιμότητος, τῆς μεθοδικῆς πίεσεως ἐπὶ πᾶσι τοιούτοις ἀκινώτους μᾶλλον μορφῆς ἀδενώματων, ὅπου καὶ μάλιστα ταῦτα, ὡς ἐπὶ τῆς προκείμενης περιπτώσεως, μὴ τᾶν ἀνεργῶν πυγχάνουσι, ἐπρότεινον τὴν ἐφαρμογὴν ταύτης, τῆς μόνης ἄλλως τε ἐφικτῆς καὶ εὐλόγου ἐν ὁμοίαις περιστάσει θεραπείας, οἱ ΚΚ: οὗτοι ἐνέκρινον κατὰ πάντα τὴν δι' οἰκίου ἐπίδεσμον ἐφαρμογὴν τῆς πίεσεως εἰς τὸν ἀριστερὸν πρῶτον μαστῶν, ὅστις μᾶλλον ἐπέγει τοῦ δεξιοῦ, ἤπερ καὶ ἐγένετο τὴν 15 Αὐγούστου.

Πρὸς ἐπίτευξιν συμπιέσεως τοῦ μαστοῦ ἐκτέθησαν πρῶτον οὗτος καὶ ὑποκῶδον σφιγκτή: χρῆσιν ἐπιτησάμεν ἐπίδεσμον καὶ κλιπῆσι καὶ ὑπὸ τοῦ Κ. Ηρουᾶ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἐφαρμοζόμενοι καὶ συνιστάμενοι εἰς τὴν κατὰ τὸν ἀριστερὸν μαστῶν ἐπιπέσειν πατάλου ἀγαρικού εἰκότως γόριον ἐγκλωπιμένου ἰκανῶς δὲ μεγάλου ὕψους καλύπτῃ ὄλοσχυρῆς τοσοῦτον καὶ μὴ ἀπεργάζηται πτύχας, εἰς τὴν διὰ βᾶμβάκος πλῆθυσιν τοῦ κοίλου τῶν μασχαλῶν καὶ τὴν ἰσοπέθωσιν τῶν πρὸς τὸν θώρακα ἀνωμαλιῶν, τῶν κατὰ τὴν κατωτέραν γωνίαν τῶν ὀμοπλακτῶν ἰδίᾳ, πρὸς τὴν σύμμετρον τοῦ ἐπίδεσμου ἐνέργειαν καὶ εἰς ἐπινημῆσαι γόριον τοῦ θώρακος διὰ σπειράματος ἐπίδεσμου ἔσον ὁ γὰρ μέτριον μακροῦ καὶ Ομ. ΟΥ' πλατύς, ἄνω καὶ κάτω τοῦ μαστοῦ ἐναλλάξ φερόμενος, καὶ εἶδος ἐσχάρου τούτου ἀνεργαζόμενος, δι' οὗ ἄερασα περιβάλετο καὶ κατείχτο ἡ ἀδὴν, μεθοδικῶς καὶ εἰκότως ἀμειομακρυνόμενος. Ἐν ἀποκλειστικῶν τοῦ σπειράματος μοιραν, μετὰ πρῶτον ταύτης διὰ κορφοβελονῶν στήριξιν, ἀγκυλώσας ἐφερον ἐπὶ τὸν ἀριστερὸν ὄμον, ἐκείθεν δὲ ἐπὶ τὴν βύχιον ταύτην κατατείνας συνέδεσα διὰ κορφοβελονῶν δι' ὅλου τοῦ πλάτους τοῦ ἐπίδε-

σμου· οὕτω, μετὰ τῶν πυκνῶν ἄρα διὰ βελονῶν συνδέσειν τῶν διαφόρων ἐπινημῆσεων, ἐξησφαλίξεται ὁπωσοῦν ἢ μὴ ταχέως τοῦ ἐπίδεσμου ἀποκινήσις.

Παρέμεινον ὁ ἐπίδεσμος οὗτος ἐν καλῇ κατάστασει ἐπὶ 5 ἡμέραις ἤκιστα λυπήσας τὴν πάσχουσαν καὶ ἀφῆρθη τὴν 30 Αὐγούστου ἀμέσως πάλιν ἐφαρμοσθεῖς. Οὕτως ἐξηκολούθησα, κατὰ λόγον τῆς ἀνάγκης, ὅτε μὲν δις, καὶ ἄλλοτε ἑπτά μόνον τῆς ἐβδομάδος ἀλλάσων αὐτὸν ἐνίοτε δὲ καὶ συχνότερον ἐπράκτον τοῦτο ἀναγκαζόμενος ἐν τοῦ πόνου ὄν ἐπινημῆσις τις τοῦ ἐπίδεσμου ἀναδιπλούμενος ἢ ἀσύμμετρος πίεσις ἐπὶ τινος τῶν προπετετέρων δευτέρων τοῦ θώρακος ἐσχάρων (τὸ στερινωδὸν ἄκρον τῆς ἄτης πλευρᾶς, καὶ τὴν κατωτέραν γωνίαν τῆς ὀμοπλακτῆς ἰδίᾳ) διήγειρε.

Δι' ὅλου τοῦ πρώτου δεκαπενθημέρου ὑδθεμῶν ἔξιαν λόγου διαφορὰν εἰς τὸν ὄγκον παρατήρησα ἀληθῆς ὅμως, ὅτι ἦν ἐνήρησα ἀπ' ἀρχῆς τὴν προσήκουσαν πίεσιν, προτιμήσας τὴν βαθμιαίαν ταύτης ἐκάστου συντάσιν. "Ὅτε τὴν 25 Αὐγούστου ἐφήρσα σφιγντότερον τὸν ἐπίδεσμον ἤρξατο ἡ πάσχουσα ἐνοχλουμένη, πλὴν ταχέως ἐσυνείθεσε.

Ἐὰ κατὰ τὸν δεξιὸν μαστῶν ἀδενώματι ἀνευρίσκατο τότε δικστάσις μεγάλου καρπού, ἔχον καὶ στερεοτέραν τοῦ πρῶτον σύστασιν πρὸς δεξ, ἐστὶα γενόμενον κυγματώδων πόνων εἰς τὴν διὰ τῶν δακτύλων συμπίεσιν. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἠεβρωστος ἐν τῇ ἀκρῇ τῆς ἐμμήνου αὐτῆς ῥοῆς ἐτόγγανεν, ἥτις ὡς κατωτέρω ἐτι βηθήσεται, δειπότε ἐνέβαλλεν εἰς ὄργανόν τινα τὰ ἀδενώματα ταῦτα.

Ἀποκινήσας τὴν 31 Αὐγούστου τὸν ἐπίδεσμον καὶ ἐξετάσας τὰ ἀριστερόθεν ἀδενώματα εἶδον μετὰ θαυμασμοῦ ταῦτα τὰ ἀνώτερα ἰδίᾳ, ἐπαισθητῶς μαλθακώτερα καὶ σμικρότερα τὸν ὄγκον, ἐπὶ τοσοῦτον δὲ, ὥστε ἤτε πάσχουσα καὶ ὁ ταύτης ἀύχλος ὀμολόγουν μετ' ἀκριβῆς εὐχαριστήσεως τὴν διαφορὰν.

Ἐκτοσε ἀνενοῦτο τακτικῶς δις τῆς ἐβδομάδος, τὸ συνηθέστερον, ὁ ἐπίδεσμος, ἐλευθέρας τούτου ἐπὶ 24 ὡρον με-



λομένων. Μετά τύσας προόδους τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν ἱατρῶν, ἡ εὔρεσις μέσου κατὰ τῆς φθίσεως θεωρεῖται εἰσέτι ἐν τῇ ἱατρικῇ ὡς ὁ φιλοσοφικὸς λίθος, τοῦλάχιστον διὰ τοὺς ἱατροὺς ἐκείνους, ὧν κύριος σκοπὸς εἶνε νὰ προλαμβάνωσι καὶ νὰ ἱατρεύωσι τὰς νόσους τῶν ἀνθρώπων.

Διὰ ταῦτα ἐννοεῖται εὐκόλως, ὅτι ἐν πάσῃ ἐποχῇ διαφορῶν τρόποις ἐπροσπάθησαν νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τούτου τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Παραλείποντες τὰς δημόδιαις καὶ τὰς τῶν ἀγυρῶν προσπαθείαις, ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα νὰ διαφωτίσωμεν διὰ βραχέων τὰ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ γινόμενα, ἀφοῦ μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ πάλιν ἐν Γερμανίᾳ τὰ πράγματα φαίνονται, ὡς ἂν ὑπῆρχεν ἐλπίς νὰ παρεμβληθῶσι τοῦλάχιστον ἐμπόδια κατὰ τῆς περαιτέρω προόδου τοῦ νικηφόρου ἐχθροῦ.

Μέγα βῆμα προόδου εἰς τὴν γνῶσιν τῆς φθίσεως ἐγένετο, ὅτε ἡ νεκροψία ἀπέδειξε τὰ μικρὰ πολυὰ φυμάτια, ἅπερ οἱ παθολόγοι ἢ οἱ παθολογικοὶ ἀνατόμοι, οἱ αὐτοὶ καὶ τότε καὶ νῦν, ἐνόμιζαν ὅτι ἔπρεπε νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἡ κυρία βλάβη τῶν περιπλόκων καὶ ἐκτεταμένων καταστροφῶν, ἃς εὔρισκον πρὸ πάντων εἰς τοὺς πνεύμονας, καὶ τὴν μάλλον, καθόσον παρετήρουν εἰς τοὺς ἐκ φθίσεως ἀποθνήσκοντας καὶ ἐν ἄλλοις ὄργανοις, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι τὰ αὐτὰ φυμάτια καὶ ἀλλοιώσεις, ὁμοίως εἰς αὐτὰ δυνάμενας ν' ἀναχθῶσι, καὶ ἰστών καταστροφὰς καὶ ἔλκη. Ἡ φθίσις καὶ ἡ φυματίωσις ἦσαν ἐκτοτε συνώνυμα. Ἐν τούτοις εὔρισκοντο εἰς τοὺς πνεύμονας ἐκτὸς τῶν φυματίων καὶ τῶν ἀλλοιώσεων, αἵτινες ἀπεδίδοντο εἰς ἐκεῖνα (κιτρινὴ μεταμόρφωσις αὐτῶν, τῆξις, σπῆλαια) καὶ ἐκτεταμέναι πυκνώσεις, αἵτινες δὲν εἶχον χαρακτῆρα φυματίων καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ προέλθωσιν ἐκ φυματίων, μάλλον δὲ ἦσαν διηθήσεις, καὶ οὐχὶ ὅπως μετεχειρίσθησαν δι' αὐτὰς τὴν λέξιν φυματιώδης. Ἐπίστευον δὲ ὅτι ἀμφότερα, τὰ τε φυμάτια καὶ αἱ διηθήσεις, ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, οὐ μόνον ἐκ τούτου, ὅτι

καὶ αἱ δύο καταστάσεις ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων πάντοτε εὔρισκοντο συγχρόνως εἰς τοὺς αὐτοὺς πνεύμονας, ἀλλὰ καὶ διότι καὶ αἱ δύο διέτρεχον τὴν αὐτὴν μεταμόρφωσιν καὶ ἐντέλει ἐφεραν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Τὸ φυμάτιον καὶ ἡ διήθησις ἐτήκοντο, ἐγίνοντο τυροειδῆ καὶ εἰργάζοντο καταστροφὰς καὶ σπῆλαια, τὸ σαφίστατον τῆς φθίσεως κριτήριον.

Καὶ διεκρίθη μὲν κατὰ τὴν παράστασιν τῆς ἀνατομικῆς ὑποστάσεως τῆς φθίσεως καὶ φυματιώσεως τὸ φυμάτιον ὡς κεγχροειδὲς ἀπὸ τῆς φυματιώδους διηθήσεως, ἀλλὰ διεφυλάχθη ἡ φιλολογικῶς ἀναρμοδιὰ λέξις φυμάτιον ὡς ὄνομα γένους, ὑφ' ἧς συμπεριελήφθησαν τὰ δύο εἶδη, ἤτοι τὸ κεγχροειδὲς φυμάτιον (ἐν αἰδεί ὀγκιδίου) καὶ ἡ φυματιώδης διήθησις (διήθημα μετὰ τυροῦδους τήξεως).

Ἀκολούθως ἐπίστευσαν ὅτι προέβησαν ἐπὶ τὰ εμπρὸς, ὅτε ἀπέδειξαν διὰ τοῦ μικροσκοπίου, ὅτι εἰς τε τὰ κεγχροειδῆ φυμάτια καὶ εἰς τὰς φυματιώδεις διηθήσεις τὸ κύριον εἶνε ἡ τήξις, ἡ ἐπισποδορμικὴ μεταμόρφωσις, τὰ δὲ φυματικά σωματῖα ἢ φυματισσώματα ἐπεσφράγισαν τὴν κοινὴν καταγωγὴν τῶν δύο εἰδῶν τῶν μόνον ἐκ μακροσκοπικῆς ἐξετάσεως παραδεδεγμένων. Καὶ ὅτε δὲ ἠρνήθησαν πάλιν τὴν ὑπαρξίν εἰς τὸν κεκηρυγμένον τούτον εἰδικὸν φορέα τοῦ φυματιώδους χαρακτῆρος, ἤτοι τὰ φυματικά σωματῖα, αἵτινα θεωρήθησαν ὡς συνερρήκωνμένα ἐξιδρωματικὰ κύτταρα, ἡ τυροειδὴς τήξις ἐξελέφθη ὡς τὸ οὐσιώδες τῶν φυματιωδῶν πλασμάτων, ὥστε κατὰ τὴν τυροειδῆ τήξιν σπουδαίων παθολογικῶν προϊόντων, ὡς τοῦ καρκίνου, ἐγένετο λόγος περὶ «φυματοποιήσεως» αὐτῶν.

Ὅπως ἡ ἱατρικὴ γλῶσσα πρότερον ἀπὸ τῆς σκωτικῆς λέξεως Croon κατεσκευάσε τὴν λατινικὴν crouposis, καὶ ἐκ ταύτης παράγαγε τὴν ὑμεγογόνον (croupose) φλεγμονὴν τῶν διαφόρων ἰστών, οὕτω καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας λέξεως tuberculum (φυμάτιον) ἐγένετο τὸ ἐπίθετον tuberculös (φυματιώδης) καὶ τὸ ῥῆμα tuberculisigen (φυματοποιεῖν) καὶ ἐφηρημέ-

σθι, ευρύτερον, χωρίς να συνδέεται μετ' αὐτῶν ἡ ἰδέα ὄγκου, φύματος. Συνειθίσαντες εἰς τὴν ὀνοματοθεσίαν ταύτην οὐδέποτε ἐλησμόνησαν ἐν τούτοις, ὅτι ἡ φυματίωσις περιλαμβάνει δύο μορφάς, τὴν κογχροειδῆ καὶ τὴν ἐν διηθήσει, αἰτίνες συνηθέστατα μὲν ἀπαντῶσιν ὁμοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο νὰ προέλθωσιν ἀμέσως ἐξ ἀλλήλων οὕτως, ὥστε νὰ μεταμορφωθῶσι κογχροειδῆ φυμάτια εἰς διηθήσειν καὶ τὰν ἀπάλιν.

Ἡ περὶ τῶν ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων τῶν ἀποτελουσῶν τὴν βάσιν τῆς φθίσεως σαφήνεια, ἣν ἐνόμιζον ὅτι ἀπέκτησαν οὕτως, ἐπῆρκεσεν εἰς τε τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας. Οἱ ἄρρωστοὶ ὅμως οὐδέμιαν ἐκ τούτου ἀπελάμβανον ὠφέλειαν. Τὸν ἀντίον ὅσα πρότερον ἐμπειρικῶς ἢ ἐπὶ θεωρίας στηριζόμενοι ἐνόμιζαν ὅτι ἐφήρμοζον ἐπιωφελῶς καὶ ἐθεώρουν ὡς τοιαῦτα, ἦτοι βουθρία, ἐκδάρια καὶ ἄλλα παροχτετευτικά, ἐδρσουρίγγια καὶ ἕλην κατὰ τοὺς πόδας, ἀπερρίφθησαν ὡς ἀνωφελῆ καὶ ἐπιβλαβῆ μάλιστα ἑσθάνιστήρια· ὅπου δὲ πρότερον ἐγίνετο λόγος περὶ διαιτητικῶν παραγγελιῶν, ἐλαφρῶς τροφῆς κτλ. ἠκούετο ἤδη τὸ σύνθημα: ἐπίρρωσις τοῦ βαθμηδῶν ἐξασθενούντος ἀρρώστου, κρέας καὶ τρὶς κρέας, γενναίος ζωμὸς κρέατος, ὡά, ὄνος καὶ ζῦθος! Ἐν μόνον παρέλαβον καὶ διεφύλαξαν ἐκ τῶν ἰατρῶν «τῆς παλαιᾶς σχολῆς» τὸ ὄπιον, γενόμενον ἤδη μορφινῆ, ὅπερ ἔμεινεν ἡ σωτηρία τῶν φθισικῶν Solamen phthisicorum. Τὸ περὶ φθίσεως ἐνδιαφέρον ἐμετριάσθη βαθμηδῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐν παντὶ μεγάλῳ νοσοκομείῳ ἡ δαχληροτάτη τῶν ἐργασιῶν τοῦ παρεσκευαστοῦ τῆς ἀνατομίας ἐθεωρεῖτο ἡ νεκροτομὴ φθισικῶν.

Ἡ τοιαύτη κατάστασις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραταθῆ διότι ἡ πρόκλησις κατὰ τοῦ μεγάλου ἐχθροῦ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀντήχει εἰσέτι εἰς τὰ ὄψα ἰατρῶν τινῶν καὶ ἐρευνητῶν.

Ἐν πρώτοις ἀνέλαβον πάλιν τὸ ζήτημα τῆς φυματίωσως οἱ παθολογικοὶ ἀνατόμοι καὶ κυρίως ἐξ ἀνατομικῆς καὶ ἱστολογικῆς ἐπόψεως, σχηματισθέντες ἤδη εἰς ἰδίαν τάξιν διακεκριμένην ἀπὸ τῶν κλινικῶν παθολόγων, καὶ μὴ συνταυ-

τιζόντες πλέον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν ἰατρῶν.

Καὶ ἐδιδάσκετο ἔνθεν μὲν «ἡ μετάπτωσις τῆς φυματιώσεως εἰς τὴν ἐκ χολοστεατίνης νόσον», ἄρα καὶ ἡ ἴασις καὶ ἡ παύσις τῆς φυματιώσεως ὡς τοιαύτης· (ἀλλὰ ταύτην ἀντικατέστησε δεινότερος ἐχθρὸς, ἡ ἀμυλοειδῆς ἐκφύλισις, ἣ δὲ παρηγορία ὅτι οὗτος ἢ ἐκεῖνος ὁ ἄρρωστος ἀντὶ ν' ἀποθάνῃ ἐκ φθίσεως, ἤθελε καταστραφῆ ἐξ ὑδρωπῆς, δὲν ἐδύνατο νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν εἰλικρινῆ θεραπευτὴν) ἔνθεν δὲ τὸ πολλῶν οὐσιωδέστερον, ὅτι αἱ ἀλλοιώσεις τῶν ἰσθῶν ἐν τῇ φθίσει ἔχουσι πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἐκ φλεγμονῆς προερχόμενας. Καὶ τοῦτο μὲν ἀνεμιμνήσκοντο τὰς ἐξαιρέτους τοῦ Caiswell ἀπεικοιήσεις, αἰτίνες ἐδημοσιεῦθησαν ἤδη τῷ 1838 καὶ παρίστανι κατὰ πόσον τὰ μικρότατα βρογχία καὶ αἱ πνευμονικαὶ κυψελίδες ἐπασχον ἐν τῇ φυματίωσει, πᾶς ἐξ αὐτῶν αἱ ἀλλοιώσεις ἐχώρουν ἐπὶ τὸ περίεξ παρέγχυμα καὶ πᾶς οἱ βρόγχοι ἐδύνατο νὰ ἐκταθῶσι καὶ νὰ γείνωσιν ἐπὶ τέλους σπῆλαια· τοῦτο δὲ ἤξιον πλείονος προσοχῆς τὰς οὐλὰς καὶ τὰς ὑπερπλασίας τοῦ συνεκτικοῦ ἰστοῦ, καὶ ἐστήριζον ἐπ' αὐτῶν τὴν εἰς σκληρυσμὸν λήγουσαν φλεγμονώδη ἐπιξεργασίαν καὶ τὸ δυνατόν τῆς λύσεως, ἀν καὶ μετὰ ὑπολείπομένου σφάλματος. Δὲν ἐδύνατο ἐσθαιῶς ν' ἀποκρύψωσιν, ὅτι ἡ τῆξις τῶν φλεγμονωδῶν γεννημάτων εἶνε τὸ πολλῶν συνηθέστερον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τὸ ἐπικρατοῦν, ἄρα ἡ τυρώδης μεταμόρφωσις ὁ ἐξέχων χαρακτήρ τῆς φλεγμονῆς, καὶ καπήνησαν οὕτως εἰς τὴν χρονίαν πνευμονίαν μετὰ τυρώδους τήξεως, ἣτοι εἰς τὴν τυρώδη πνευμονίαν.

Ἐν τῷ μεσαζῷ καὶ τὸ κογχροειδῆς φυμάτιον μετέλλαξε θέσιν καὶ ἐγένετο ἀληθὲς νεόπλασμα· νεοπλασία ὅμως καὶ φλεγμονὴ ἦσαν τείως ἐπιξεργασίαι λίαν διάφοροι, καὶ ἦτο ὅλως ἀτοπον νὰ ὀνομάζωνται διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως, διεκρίθη λοιπὸν τὸ μὲν φυμάτιον, Tuberculum, ὡς φυμακία διὰ τὰ κογχροειδῆ φυμάτια, ἡ δὲ τυρωειδῆς πνευμονία διὰ τὴν φυματιώδη διηθήσειν. Ἐν τούτοις καὶ παρὰ τὴν διαφορὰν ταύ-

την τὴν ἀνατομικὴν καὶ αἱ δύο μορφαὶ εὐρίσκοντο ὁμοῦ καὶ κατόπιν ὡς καὶ πρότερον. Διὰ τί ἡ σύμπτωσης αὕτη;

Περὶ τούτου ἐμελλε νὰ κρίνη ἡ ἐπὶ τῶν ζώων πειραματικὴ. Εἰς τινὰ ζῶα, ἰδίᾳ εἰς κωνίλους καὶ χοιρογρόλλους (Cavia) κατορθώθη δι' ἐνοφθαλμισμαῦ, ἔκ τε κεγχροειδοῦς φυματίου καὶ ἐκ τυρωδῶν γεννημάτων ἡ γένεσις νέσου καὶ μάλιστα ἡ γένεσις πάλιν κεγχροειδῶν τε φυματίων καὶ τυρωδῶν φλεγμονῶν. Ἰκνοεῖται δὲ ὅτι εἶνε δύσκολον εἰς τοιαῦτα πειράματα νὰ δισχυρισθῇ τις ὅτι ὁ ἐνοφθαλμισμὸς ἐγένετο μόνον δι' οὐσίας κεγχροειδοῦς φυματίου ἢ μόνον διὰ τυρωδῶν γεννημάτων.

Ἐκ τῶν πειραμάτων ἐγένετο δῆλον ὅτι εἰς ζῶα ἐδύνατό τις νὰ γεννηθῇ καὶ κεγχροειδῆ φυμάτια καὶ τυρώδεις ἐστίαι, καὶ ὅτι δι' ἐνοφθαλμισμοῦ τυρωδῶν γεννημάτων δύναται νὰ γεννηθῶσι καὶ τὰ δύο εἶδη, ἄρα ὅτι τὸ φυμάτιον δύναται νὰ γεννηθῇ ἐκ τυρωδῶν ἐστιῶν, δὲν ἐξηκριβώθη ὁμοίως καὶ ἐκ φυματίου προέρχονται τυρώδεις ἐπεξεργασίαι ἀμέσως ἢ κατὰ τινὰ ἄλλον τρόπον.

Τὰ πειράματα λοιπὸν ἀπέδειξαν καὶ πάλιν ὅτι αἱ δύο μορφαὶ ἀνήκουν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, ὅπως καὶ χιλιάς παρατηρήσεις εἰς τὸν ἄνθρωπον ἔδειξαν τοῦτο καὶ ἡ γλώσσα διὰ τῆς κοινῆς ὀνομασίας τῆς φυματιώσεως καθιέρωσε. Ἐκ εἰς ζῶα δὲ ἀπεδείχθη ὅτι τυρώδεις ἐστία δύναται νὰ ἐπενεργήσῃ γένεσιν φυματίων, ὅπως παρ' ἀνθρώπου συνήθως προκαλεῖται ἡ γενικὴ ἢ μερικὴ κεγχροειδῆς φυματίωσις (π. χ. τῶν μηνίγγων, (Meningitis basilaris) ἐκ τῆς ὑπάρξεως τυρωδῶν ἐστιῶν, αἵτινες συνήθως ἐδρεύουσιν εἰς τοὺς λεμφικοὺς ἀδένας.

Ταῦτα εἶνε διὰ βραχέων τὰ ἐξαγόμενα τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενομένων ἀνατομικῶν καὶ πειραματικῶν ἐρευνῶν περὶ τῆς φυματιώσεως. Δὲν εἶνε δὲ παράδοξον ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν ἀνατόμων γενομένη διάκρισις τοσούτῳ μᾶλλον ἐκίνησε τὴν προσοχὴν τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν κλινικῶν διδασκάλων, ὅσον ἡ λέξις φυμάτιον καὶ φυματίωσις πρὸ πολλοῦ ἤδη πᾶσι ἰδιώταις κατάντησε συνώνυμος πρὸς τὴν ἀνάτην καὶ τὸν ὀσ-

νατον, ἐνῶ χρονία φλεγμονὴ προσβάλλει ἡπιώτερον τὴν ἀνάτην καὶ μᾶλλον παρέχει ἐλπίδας.

Ἀλλὰ τίς ἀρέσκειται πλέον καὶ εὐκολώτερον νὰ πιστεύῃ εἰς τὸ ἀκίνδυνον τοῦ πάθους αὐτοῦ, καὶ ἐλπίζει βελτίωσιν καὶ ἴκσιν μᾶλλον καὶ ἀσφαλέστερον τοῦ φθισικοῦ;

Πόσον ἔρα εἶνε φυσικὸν ὁ ἰατρὸς στηριζόμενος ἐπὶ ἐπιστημονικῆς ἀδυντείας νὰ παρηγορῇ τὸν ἄρρωστον ἢ τοὺς οἰκέτους αὐτοῦ ἀποκρινόμενος εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτῶν «ἂν ἀνεπτύχθῃσαν ἤδη φυμάτια» ὅτι πρόκειται μόνον περὶ «χρονίας φλεγμονῆς» καὶ οὐκ ἐπὶ φθίσεως;

Δύνεται ὁμοίως καὶ ὁ ἰατρὸς αὐτὸς νὰ μείνῃ ἡσυχός, καὶ ἐγένετο ἡ φθίσις ὄντως ἄλλο τι διὰ τῶν ἀνατομικῶν τούτων διακρίσεων;

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ἀνατομικὰς ἰδέας τοῦ ἐνεστῶτος. Νομίζομεν ὅτι εἰς τὰς παρατηρουμένας ἀλλοιώσεις τῆς πνευμονικῆς φθίσεως πρὸ πάντων πρέπει νὰ διακρίνωμεν τρία τινὰ, ἦτοι τὰ κεγχροειδῆ φυμάτια, τὴν τυρώδη βρογχίτιν καὶ τὴν τυρώδη πνευμονίαν. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐγνώριζον μόνον τὰ κεγχροειδῆ καὶ τὰ διηθημένα φυμάτια, κατὰ δὲ τοὺς νεωτάτους χρόνους πρῶτον παρατηρήθη ἡ τυρώδης βρογχίτις.

Τὰ κεγχροειδῆ φυμάτια ἐν ἀρχῇ εἶνε πολεὰ, μᾶλλον ἢ ἥττον μονήρη, ἐδρεύουσιν εἰς τὰς ἀγγειακὰς θήκας τῶν αἰμοφόρων καὶ λεμφοφόρων ἀγγείων καὶ παριστῶσι νεοπλασίας κοτταροπληθεῖς ἐχούσας μέγεθος μικροτάτου μόλις δρακοῦ κοκκίου μέχρι κόκκου σπμιδάλεως. Ἐν τῇ γνησίᾳ ταύτῃ μορφῇ ἀπαντῶσι κατ' ἐξέχον τὴν φυματίωσιν, ἥτις καὶ ἐν καιρῷ ζωῆς διαφέρει, τοῦτέστιν κατὰ τὴν κεγχροειδῆ φυματίωσιν. Εἰς ἄλλας ὁμοίως περιπτώσεις γίνονται κίτρινα καὶ δύναται νὰ ταχῶσι, νὰ μαλακυνθῶσι, νὰ γίνωσι τυρώδη καὶ νὰ ἐπενεργήσωσι καὶ ἄλλας φθοράς, ἢ ἀποβαίνουσιν ἀβλαβῆ, ἐνδὲ γίνονται ἢ ἐν τῷ πρῶτῳ ἤδη σταδίῳ σκληρὰ, ἐρημοῦνται, ἢ ἐν τῷ κίτρινῳ σταδίῳ παραλαμβάνουσι τιτανικά ἄλατα ἢται ἀποτιτανῶνται. Ἡ μαλάκυνσις αὐτῆ καὶ ἀποτιτανῶσις αὐ-

τῶν εἶνε εἰσέτι πολλαχῶς ἀσαφῆς ἕνεκα τῆς δυσκολίας τοῦ διακρίνειν αὐτὴν ἀπὸ τῆς δευτέρας μορφῆς. Ἐν τῇ τυρώδει βρογχίτιδι (Bronchiolitis), ὅπως εἰκονίζει αὐτὴν ὁ Cateswell, αἱ ἡμιμαλακαὶ τυρώδεις μάζαι εὐρίσκονται ἐν τοῖς μικροτάτοις βρογχίοις καὶ ταῖς ἐξ αὐτῶν ἐξηρημέναις κυψελίσαι καὶ φαίνονται ὡς σταφυλαὶ κρεμάμεναι ἀπὸ μίσχου· ἐπιφέρουσι δὲ εἰς τὰ περίξ αὐτῶν φλεγμονώδεις ἐπεξεργασίας, αἵτινες ὡσαύτως γίνονται τυρώδεις καὶ ἀποτελοῦσι τὴν συχνοτάτην μορφήν τοῦ σχηματισμοῦ κοιλοτήτων ἐπάγουσαι ἐκτάταις βρόγχων, αἵτινες παρευῶς ἢ μετέπειτα διὰ ἐλακώδεις ἐπεξεργασίας ἀποβαίνουσι ἀγνώριστοι σχηματιζόμενοι εἰς αὐτόχρομα σπῆλαια. Εἰς τὴν τυρώδην αὐτὴν λοιπὸν βρογχίτιν δύνανται νὰ ἐπακολουθήσωσι πάντα τὰ φαινόμενα τῆς φυματιώδους διηθήσεως καὶ αἱ μέγισται σπηλαιώδεις φθῆραι. Συγκατηριθμεῖτο δὲ πρότερον καὶ αὐτὴ εἰς τὴν κεγχροειδῆ φυματίωσιν, καὶ παρήγετο ἐξ αὐτῆς ἡ διδασκαλίᾳ τῆς κεντρικῆς μαλακύνσεως τοῦ φυματίου, ἐνῶς τὸ μαλακυνθὲν τοῦτο κέντρον εἶνε ὁ διαπετνόμενος βρόγχος ἢ ἡ κυψελίς.

Ἡ τρίτη μορφή εἶνε ἡ φυματιώδης διήθησις, ἢ τυρώδης πνευμονία, οἱ χαρακτηρισταὶ αὐτῆς εἶνε πάντοτε οἱ αὐτοί, ὡς περιεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Laeone καὶ τοῦ Ροκίτάνσκη, δὲν πρέπει ὁμως νὰ παρίδῃ τις ὅτι ἡ κεντρικὴ μεταμόρφωσις τῆς ἀρχικῆς πολίης διηθήσεως συμπλέκεται συχνότατα μετὰ τῆς τυρωειδοῦς βρογχίτιδος καὶ ἄρχεται ἀπ' αὐτῆς. Ἡ διήθησις δύνανται διὰ τῆς τυρώδους μεταμορφώσεως νὰ ἐπιφέρῃ ἐκτεταμένην μαλακύνσιν καὶ σχηματισμὸν μεγάλων κοιλοτήτων, ἢ δι' ἀναπτύξεως συνεκτικῆς ἰστοῦ νὰ δείξῃ ἰάματικὰς ἐπεξεργασίας, νὰ γεννηθῇ δὲ τελεία οὐλὴ μετὰ εἰσελευσμοῦ τῶν παρακειμένων ἢ αἱ ἤδη σχηματισθεῖσαι κοιλοτήτες περιορίζονται ὑπ' οὐλῆς διατηροῦνται ὡς μεγάλα ἢ μικρὰ σπῆλαια.

Οὕτω διακεκριμένοι ὁμως εὐρίσκονται σπανιώτατα αἱ τρεῖς αὐταὶ μορφαί. Ἰδίᾳ δὲ ἡ τυρωειδῆς βρογχίτις ἐκφυλίζεται πάντοτε εἰς τὴν μορφήν τῆς διηθήσεως ἢ κεγχροειδῆς ὁμως φυματίωσιν καὶ ἡ διηθημένη, τουτέστιν ἡ τυρωειδῆς

πνευμονία δύνανται καὶ καθ' ἑαυτὰς νὰ ὑπάρχωσι, ἐνῶς δὲ ἡ τελευταία εἰς τοὺς πνεύμονας δύνανται νὰ ὑπάρχῃ μόνη, ἢ πρώτη τοῦναντίον ἦτοι τὰ κεγχροειδῆ φυμάτια μετὰ τῶν ἐπακολουθημάτων διακρίνονται ἤδη συνήθως κατὰ τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα. Ἄλλως τε καὶ αἱ διηθήσεις ἢ αἱ φλεγμονώδεις μορφαὶ τῆς φυματιώσεως ἀναφαίνονται εἰς τόσον μικρὰς ἐστίας, ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν διὰ γυμνῶν ὀφθαλμῶν νὰ διακρίνῃ τις αὐτάς ἀπὸ κεγχροειδῶν φυματίων· εἰς τοῦτο δ' ἐγκυκεῖται ἡ μεγάλη δυσκολία τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς συχνοτήτος τῶν ἀληθῶς μεμονωμένων κεγχροειδῶν ἢ τῶν διηθημένων μορφῶν.

Ἐφόσον δὲ εἶνε δυνατὸν νὰ κρίνῃ τις περὶ τῆς ἡλικίας τῶν φυματικῶν κοκκιάσεων, τῆς τυρωειδοῦς βρογχίτιδος καὶ πνευμονίας ἢ τῶν λειψάνων αὐτῶν, φαίνεται ὅτι καὶ κεγχροειδῆ φυμάτια δύνανται κατὰ πρῶτον ν' ἀναφανῶσιν, εἰς ἃ ἐπακολουθοῦσι μετέπειτα αἱ ἄλλαι δύο παθήσεις καὶ τὰ νάπαλιν, ἢ μία τις αὐτῶν σχηματισθεῖσα κατὰ πρῶτον ν' ἀνασταλῇ τουτέστι νὰ ἐπουλωθῇ, ὕστερον δὲ εἰς τὸν αὐτὸν ἀνθρώπον νὰ γείνωσι κατόπιν κεγχροειδῆ φυμάτια· τέλος φυμάτια καὶ τυρωειδῆς βρογχίτις μετὰ πνευμονίας ν' ἀναπτυχθῶσι συγχρόνως. Καὶ αἱ τρεῖς μορφαὶ ἐπιδέχονται ἴασιν, ἥτις δύνανται νὰ διαρκέσῃ δι' ὅλης τῆς ζωῆς, ἢ ἀναφανῶνται θάπτον ἢ βράδιον ἐκ νέου, καὶ μεταπίπτουσιν εἰς ἀνάστον φθίσιν, ἢ συνεπιφέρουσιν αὐτὴν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, αὕτως εἰπεῖν, εἰσβάλλουσαι διὰ μίαν.

Εἶνε δὲ λίαν ἀξιοσημείωτον, ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ κινδυνώδεις ἐπεξεργασίαι κατὰ τὸν πνεύμονα ἄρχονται ἐκ τῶν ἄνω καὶ προβαίνουσι πρὸς τὰ κάτω, καὶ συνδέονται, ὅπως καὶ ἐν ἄλλοις ὀργάνοις μετὰ παθήσεως τῶν λεμφικῶν ἀδένων. Ἰστολογικῶς λοιπὸν καὶ αἱ τρεῖς μορφαὶ εἶνε λίαν εὐδιάκριτοι· ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς μεταμορφώσεις αὐτῶν, τὴν ἔδραν καὶ τὴν σχέσιν μετὰ τοῦ λεμφικοῦ συστήματος ἀνήκουσι καὶ αἱ τρεῖς εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν.

Ὡς πρὸς τὰς αἰτίας, αἵτινες προξενοῦσι τὰς μορφάς

ταύτας τῆς φθίσεως, τῆς φυματιώσεως ὡς ἐλέγτετο τὸ πρῶτον, αἱ νέαι ἔρευνηαι κατέδειξαν τὴν σπουδαιότητα τῆς ὑπάρξεως τυροειδῶν ἐστιῶν, αἱ πηλῆσαις ἄρα τῶν λεμφικῶν ἀδένων αἱ λήγουσαι εἰς τυροειδῆ μεταμόρφωσιν, ὅπως συμβαίνει κατὰ τὴν χοιράδωσιν, εἶνε πολλῆς προσοχῆς ἄξιαι· δὲν γνωρίζομεν δὲ κατὰ πόσον πρέπει νὰ εἶνε ἐντεθλακτισμένος τοιοῦτός τις ἀδὴν, ὅπως θεωρηθῆ ἀβλαβῆς, εἶνε ἡμῶς λίαν πιθανόν, ὅτι δύναται νὰ γείνη ἐστία μιάσεως πρὸς παραγωγὴν καὶ λεγχοειδῶν φυλάτιων καὶ τυροειδῶν ἐπεξεργασίων. Ἐσαυτὸς εἶνε εὐνόητον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πρὸ πάντων πυρετικῶν νοσήματα ἐπενεργῶσι τοιαύτας μιάσεις καὶ διὰ τοῦτο ὑπαρχουσῶν τυροειδῶν ἐστιῶν ἰλαρὰ, ὀστρακιά, εὐλογία, τύφος, ἐπιλόχειος πυρετός κλπ. δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐγέρματα τῆς ἐπακολουθούσης φθίσεως.

Ἐνταῦθα ἐπιθυμοῦμεν νὰ υπομνήσωμεν καὶ τὰς τυροειδῆς ἐστίας, αἵτινες δύνανται νὰ ὑπολειφθῶσι κατόπιν ἄλλων καθολικῶν νοσημάτων π. γ. τῆς σφυγμῶδους. Νομίζομεν δὲ ἄξιον προσοχῆς καὶ ἐρευνῆς καὶ τοῦτο· κατὰ πόσον ἡ σφίλις δύναται νὰ γενήσῃ φυματιώσιν ἐν τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ ἢ ἐν τῇ ἐπερχομένῃ γενεῇ· διότι μετὰ μίαν ἀνθρωπίνην ζωὴν δὲν περικόπτεται τὸ ἄτομον, ὅπερ κατὰ γὰρ εἶναι ἐξ ἄλλου καὶ γενεῆς ἄλλο.

Ἄν εἶνε δὲ τοῦ κόπου ἄξιον νὰ θελήσῃ τις ν' ἀντιγράψῃ τὰς περὶ κληρονομικῆς φθίσεως ἀμφιβολίας, τοῦλάχιστον προκειμένου τοῦ λόγου πρὸς πρακτικὸν ἰατροῦς. Πρέπει ὅμως νὰ τηρήσωμεν καὶ τι πλέον ἢ τὴν περὶ μητρὸς καὶ πατρὸς ἐξέτασιν. Πολλάκις ἢ τε μήτηρ καὶ ὁ πατὴρ ὑπέστησαν μὲν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπεξεργασίαν, ἀλλὰ ἐσώθησαν. Εἶνε δὲ δύσκολον νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ τούτου διότι αἱ ἀβρῶστοι οὔτε ἐνθυμῶνται καλῶς τὰς παρελθούσας αὐτῶν παθήσεις, οὔτε νὰ περιγράψωσιν αὐτὰς ἀκριβῶς εἶνε ἱκανοί. Περαιτέρω ποτε ὁ Kühle μητέρα, ἢ τὰ δύο τέκνα ἔσαν φθισικὰ καὶ ἦτις διασχιρίζοιτο ὅτι ἤτο πάντοτε ὑγιῆς, φέρουσάν τε εὐθὺς καὶ ἀνω πύκνωσιν τοῦ πνεύμονος καὶ μικρὸν

σπῆλαιον. Ὅτι λοιπὸν οἱ γονεῖς ζῶσι καὶ εἶνε πῶς ὑγιῆς ἢ ἐκλαμβάνουσιν ἐχυτοῦς ὡς τοιοῦτους, τοῦτο δύναται νὰ εἶνε λίαν ἀπατηλόν.

Παραλείπομεν τὰς ὑπὸ πάντων μνημονευόμενας αἰτίας τῆς περὶ τὴν θρεψίν καταβολῆς, ἧτις θεωρεῖται μᾶλλον ἢ ἥττον δικαίως ὡς βοηθοῦσα τὴν γένεσιν τῆς φθίσεως, τὴν πτωχεῖαν, τὸν κακὸν ἀέρα τῶν μεγάλων πόλεων, τὴν ἀνορεξίαν μετὰ ψυχικῶν συγκινήσεων ἢ ἀνεῦ αὐτῶν, τοὺς κατάρρους τοῦ σπυγμοῦ, τὰς χρονίας καὶ δεξιᾶς νόσους μετὰ ἀξιοσημειώτου ἀπωλείας τῶν δυνάμεων, τοῦτέστι τοῦ σωματικοῦ βάρους, τὸν καθεστῆκότα βίον. Ἀρκούμεθα δὲ νὰ ἐξετάσωμεν μόνον τοὺς κατάρρους τῶν βρογχῶν καὶ τὰς αἱμορραγίας ὡς αἰτίας τῆς φθίσεως.

Ὁ Rühle δὲν παραδέχεται ὅτι ὁ γνήσιος κατάρρους ἐκτείνομενος ἐπὶ τὸ παρεγγύμα, ὡς λέγουσι, καὶ ἡ ἐντεῦθεν συμβαίγουσα καταρροικὴ πνευμονία, ἧτις μετέπειτα γίνεται τυροειδῆς, ἐπιφέρει φθίσιν. Ἐάν τὸ γεγονός, ὅτι εἰς πάσχοντα ἐν ἀρχῇ ἀσήμαντον κατὰ τὰ φαινόμενα βῆχα ὅπως συμβαίνει μετὰ φθίσεως ἀναπτύσσεται ἐξ αὐτοῦ πάθος τῶν κορυφῶν, ἐξηγήσῃ τις κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐννοίαν, μένουσιν ἀνεξήγητα δύο τινὰ τοῦλάχιστον, πρῶτον μὲν διὰ τί ὁ κατάρρους οὗτος ἤδρευε κατὰ τὴν μίαν κορυφὴν, ἦτοι μετέβη ἐκεῖ εἰς πνευμονίαν, ἐνῶ βρογγικὸν κατάρρος δὲν συνειθίζουσι ν' ἀναφαίνονται κατὰ τὴν μίαν μόνον πτέρυγα, ἔτι δ' ὀλιγώτερον κατὰ τὴν ἀνωτέραν μοῖραν τοῦ πνεύμονος, δεύτερον δὲ διὰ τί ὁ τόσοσιν συγγάνεις ἐπερχόμενος τριχοειδῆς κατάρρους, οὗ τ' ἀπογεννήματα ἔπαρτε πρὸ πάντων νὰ ἐρεθίζωσι τὸ παρεγγύμα, τόσοσιν σπανίως ἐπιφέρουσι μορφήν τινὰ τῆς φθίσεως. Νομίζει δὲ μᾶλλον ὁ R. ὅτι ὅπου τῷ ὄντι ἀπλῆ φύξις καὶ ἐξ αὐτῆς προερχόμενος φλεγμονώδης ἐρεθισμὸς τοῦ βρογγικοῦ βλεννογόνου προξενεῖ τὴν φθίσιν, τοῦτο συμβαίνει μόνον εἰς πρόσωπα, ἕτινα τὴν συνθήκην πρὸς τυροειδῆ πάθωσιν φέρουσιν ἤδη ἐν αὐτοῖς· εἴτε ἐκ κληρονομίας, εἴτε ὡς ἐπακολουθημα προσηγηθείσης νόσου, ἦτοι ἐκ τῶν λειψάνων αὐτῆς.

Και πρώτον εξετάσωμεν τὴν ἀνάλογον τῆς ἐπιστάξεως αἱμορραγίαν ἀπὸ τῶν βρόγχων ὡς αἰτίαν φθίσεως. Ὡς γνωστὸν αἱ ἀπὸ τῶν ἀεροφόρων ὁδῶν προερχόμεναι αἱμορραγίαι, ἕνεκα διαταράξεως τῆς κυκλοφορίας εἰς καρδιακὰς νόσους, εἴτε ἕνεκα ῥήξεως διὰ τραύματος, δὲν ἐπιφέρουσι συνήθως φθίσιν, μᾶλλον δὲ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ δι' αὐτὰς ἔτι τὰς αἱμορραγίας αἰτίαν καὶ κατὰ τὰ ἀνεπνευστικὰ ὄργανα, ἣτις ἔχει ἤδη ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν φθίσιν καὶ νὰ θεωρήσωμεν τὴν αἱμορραγίαν ἐν πρώτοις ὡς ἐπακρολύθημα, οὐχὶ δὲ ὡς αἰτίαν φθίσεως. Ὅτι ἕμως καὶ ἡ αἱμορραγία δύναται προσοιτῆρῶ νὰ γείνη αἰτία φθίσεως εἶνε ἐξάπαντος ὀρθόν. Δὲν εἶνε σπάνια αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν αἱμορραγίαν δύναται ν' ἀποδειχθῇ πυρετὸς καὶ πνευμονικὴ ἔστια κατὰ τὸ πλευρὸν, ὅπου ἐν καιρῷ τῆς αἱμορραγίας ἠκούοντο ἀόρατοι βόγχοι κατὰ τὴν κορυφήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε τοῦλάχιστον συγκεχωρημένον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ σηπόμενον, ἐν ταῖς βρόγχοις ὑπολειφθὲν καὶ διὰ τῆς εἰσπνοῆς εἰς τὸ παρέγχυμα ἐπισπασθὲν αἷμα, διήγειρε φλεγμονώδη ἐπεξεργασίαν καὶ ὑπαρχουσῶν τῶν συνθηκῶν εἰς τυροειδῆ τήξιν, φέρει εἰς φθίσιν· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἀπαιτοῦνται αἱ συνθήκαι αὗται, καὶ ἐνταῦθα αἱ παθήσεις κατὰ τὸ πλείστον ἐδρεύουσιν εἰς τὸν ἀνώτερον λοβὸν, ὅπου δὲν ἐξηγεῖται διὰ τῆς αἱμορραγίας, ὅπως δὲν ἐξηγεῖται καὶ διὰ τοῦ κατάρρου.

Ἐπανερχόμεθα λοιπὸν, καὶ τὰς αἰτιολογικάς ταύτας σχέσεις ἐξετάζοντες, εἰς τὰ ἀρχαῖα πασίγνωστα ἐκείνα: Κατάρροι καὶ αἱμορραγίαι διεγείρουσιν ὑποψίαν περὶ φθίσεως (φυματιώσεως), ἐὰν ἀναραινῶνται ἀποκλειστικῶς κατὰ τὰς κορυφὰς τῶν πνευμόνων· αἱμορραγίαι δὲ, ὅταν δὲν ἀποδεικνύονται ὡς αἰτίαι αὐτῶν διαταράξεις τῆς κυκλοφορίας ἢ τραύματα. Καὶ εἰς τὰς δύο δὲ περιπτώσεις ἀναφέρεται τὸ ζήτημα, ὅπου δὲν δύναται νὰ λυθῇ, χωρὶς νὰ παραδεχθῇ τις ὡς ἤδη ἐν τῷ πάσχοντι προϋπαρχούσας παρὰ φύσιν ἐπεξεργασίας πρὸ τοῦ κατάρρου καὶ πρὸ τῆς αἱμορραγίας· διὰ τί ὁ κατάρρου ἐκ-

λέγει τὰς κορυφὰς, διὰ τί ἐπέρχεται αἱμορραγία ἀνευ ἐπαρκούς προφάσεως;

Ὅσον ἐκτεταμένον κατάρρου καὶ ἂν ἔχη τις εἰς τοὺς κατωτέρους λοβούς ἢ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς βρογχικοὺς κλάδους ἐξηπλωμένον, δὲν ἀποκλείεται ἀγαθὴ πρόγνωσις, ἐνῶ τοῦναντίον ὀλίγοι μόνον ὑποτρίζοντες περιορισμένοι κατὰ τὰς κορυφὰς, δικαίως καθιζῶσιν ἀμφίβολον τὴν πρόγνωσιν. Ἐὰν πιασὼν τις ἢ πάσχων κατὰ τὴν μητροειδῆ βαλβίδα ἀναβῆξῃ μεγάλη ποσὰ αἵματος, βλέπομεν αὐτὸν σχεδὸν ἀπαθῆς, ἐνῶ ἂν τις πτύσῃ αἷμα, ἔστω καὶ εἰς πολλῶ μικρότερα ποσά, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ αἰτία πρὸς ῥῆξιν ἀγγείων, ἀκούεται δὲ κατὰ τὴν κορυφήν ὁ ἐκ τοῦ αἵματος βόγχος, ὁ τοιαύτος διεγείρη εὐλόγως τὴν ἡμετέραν μέριμναν, ὅσον ὀλίγη καὶ ἂν φαίνεται ἡ ἀφορμὴ πρὸς τοιαύτην μέριμναν.

Βεβαίως εἶνε δύσκολον νὰ δρισθῇ πόσον μεγάλη πρέπει νὰ εἶνε ἡ ποσότης τοῦ αἵματος, εἰς ἣν πρέπει ν' ἀποδίδεται τοιαύτη ὑποπτος σημασία. Αἱ γνωσταὶ τῶν ὑποχονδριακῶν γραμμῶν αἵματος, αἵτινες ἀποπτύονται διὰ σφοδρᾶς ἀπεχρέμψεως καὶ βηχῶς, οὐσης ἰσχυρᾶς ὑπεραιμίας τοῦ φάρυγγος, βεβαίως δὲν εἶνε ἱκαναὶ πρὸς τοῦτο· εἶνε δὲ πολὺ τολμηρὸν νὰ συμπεράνη τις ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν ἀβρόσιων περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ αἵματος. Καὶ ἐν τῷ ζητήματι ταύτῃ ἐμμένωμεν εἰς τὰς ἀρχαίας δοξασίας, καθ' ἃς αἱμόπτυσις τότε θεωρεῖται ὡς σπουδαία αἰτία εἰς τὸ νὰ ὑποπεύσωμεν ὑπάρχουσαν φθίσιν, ὅταν συμβαίη εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες οὔτε ἐτραυματίσθησαν, οὔτε καρδιακὸν νόσημα πάσχουσι, οὔτε ἀνωμαλίαν τινὰ περὶ τὴν μίξιν τοῦ αἵματος ἔχουσι, καὶ ἀποπτύουσι τὴν ποσότητα τοῦλάχιστον ἐνὸς μεγάλου κοχλιαρίου.

Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι περιπτώσις τις φθίσεως ἤρχισε τῷ ὄντι μετὰ τῆς αἱμορραγίας εἶνε ὅλως ἀβλαβὸς· δύναται τις νὰ εἴπῃ μόνον, ὅτι μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῆς αἱμορραγίας οὐδὲν παρατηρήθη νοσηρὸν εἰς τὸν πάσχοντα· δὲν ὑπάρχει δὲ ἀνάγκη ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι καὶ διὰ τῆς ἐπικρούσεως καὶ ἀκρόσεως δὲν ἀνακαλύπτονται ἀλλοιώσεις τοῦ πνευμονικοῦ παρεγ-

χύματος δυνάμεναι νά γεννήσῳσιν αιμορραγίας. Πόσον δὲ μεγάλα δύνανται νά εἶνε αἱ τριαυταὶ ἀλλοιώσεις καὶ ὅμως νά μένωσιν ὅλως ἀπαρατῆρηται ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος ἀπόδεικνύει ὁ Kühle διηγούμενος ὅτι προσελήθη ποτὲ νά ἐπισκεφθῆ γυναικα παθοῦσαν «αἱματέμεσιν», ἣν πρὸ δλίγων ἡρῶν εἶχεν ἴδη ἰσταμένην πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας αὐτῆς, διακρινομένην μάλιστα διὰ πολυσαρκίαν ἢ γονὴ αὐτῆ, καθ' ἣ ἐλέγετο, οὐδέποτε ἔπαθέ τι. Ὁ R. εὗρεν αὐτὴν ἥδη νεκράν· γενομένης δὲ νεκροψίας, εὗρέθη κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ἀριστεροῦ πνεύμονος σπῆλαιον μέγεθς ὡς ὄλην περιστερῆς, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἀγγεῖον διαβρωθὲν, ἐξ ὧ προήλθεν ἡ θανατηφόρος αιμορραγία· περὶ δὲ τὸ σπῆλαιον παρατηροῦντα εἰς μετρίαν ἔκτασιν, ἀλλοιώσεις κεγχροειδοῆς καὶ δυσθνήμενης πυματιώσεως.

Πλὴν τῶν ἄχρι τοῦδε εἰρημένων, ἐξ ὧν καταφαίνεται πῶσον δύσκολον εἶνε τὸ περὶ αἰτιολογίας τῶν νόσων, πρόσδετο μὲν τινα καὶ περὶ τῶν μηχανικῶν σχέσεων τοῦ θώρακος καὶ τῶν κινήσεων αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἐξαρτῶνται πολλὰ τῶν αἰτίων τῆς φθίσεως, ὡς ἡ κληρονομικότης, τὸ ἐπιπέδημα (χειρῶν, ποδῶν, ῥάπτει, σανδαλοποιί) κλ.

Ἐκπλάει προσείχον οἱ ἰατροὶ μεγάλως εἰς τὸν λεγόμενον παραλυτικὸν θώρακα, ἣν χαρακτηρίζουσι τὰ πλατῆα μεσοπλεύρια διαστήματα, ἡ μικρὰ διάμετρος ἐκ τῶν ἔμπροσθεν πρὸς τὰ ὀπίσω, αἱ πρόχουσαι κλειθεὶς καὶ αἱ ἐν εἰδει περιβόγων ἀφροστῶται ἰσοπλατῆαι· ἐν δὲ προσθέσωμεν καὶ τὸν μακρὴν ἐκ τῶν πλαγίων ἰσχυρὸν καὶ συμπεπτακτῆα τράχηλον, δὲν ἐξηγῶνται πάντα ταῦτα ἐξ ἀτροφίας, ἐξ ἑλλιπούς ἀναπτύξεως τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν; ἐνθυμηθῶμεν δὲ πρὸς τοῦτοις ὅτι διὰ τῆς πνευματρίας (Spitzenweite) καὶ ἐν ἄγγλῳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἀπεδείχθη τὸ ἀξιοσημεῖωτον γεγονός, ὅτι, ἐκτὸς τυχαίων ἐμποδίων ἔνεκεν ἀναπιτηδιότητος κτλ., οἱ ὑποπτοι φθίσεως ἔχουσι μικροτάτην ἀναπνευστικὴν χωρητικότητα. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ὁ θώραξ αὐτῶν εἶνε τόσον ἀκίνητος, οὔτε ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ χωρητικότης, τόσον πεπληρωμένη διὰ στερεῆς οὐσίας, ὥστε νά ἐξηγηθῆ ἐκ τούτων ἡ ἐλ-

λιπῆς πρόσληψις αἵρος κατὰ πᾶσαν ἀναπνοήν, οὐδεμία ὀπολείπεται ἐξηγήσει τοῦ ἀνωτέρου γεγονότος ἢ ἡ ἀποσπλοθῶσα τὸν παραλυτικὸν θώρακα μυσικὴ ἀδυναμία.

Ὅσο μᾶλλον προσέχει τις εἰς τοῦτο, εἰς τὴν ἔκτασιμότητα, εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ θώρακος, τόσο συχνότερον εὐρίσκει τὰς μνημονευθείσας σχέσεις. Δυνάμεθα δὲ νά προσθέσωμεν ὅτι παντοῦ, ὅπου οἱ μῶες καὶ μετ' αὐτῶν ἡ μορφή τοῦ θώρακος ἀναπτύσσεται καλῶς, αἱ ἀνώτεροι μοῖραι εἶνε κευρωμέναι καὶ κινουνται καλῶς κατὰ τὴν ἀναπνοήν, οἱ δὲ φυσικαὶ παθήσεις, αἵτινες ἐκπορεύονται ἀπὸ τῶν κορυφῶν, εἶνε σπάνια. Νομίζομεν ὅτι ἐλαχίστη εἶνε ἡ εἰς φθίσιν συμφορὰ ὀνομαστών, ἀοιδῶν καὶ ἐκ τῶν δύο φύλων.

Τὸ ἀξιοπερίεργον γεγονός, ὅτι αἱ πνευμονικαὶ κορυφαὶ ἀποτελοῦσι συνήθως τὴν ἀρχὴν τῆς παθήσεως, ἐξαρτᾶται ἴσως ἐκ τῆς ἰδιαζούσης καὶ τοῦ κυρίως θώρακος ὑπερκειμένης θέσεως, δι' ἣν ἦττον ἐκτείνονται κατὰ τὴν εἰσπνοήν ἢ ἄλλαι πνευμονικαὶ μοῖραι.

Τὸ ζήτημα τινα αἰτία προκαλοῦσι ταύτην μᾶλλον ἢ ἐκείνην τῆς μορφῆς τῆς φθίσεως ἢ πυματιώσεως εἶνε ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔλυτον. Καὶ αἱ τρεῖς μορφαὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος καίπερ ἀνατομικῶς εὐδιάκριτοι, ὡς πρὸς τὴν αἰτιολογίαν ἀπαρτίζουσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος.

Ὅμιλων δὲ ὁ Kühle περὶ τῶν συμπτωμάτων τῆς φθίσεως θεωρεῖ ὡς κυριώτατον τὴν ἀμεσον ἐξέτασιν καὶ ἐξακρίβωσιν τῆς καταστάσεως τῶν πνευμονικῶν κορυφῶν· ἀριθμῆ δὲ ὡς οὐσιώδη τὰ σημεῖα τοῦ παραλυτικοῦ θώρακος καὶ μάλιστα τῆς μικρᾶς διαμέτρου αὐτοῦ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν πρὸς τὰ ὀπίσω, τὴν σύμπτωσιν τῆς ὑπὲρ καὶ ὑπὸ τὴν κλειδαχώρας καὶ ἰδίως τὴν ἐλλιπῆ καὶ ἄρισον ἄρισον τῶν ἀνωτέρων μοιρῶν κατὰ τὴν εἰσπνοήν· τὸ δὲ τελευταῖον τοῦτο αἰσθάνεται τις μᾶλλον διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ἢ βλέπει, συχνάκις δὲ δύναται οὕτως ἐξετάζων νά πεισθῆ ὅτι ἡ μία ἢ καὶ αἱ δύο ἢ οὐδετέρα τῶν κορυφῶν πάσχει.

Ἐκτὸς τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς ἐπιτρούσεως φαινομένων ὁ R.

θεωρεί αξίον προσοχής και σημασίας τὴν ἐπίκρουσιν τῶν ὑπὲρ τὴν κλειδα χωρῶν και ἀναγνωρίζει ὡς σπουδαίαν τὴν προσπάθειαν, ἣτις κατεβλήθη ἐπ' ἐσχάτων πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς θέσεως τῶν πνευμονικῶν κορυφῶν οὐδέποτε, λέγει, πρέπει νὰ παραμελῶμεν νὰ παραβάλλωμεν ἀπὸ τῆς κλειδῆς πρὸς τὰ ἄνω τὰ ὄρια τοῦ σαφοῦς ἤχου τῆς ἐπικρούσεως και τὸ ἐκατέρωθεν ὕψος τῶν ὀρίων τούτων. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶνε και ἄλλο φαινόμενον ἐξ ἐπικρούσεως, τουτέστιν αἱ μονήρεις σπασμώδεις κινήσεις τῶν ἐκ τῆς ἐπικρούσεως προσβαλλομένων μυϊκῶν δεσμιδίων. Ἄν και φαίνονται αὐτα ἀποδεικνύουσαι μόνον ὅτι οἱ μύες ἐκεῖνοι εὐρίσκονται ἐν κακῇ ἰσχύει, τὸ φαινόμενον ἕως τοῦτο δὲν εἶνε ἄνευ σημασίας, καθόσον συμβαίνει εἰς τοὺς μύς τοῦ θώρακος.

Ὡς πρὸς τὰ ἐκ τῆς ἀκροάσεως φαινόμενα παρατηρητέον ὅτι και ἡ ἐλάχιστη ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν παραλλαγῆ ἔχει σημασίαν, ὅταν περιορίζεται κατὰ τὰς κορυφὰς και διατηρήται ἢ μάλιστα προκαλεῖται μετὰ βαθείας εἰσπνοῆς και βηχῆς κινήσεις. Τὸ πρῶτον και σπουδαιότατον ζήτημα εἶνε, ἂν αἱ κορυφαὶ ἔχουσι κατὰ φύσιν ἢ οὐχί. Εἰς τὰ φαινόμενα, ἅτινα συντελοῦσιν εἰς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου ἀνήκει και αὐτὸ το ἰσχυρὸν φῶσφημα, ἀκουόμενον ἀνωθεν τῆς κλειδῆς εἰς τὴν ὑποκλειδίον ἀρτηρίαν. Ἐὰν τοῦτο ἀκούεται μόνον ἐν καιρῷ πῆς ἐκπνοῆς ἢ γίνεται δι' αὐτῆς καταφανῶς ἰσχυρότερον, ἐνῶ κατὰ τὴν εἰσπνοὴν ἀφανίζεται ἢ γίνεται οὐσινδῶς ἀσθενέστερον, τότε ἐπέρχεται ἀναγκαστικῶς διὰ τῆς ἐκπνοῆς ἀλλοίωσις κατὰ τὴν διαδρομὴν ἢ τὸν ὄγκον τῆς ὑποκλειδίου και γίνεται ἴσως τοῦτο ἐκ συμφύσεως τῆς κορυφῆς τοῦ πνεύμονος μετὰ τῶν παρακειμένων. Φυσήματα δὲ τούναντίον ἀκουόμενα ἐν καιρῷ εἰσπνοῆς κατὰ τὴν θέσιν ἐκεῖνην, ἢ γινόμενα ἰσχυρότερα, ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν ἀναμίαν, ὅτε φαίνεται ὅτι ἡ ἀσθενῶς πεπληρωμένη εὐπίστος ἀρτηρία διερχομένη μεταξὺ τῶν σκαληνῶν πιέζεται ἐκ τῆς συστολῆς τούτων ἐπὶ τοσαύτον, ὥστε γινῶνται φῶσφημα συστολικόν.

Ἀπαντᾶται δὲ βεβαίως και τις περιπτώσεις, καθ' ἣν τὴν ἀρχὴν τῆς παθήσεως δὲν παρουσιάζουσι αἱ πνευμονικαὶ κυρίως κορυφαί, ἀλλ' ἢ κατωτέρα τῆς πνευμονικῆς μοῖρα. Ἀλλὰ σπανιώταται εἶνε αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν προσβάλλεται κατὰ πρῶτον ὁ ἀνώτερος λοβὸς ἢ μάλιστα τὸ ἀνώτερον ἡμισυ αὐτοῦ. Ἀναλογιζόμενός τις ὅτι αἱ πλείστα ἀλλοιώσεις τῶν πνευμονικῶν κορυφῶν εἶνε οὕτω τεθειμέναι, ὥστε φαίνονται διευθυνόμεναι μᾶλλον πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ πρὸς τὰ ἐμπρὸς, θέλει εὐκόλως ἐννοήσῃ διὰ τί τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς ἀλλοιώσεως αὐτῶν παρατηροῦνται μάλιστα εἰς τὰς ὑπερακανθίους χώρας σαφέστερον ἢ εἰς τὰς ὑπὲρ τὴν κλειδα και ὑπ' αὐτήν.

(ἀκολουθεῖ)

Γ. ΚΑΡΑΜΗΤΣΑΣ.

### ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Ρίζα κολόμβου κατὰ ναυτίας και ἐμέτου ἐγκύων. — Ὁ Verdin συνιστᾷ τὴν ρίζαν ταύτην, νομίζων ὅτι πρόκειται περὶ ἀδυναμικῆς καταστάσεως τοῦ στομάχου προερχομένης ἐξ ἀνεπαρκῶς θρέψεως. Συνεδρεῖ δὲ συνήθως και ἀερίων ἀνάπτυξις και δυσκοιλιότης και ἐπομένως ὑπάρχει ἔνδειξις πρὸς ἐφαρμογὴν τονικοῦ τινος φαρμάκου και στομαχικοῦ και ἐλαφροῦ καθαρτικοῦ. Κατὰ δὲ τὴν πείραν τοῦ Verdin εἶνε λίαν ἀξιοσώστατον πρὸς τοῦτο μίγμα ἐκ κολόμβου, ζιγγιθέρεως και σέννης κατὰ τὴν ἐξῆς παραγγελίαν Ἀνὰ 15 γραμμάρια κολόμβου και ζιγγιθέρεως και 4 γραμμ. φύλλων σέννης διαβρέχονται ἐπὶ μίαν ὥραν ἐντὸς 500 γραμμάρων ζέοντος ὕδατος. Ἐκ δὲ τούτου αἱ κυοφοροῦσαι και ἐνοχλοῦμεναι ὑπὸ ναυτίας και ἐμέτου, λαμβάνουσι ἡμισίαν ὥραν πρὸ παντός γεύματος πλήρες ἐν ποτήριον οἴνου. Ὁ ἔμετος διὰ τῆς θεραπείας ταύτης παύει ταχέως, ἢ δὲ ὀρεξις και ἡ πέψις τακτοποιοῦνται.

(Schmidts Jahrb.)

Γ. Κ.



Βλεννορροϊκή ή φλεγμονή του σπέρματος του λώρου. — Ο Κοhn δημοσιεύει τοιαύτην παράπτωσιν άνευ συγχρόνου φλεγμονής του όρχους. Ο τρισαράκοντα και έξ έτών τήν ηλικίαν άρρώστος έπαθε πρό τριών μηνών βλεννόρροϊαν πρώτον τότε, ή δέ ροή έξηκολούθει επί αίφνης έπέρχεται πόνος έντός του δεξιού ήμισους του όρχου, όστις κώζανε βαθμηδόν επί πλέον σνάμα δέ ένεφανιάθησαν και πυρετικά φαινόμενα, ώστε μετά πέντε ήμέρας ο άρρώστος κατέφυγεν εις τό νοσοκομείον. Κατά τήν βουβωνικήν χώραν εύρίσκεται όγκος άντιστοιχών προς τήν πυρείαν του σπέρματίτου λώρου. Ο δεξιός όρχις και ή επιδιδυμίς ανέπασος. Ο έκφορητικός του όρχους πόρος, ίσασύτως εις τά δύο κατώτερα τριτημόρια τά μεταξύ επιδιδυμίδος και βουβωνικού σωλήνος, κειμένου μέρους αυτού κατά φύσιν, μεταβαίνει αίφνης, εις τόν άνωθεν μνημονευθέντα όγκον, όστις ήτο περί τους τρεις δακτύλους μακρός και περί τόν ένα πλατής, σκληρός τό επ' αυτού δέρμα κατά φύσιν κεχρωματισμένον, άλλ' άμετακίνητον, θερμότερον δέ και λίαν εύαίσθητον. Ακριβής εξέταση τών γεννητικών μορίων απέδειξε τά εξής: α.) κατά τό στόμιον τής ούρήθρας παρατηρείται έγκόλιματος, β.) μέτριος βαθμής στύσεως, γ) ούρησις άνενοχλητός δ.) έκτός του μνημονευθέντος όγκου ούδέν άλλο παρατηρείται άνώμαλον ούτε κατά τό άπευθυμένον, ούτε εις τά περί τών γεννητικών μορίων. Δι' άντιπλεγμονικής θεραπείας εξέλιπε βαθμηδόν ο όγκος, υπολειφθέντος άδρού λώρου, όστις προς τά κάτω άνευ αισθητού όρίου μετέβαιεν εις τόν κατά φύσιν σπέρματικόν λώρον και προς τά άνω έγινετο άφανής έντός του βουβωνικού σωλήνος. Ο άρρώστος έξήλθε του νοσοκομείου μετά 15 ήμέρας. (Wien, med. Presse)

Γ. Κ.

*Ἡ ἐξήσια συνδρομή ὠφείθη προσαρτάται*

Διὰ τοῦ ἀνεῶς τοῦ Κράτους . . . . .

ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . .